

**SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU
I WYNIKÓW KONSULTACJI
REGIONALNEJ STRATEGII
INNOWACJI
DLA MAZOWSZA DO 2030 R.**

Warszawa 2020

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Podstawy procesu konsultacji.....	3
1.1. Podstawa prawna.....	3
1.2. Forma i narzędzia procesu konsultacji.....	4
1.3. Zakres <i>RIS 2030</i> poddanego konsultacjom	5
2. Przebieg procesu konsultacji.....	6
Ogłoszenie o konsultacjach <i>RIS 2030</i> w prasie i na stronach internetowych	6
Spotkanie konsultacyjne on-line	12
Konsultacje z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego	13
Konsultacje z Mazowiecką Radą Działalności Pożytku Publicznego	13
Konsultacje z Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego	14
Konsultacje z Komisją Strategii Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Mazowieckiego.....	14
Konsultacje z Mazowiecką Radą Innowacyjności	14
Konsultacje z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska.....	15
Konsultacje z innymi podmiotami	15
3. Wyniki procesu konsultacji	16
3.1. Kryteria rozpatrywania uwag	16
3.2. Podsumowanie procesu konsultacji.....	16
Załącznik I – Uchwała nr 1381/163/2020 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 15 września 2020 r. wraz z załącznikiem nr 2 tj. ogłoszeniem o konsultacjach oraz formularzem konsultacyjnym.	19
Załącznik II – Prezentacja założeń <i>RIS 2030</i> przedstawiana podczas spotkań konsultacyjnych.....	24
Załącznik III – Uchwała nr 47/2020 Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego z dnia 20 października 2020 r.....	35
Załącznik IV – Uchwała nr 3/20 strony pracowników i strony pracodawców Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 16 października 2020 r.	36
Załącznik V - Zestawienie uwag dotyczących projektu <i>Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r.</i> wraz ze sposobem ich rozpatrzenia	37

Wstęp

Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku to dokument określający ramy strategiczne dla regionalnego ekosystemu innowacyjności ukierunkowanego na tworzenie środowiska sprzyjającego zwiększaniu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw.

Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku z jednej strony stanowi uszczegółowienie *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze* w zakresie działań ukierunkowanych na zwiększanie konkurencyjności i innowacyjności regionu. Z drugiej strony pełni funkcję strategii inteligentnej specjalizacji i tym samym przyczynia się do spełnienia warunku podstawowego przyznania środków dla regionu w ramach pierwszego celu polityki spójności UE, zapewniając finansowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości i innowacyjności ze środków unijnych w kolejnym okresie programowania.

Projekt *Regionalnej Strategii Innowacji do 2030 (RIS 2030¹)* opracowany został przy współdziale interesariuszy regionalnego systemu innowacji i w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania².

1. Podstawy procesu konsultacji

1.1. Podstawa prawna

Na podstawie art. 41 ust. 1 i 2 pkt 1 i 4, w z związku z art. 10a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie województwa*³, art. 3 pkt 2 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki*⁴ rozwoju oraz Uchwały nr 176/11 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2011 r. *w sprawie zasad i trybu prowadzenia konsultacji z mieszkańcami Województwa Mazowieckiego*⁵ Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął w dniu 15 września br. Uchwałę nr 1381/163/20 *w sprawie przyjęcia projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku oraz przekazania go do konsultacji społecznych* (Załącznik I). W przedmiotowej uchwale oraz w załączniku do niej,

¹Skrót *RIS 2030* jest w niniejszym sprawozdaniu stosowany w odniesieniu do projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku poddanego konsultacjom.

² Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO) – działania angażujące interesariuszy (w tym m.in. przedsiębiorców, przedstawicieli nauki i IOB) w proces projektowania, wdrażania, monitorowania, oceny i aktualizacji strategii inteligentnej specjalizacji. Opiera się na założeniu, że interesariusze zajmujący się przedsiębiorczością posiadają najlepszą wiedzę lub potrafią najtrafniej ustalić, co jest mocną stroną ich aktywności, a przez ich bezpośrednie zaangażowanie możliwe jest wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, znajomości rynków, aktualnych trendów i warunków konkurencji. PPO umożliwia weryfikację obszarów inteligentnej specjalizacji, pozwala na synchronizację przepływu wiedzy na temat priorytetowych szans rozwoju dla przedsiębiorstw z regionu, z procesem tworzenia regionalnej polityki (strategii) i jej priorytetami identyfikowanymi w zakresie kształtowania regionalnego ekosystemu innowacji.

³ tekst jednolity Dz. U. 2020 poz. 1668.

⁴ tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378.

⁵ Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 6987.

oznaczonym nr 2, określony został sposób i termin przeprowadzenia konsultacji społecznych *RIS 2030*.

RIS 2030 opracowany został z uwzględnieniem wymogów Komisji Europejskiej dotyczących potrzeby spełniania warunku podstawowego dla pierwszego celu tematycznego, określonego w załączniku IV do projektu *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/0196 z dnia 29 maja 2018 r., ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójność i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz*⁶.

1.2. Forma i narzędzia procesu konsultacji

Konsultacje przeprowadzone zostały w celu pozyskania opinii, uwag i wniosków dotyczących *RIS 2030* od mieszkańców Województwa Mazowieckiego, jednostek samorządu terytorialnego (różnych szczebli), partnerów społecznych i gospodarczych oraz Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Konsultacje społeczne odbyły się w dniach od 16 września 2020 r. do 21 października 2020 r. i miały charakter otwarty, co oznacza, że mogły w nich uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty oraz mieszkańcy województwa.

Za przeprowadzenie konsultacji odpowiedzialny był Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

Z uwagi na epidemię COVID-19 konsultacje społeczne odbyły się z wykorzystaniem narzędzi teleinformatycznych. Opinie, uwagi i wnioski dotyczące *RIS 2030* uczestnicy konsultacji mogli przekazywać na adres poczty elektronicznej: ris.konsultacje@mazovia.pl lub na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Al. Solidarności 61, 03-402, z dopiskiem „Konsultacje *RIS 2030*”.

Na potrzeby konsultacji opracowano formularz konsultacyjny służący do zgłaszania opinii, uwag i wniosków. (Załącznik I).

⁶ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-2021-2027/>, dostęp w dniu 22.10.2020.

1.3. Zakres RIS 2030 poddanego konsultacjom

Do konsultacji społecznych skierowany został projekt *Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r.* stanowiący załącznik nr 1 do uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego nr 1381/163/20 w sprawie przyjęcia projektu *Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku oraz przekazania go do konsultacji społecznych.*

RIS 2030 opracowany został przy współpracy interesariuszy, którzy biorąc udział w warsztatach strategicznych mieli wpływ na zapisy strategii, w tym wyniki analizy SWOT, cele i działania strategii oraz ustalone wskaźniki monitorowania.

Za cel główny zaktualizowanej Strategii przyjęto uzyskanie przez Mazowsze pozycji jednego z liderów innowacyjności w Europie Środkowej i Wschodniej do roku 2030. Realizacji celu mają służyć działania ukierunkowane na zwiększanie aktywności innowacyjnej na Mazowszu, na budowę efektywnego ekosystemu tworzenia i wspierania innowacji oraz budowania silnych i efektywnie działających łańcuchów wartości łączących przedsiębiorstwa. Działania ukierunkowane są również na umiędzynarodowienie ekosystemu innowacji Mazowsza.

Projekt dokumentu uwzględnia uwarunkowania wynikające z podziału województwa na dwie jednostki statystyczne NUTS, obejmuje zagadnienia związane z polityką klastrową sformułowaną na poziomie krajowym oraz kwestie dotyczące Przemysłu 4.0 i gospodarki o obiegu zamkniętym. RIS 2030 został opracowany z uwzględnieniem wniosków wynikających z *Ewaluacji średniookresowej Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku* oraz raportu *Analiza wąskich gardeł dyfuzji innowacji, w tym cyfryzacji.*

2. Przebieg procesu konsultacji

Ogłoszenie o konsultacjach RIS 2030 w prasie i na stronach internetowych

Zgodnie z art. 6 ust. 2a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Zarząd Województwa Mazowieckiego skierował do publicznej wiadomości informację o przebiegu konsultacji projektu RIS 2030 oraz zaproszenie do uczestnictwa w konsultacjach poprzez publikację w dniu 24 września 2020 r. w dzienniku Gazeta Prawna ogłoszenia (fot.1).

Weź udział w konsultacjach społecznych i zostań współtwórcą Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku!

RIS REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI DLA MAZOWSZA

Zarząd Województwa Mazowieckiego zaprasza do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku. Ich celem jest poznanie opinii mieszkańców i przedstawicieli różnych środowisk Mazowsza na temat strategicznych ram dla regionalnego ekosystemu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości i innowacyjności.

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie we współpracy z przedstawicielami grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji, Mazowieckiej Rady Innowacyjności i Forum Instytucji Otoczenia Biznesu przygotował projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku. Działania w ramach Strategii będą stanowiły kontynuację polityki władz samorządowych, której celem jest tworzenie na Mazowszu otoczenia przyjaznego przedsiębiorcom i innowatorom.

Opracowanie projektu strategii jest pierwszym etapem pracy nad jej finalnym kształtem. Zachęcamy Państwa do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych. Jest to okazja do podzielenia się komentarzami i propozycjami zmian dokumentu.

Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku będzie pełniła rolę regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji. Realizacja działań zgodnych z koncepcją inteligentnej specjalizacji warunkuje uzyskanie przez województwo środków UE na realizację projektów dotyczących przedsiębiorczości, innowacyjności i cyfryzacji.

W związku z epidemią COVID-19 proces konsultacyjny w dużym stopniu odbywa się w formie zdalnej, m.in. za pośrednictwem formularza dostępnego na stronie: Innowacyjni.mazovia.pl. Wypełniony formularz konsultacyjny należy przekazać drogą elektroniczną na adres e-mail: ris.konsultacje@mazovia.pl lub drogą korespondencyjną z dopiskiem „Konsultacje RIS 2030” na adres:

Urząd Marszałkowski
Województwa Mazowieckiego w Warszawie
Departament Rozwoju Regionalnego
i Funduszy Europejskich
Al. Solidarności 61
03-402 Warszawa

Konsultacje trwają od 16 września 2020 r. do 21 października 2020 r. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych opinii, uwag i wniosków jest Zarząd Województwa Mazowieckiego.

Serdecznie zapraszamy na spotkanie konsultacyjne online, które odbędzie się w dniu 2 października 2020 roku o godzinie 10:00 poprzez stronę internetową www.konsultacjeris.pl. Podczas spotkania będą mogli Państwo poznać opinie ekspertów z zakresu innowacyjności na temat kierunków rozwoju Mazowsza oraz priorytetów regionalnej polityki innowacyjności.

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Rzeczpospolita Polska | Mazowsze, serce Polski | Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Fot. 1. Ogłoszenie o konsultacjach społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r. [Gazeta Prawna z dnia 24 września 2020 r.]

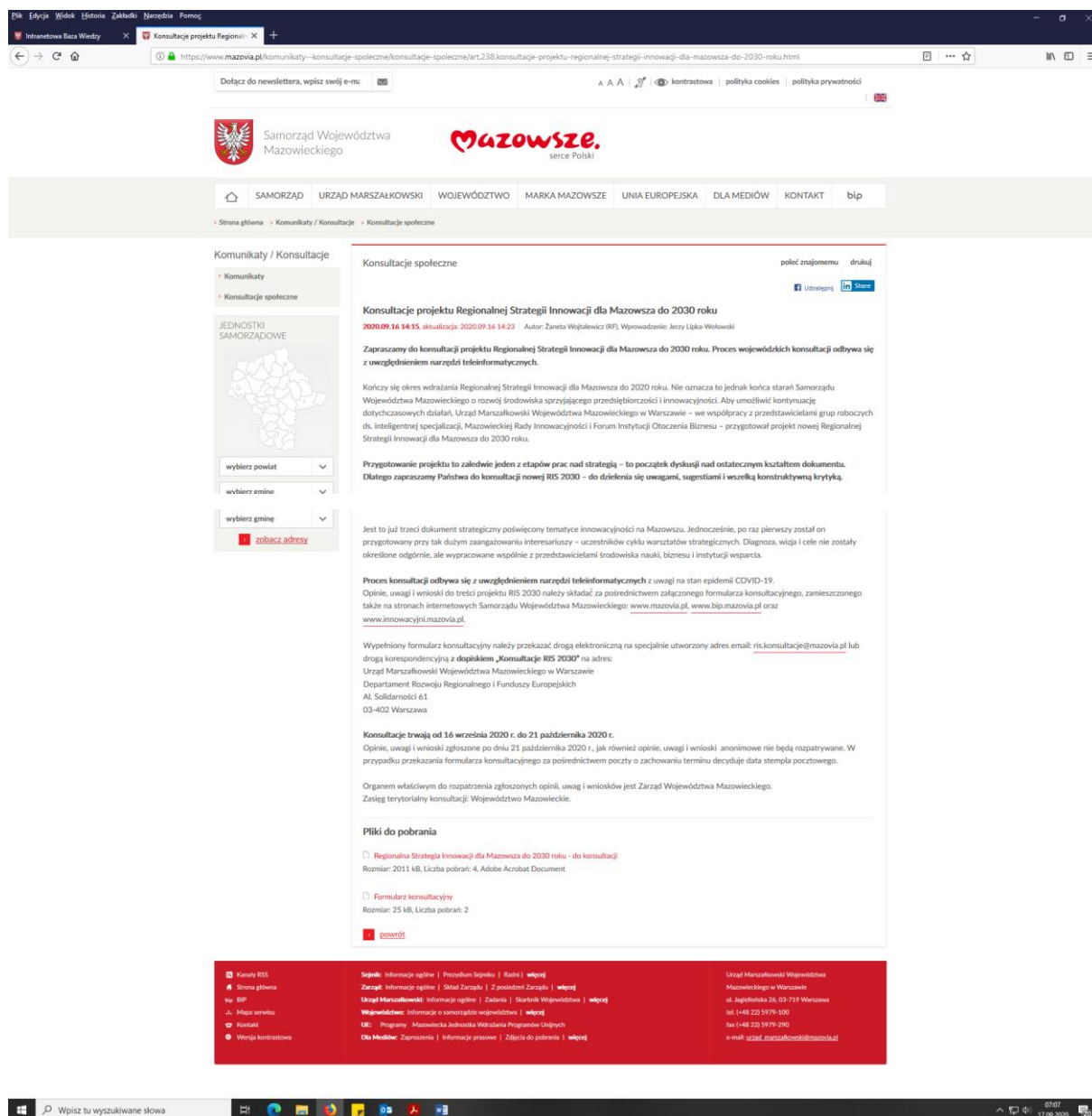
Zgodnie art. 6 ust. 2a przywołanej wyżej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju informacja o konsultacjach RIS 2030 oraz zaproszenie do udziału w procesie konsultacji zostało zamieszczone na stronach internetowych:

- www.mazovia.pl – strona Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego - fot. 2,
- www.bip.mazovia.pl – strona Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego – fot. 3,

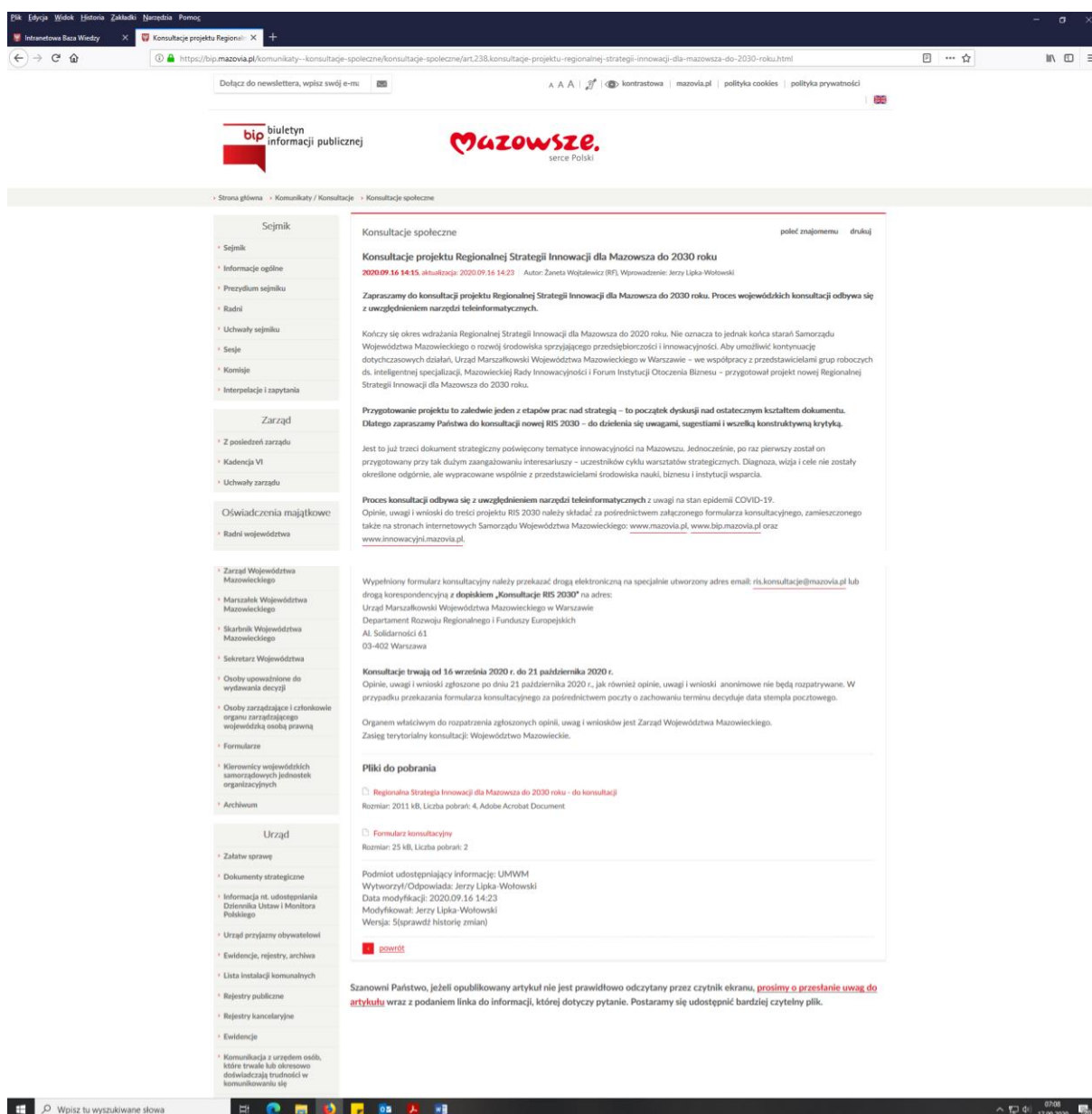
- www.dialog.mazovia.pl – fot. 4,
- www.innowacyjni.mazovia.pl – fot. 5,
- funduszedlamazowska.pl – fot. 6,

oraz publikację w mediach społecznościowych na profilu Innowacyjne Mazowsze – fot. 7.

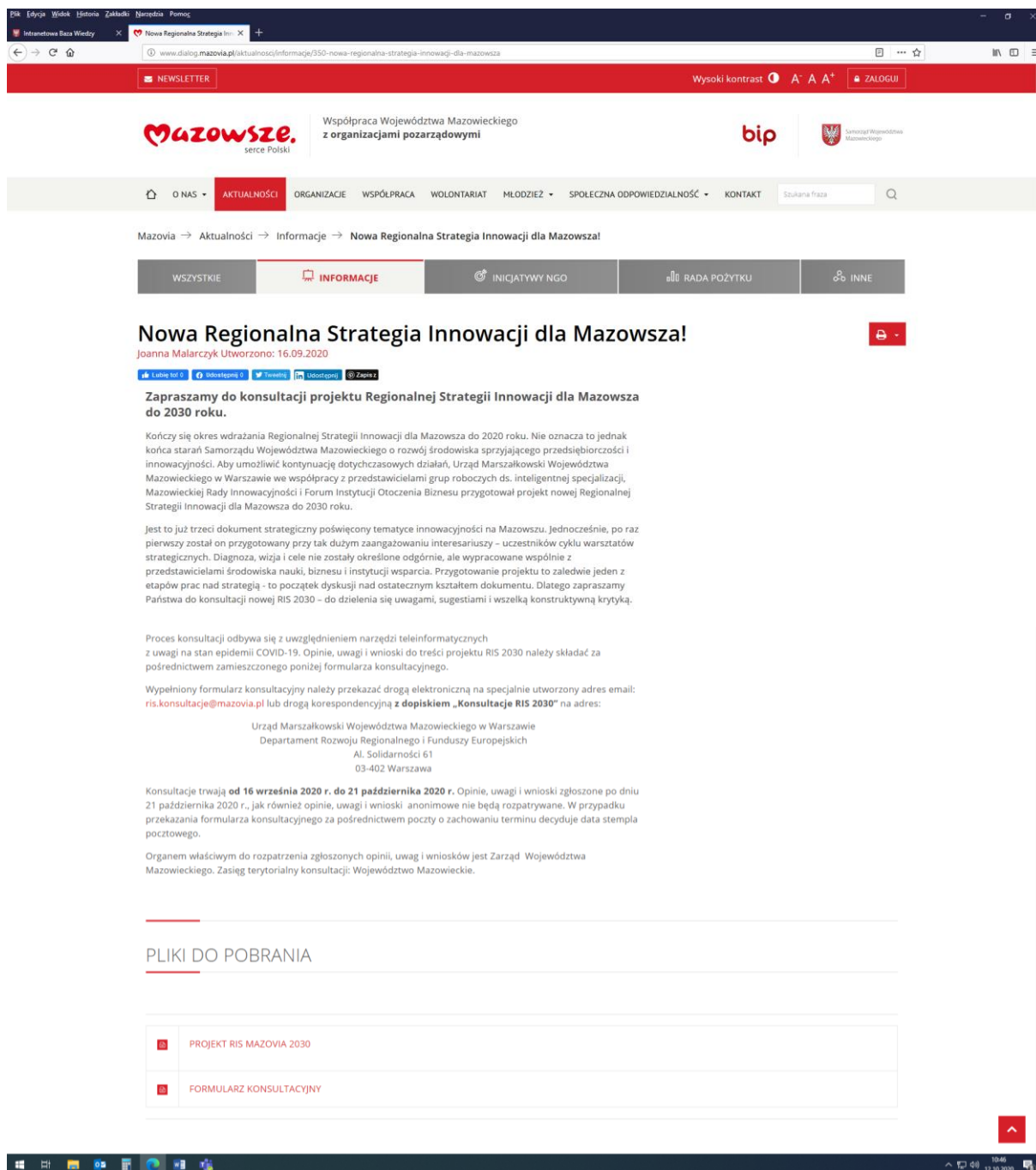
Fot. 2. Ogłoszenie informacji o konsultacjach projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 [www.mazovia.pl; dostęp w dniu 17 września 2020 r.]

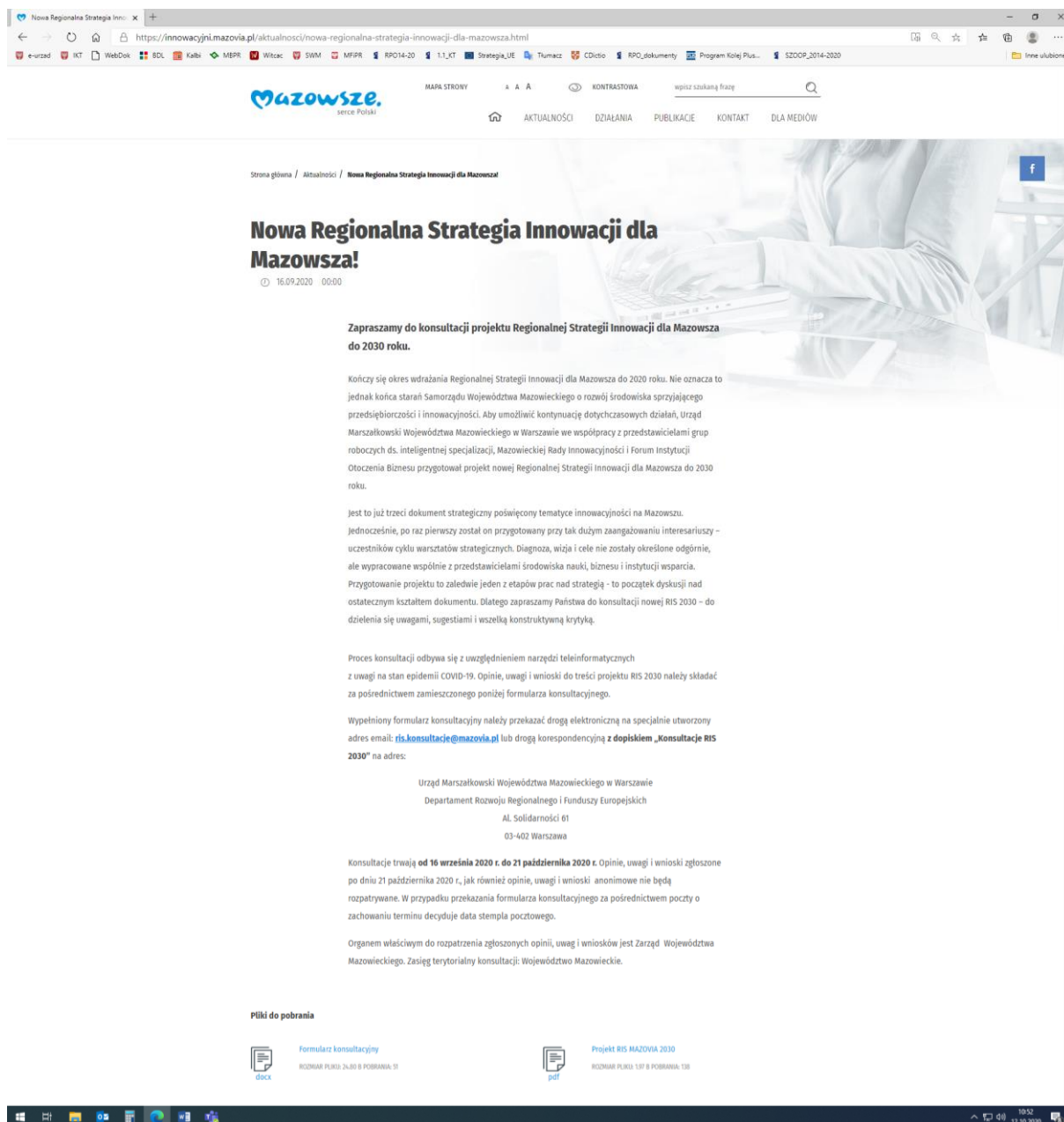
Fot. 3. Ogłoszenie o konsultacjach projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 [www.bip.mazovia.pl; dostęp w dniu 17 września 2020 r.]

Fot. 4. Ogłoszenie o konsultacjach projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 [www.dialog.mazovia.pl; dostęp w dniu 17 września 2020 r.]

Fot. 5. Ogłoszenie o konsultacjach projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 [www.innowacyjni.mazovia.pl; dostęp w dniu 17 września 2020 r.]

Chcesz być na bieżąco? [Zapisz się do newslettera!](#)

Serwis Regionalnego Programu Województwa Mazowieckiego **Mazowsze.**

[Skorzystaj](#) | [Realizuj projekt](#) | [O programie](#) | **Wiadomości** | [Punkty informacyjne](#) | [Nasze serwisy](#) | [E-wydania](#) | [Szukaj](#)

Konsultacje projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku

21.09.2020

Od 16 września 2020 r. trwają konsultacje społeczne do projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku. Zapraszamy do czynnego udziału, do dzielenia się uwagami, komentarzami i propozycjami. Z powodu panującej pandemii, konsultacje odbywają się z uwzględnieniem narzędzi teleinformatycznych.

Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku niedługo dobiegnie końca.

Dlatego już teraz Samorząd Województwa Mazowieckiego chce zadbać o kontynuację rozwoju otoczenia sprzyjającego przedsiębiorczości i innowacyjności w regionie.

Jakie działania?

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie – we współpracy z przedstawicielami grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji, Mazowieckiej Rady Innowacyjności i Forum Instytucji Otoczenia Biznesu – przygotował projekt nowej Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku. Jest to już trzeci dokument strategiczny poświęcony tematyce innowacyjności na Mazowszu. Jednocześnie, po raz pierwszy został on przygotowany przy tak dużym zaangażowaniu interesariuszy – uczestników cyklu warsztatów strategicznych. Diagnoza, wizja i cele nie zostały określone ogólnie, ale wypracowane wspólnie z przedstawicielami środowiska nauki, biznesu i instytucji wsparcia.

Zapraszamy do konsultacji

Prace nad nową strategią składają się z wielu etapów. Jednym z nich jest poddanie projektu RIS 2030 do dyskusji nad ostatecznym jej kształtem. Zapraszamy do dzielenia się uwagami, sugestiami i wszelką konstruktywną krytyką na adres e-mailowy: ris.konsultacje@mazovia.pl oraz za pośrednictwem załączonego formularza konsultacyjnego, zamieszczonego na stronach internetowych Samorządu Województwa Mazowieckiego:

- mazovia.pl,
- bip.mazovia.pl
- innowacyjni.mazovia.pl.

Wypełniony formularz konsultacyjny można także wysłać na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Al. Solidarności 61, 03-402 Warszawa z dopiskiem „Konsultacje RIS 2030”.

Konsultacje trwają od 16 września 2020 r. do 21 października 2020 r.

Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej www.mazovia.pl

Czy treść na tej stronie była pomocna? [Zgłoś](#)

Znajdź punkt informacyjny

Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich w województwie mazowieckim

pn. 8.00-16.00, wt.-pt. 08.00-16.00
tel. 801 101 101*, 22 542 27 99

*Opłata za połączenie zgodna z taryfą danego operatora.

Strona główna
Często zadawane pytania
Zapisz się na powiadomienia o szkoleniach
Pobierz publikację
Słownik
Zapisz się na powiadomienia o naborach

Kontakt
Polityka prywatności
Format plików do pobrania
Newsletter
Mapa serwisu
Deklaracja dostępności
Zapytania ofertowe

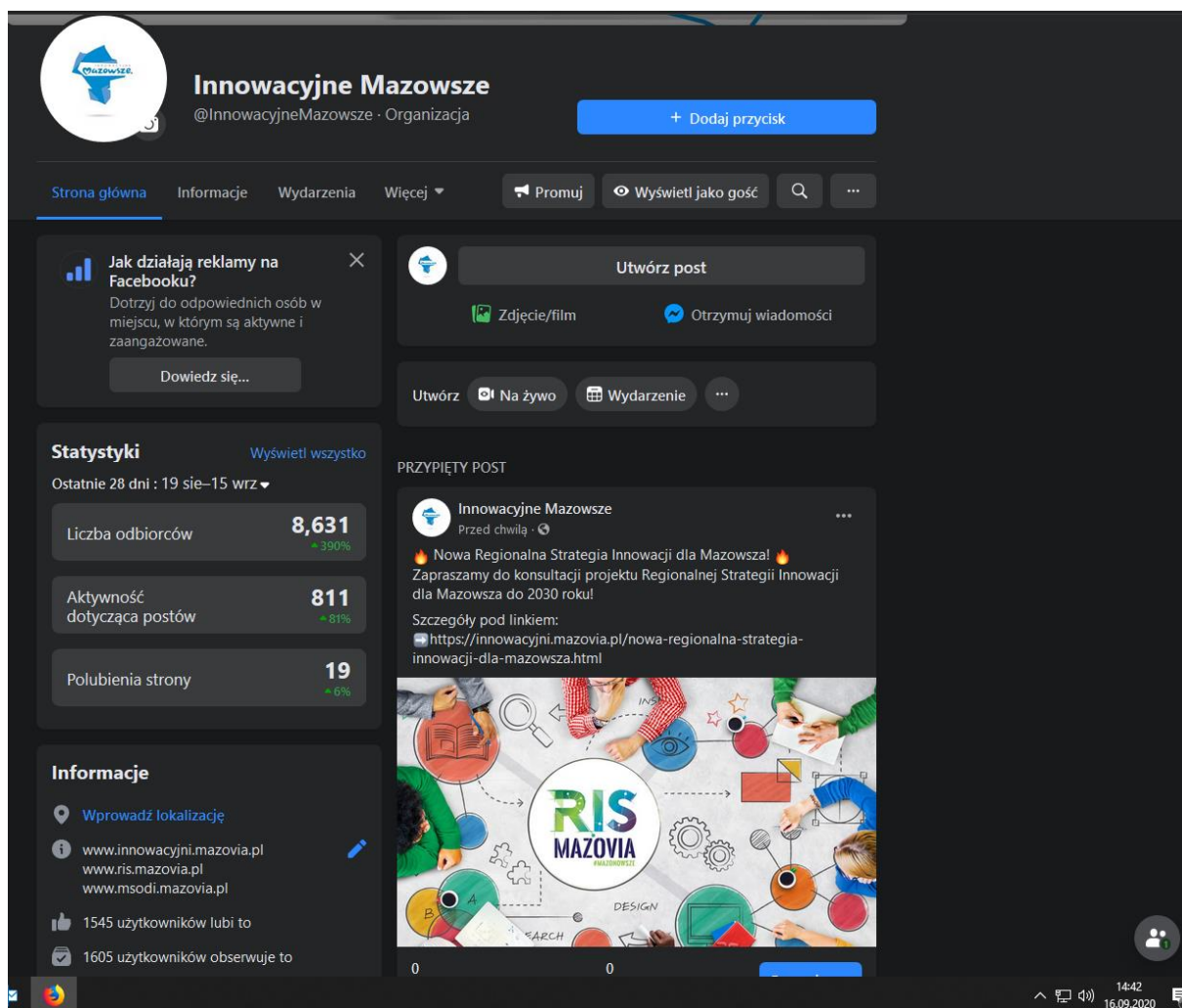
 Fundusze Europejskie Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

 Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych Portal Funduszy Europejskich Serwisy Programów

Wydatek współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego

Fot. 6. Ogłoszenie o konsultacjach projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 [www.funduszedlamazowsza.eu; dostęp w dniu 17 września 2020 r.]

Fot. 7. Zaproszenie do udziału w procesie konsultacji RIS 2030 zamieszczone w mediach społecznościowych (źródło: Facebook [profil Innowacyjne Mazowsze, post z 16 września 2020 r.]

RIS 2030 został również udostępniony do publicznego wglądu w siedzibie Departamentu Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego przy Al. Solidarności 61 w Warszawie.

Spotkanie konsultacyjne on-line

Ze względu na stan epidemii COVID-19 nie było możliwe zrealizowanie planowanych wcześniej spotkań konsultacyjnych w subregionach, w związku z tym w celu zapewnienia dyskusji nad dokumentem w możliwie najszerszym gronie, zorganizowane zostało spotkanie on-line. Spotkanie odbyło się w dniu 2 października br. i zostało podzielone na trzy bloki tematyczne:

1. Cele Regionalnej Strategii Innowacji
2. Inteligentna Specjalizacja Województwa Mazowieckiego

3. Ekosystem rozwoju Innowacji na Mazowszu.

W ramach każdego z bloków odbyły się moderowane dyskusje z udziałem ekspertów. Jednocześnie w trakcie spotkania udostępniono uczestnikom możliwość komentowania, zgłaszania uwag oraz zadawania pytań ekspertom na tzw. live czat.

W spotkaniu on-line wzięło udział 320 osób, z czego 39,5% stanowili przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, 25,4% instytucji otoczenia biznesu, 16,7% instytucji państwowych, 9,6% uczelni wyższych, 5,3% przedsiębiorców, zaś pozostałe 3,5% były to osoby fizyczne. Podczas spotkania online zwracano uwagę m.in. na: potrzebę kontynuowania procesu przedsiębiorczego odkrywania jako skutecznego narzędzie budowania strategii na poziomie regionalnym, możliwości włączenia w działania z zakresu innowacyjności miast regionalnych i subregionalnych, szerszego promowania postaw proinnowacyjnych. Efektem dyskusji prowadzonych w trakcie spotkania konsultacyjnego są wnioski i rekomendacje, które zostaną uwzględnione w dalszych pracach na *Regionalną Strategią dla Mazowsza do 2030 roku*.

Konsultacje z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju projekty strategii rozwoju podlegają konsultacjom z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). W związku z powyższym w dniu 21 września 2020 r. *RIS 2030* został przekazany do KWRiST celem zaopiniowania przez Komisję. Nad projektem dokumentu dyskutowano podczas posiedzenia Zespołu ds. Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska w dniu 23 października 2020 r. oraz podczas posiedzenia KWRiST w dniu 28 października 2020 r. Podczas posiedzenia w dniu 28 października 2020 r. KWRiST pozytywnie zaopiniował *RIS 2030*.

Konsultacje z Mazowiecką Radą Działalności Pożytku Publicznego

W ramach prowadzonego procesu konsultacyjnego, w dniu 30 września 2020 r. *RIS 2030* został zaprezentowany (Załącznik II) na posiedzeniu Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego (MRDPP). Członkowie MRDPP zostali zaproszeni do zgłaszania uwag w ramach trwających konsultacji społecznych. W dniu 20 października br. MRDPP przyjęła Uchwałę nr 47/2020 w sprawie zaopiniowania przez Mazowiecką Radę Działalności Pożytku Publicznego projektu *Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r.*, w której pozytywnie opiniuje projekt i nie zgłasza do niego uwag (Załącznik III).

Konsultacje z Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego

RIS 2030 był również konsultowany z Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego (WRDS). W dniu 7 października 2020 r. odbyło się posiedzenie WRDS w formie wideokonferencji. W spotkaniu udział wzięli członkowie WRDS reprezentujący wszystkie strony dialogu: samorządową (1 przedstawiciel), pracowników (5 osób), pracodawców (9 osób) oraz rządową (3 osoby). Członkowie WRDS zapoznali się z przygotowaną na potrzeby posiedzenia prezentacją opisującą cele, strukturę i narzędzia planowanych działań *RIS 2030* (Załącznik II). Podjęto decyzję o potrzebie zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczono termin zgłaszania uwag, będący jednocześnie terminem drugiego spotkania. W dniu 16 października 2020 r., odbyło się drugie spotkanie w sprawie *RIS 2030*, w którym udział wzięli przedstawiciele strony samorządowej (1 osoba), rządowej (3 osoby), pracowników (7 osób), oraz pracodawców (8 osób). Podczas posiedzenia strony: pracowników i pracodawców Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim podjęły uchwałę nr 3/20 w sprawie opinii dotyczącej Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku, w której pozytywnie zaopiniowały przedmiotowy dokument (Załącznik IV).

Konsultacje z Komisją Strategii Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Mazowieckiego

Projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 prezentowany był również podczas posiedzeniu Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Mazowieckiego, które odbyło się w dniu 19 października 2020 r. Komisja nie zgłosiła uwag do *RIS 2030*.

Konsultacje z Mazowiecką Radą Innowacyjności

W dniu 19 października 2020 r. w formule on-line odbyło się XXV posiedzenie Mazowieckiej Rady Innowacyjności (MRI). Podczas tego spotkania członkowie MRI mieli możliwość zapoznać się z projektem *RIS 2030*. Członkowie MRI odnieśli się pozytywnie do zmian proponowanych w projekcie Strategii oraz deklarowali wsparcie w pracach związanych zarówno z tworzeniem, jak i wdrażaniem *RIS 2030*.

Konsultacje z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska

Zgodnie z art. 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*⁷ przy opracowywaniu projektu strategii rozwoju, programów, umowy partnerstwa i programów służących realizacji umowy partnerstwa stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*⁸.

Na podstawie przepisów przywołanej powyżej ustawy, do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ), jako organu właściwego do zaopiniowania i uzgodnienia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) dla *RIS 2030*, skierowany został wniosek uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia SOOŚ. Do wniosku załączony został *RIS 2030* oraz przedłożone zostały informacje o uwarunkowaniach, określonych w art. 49 przywołanej ustawy stanowiących przesłanki do odstąpienia od SOOŚ.

W piśmie z dnia 16 września 2020 r. RDOŚ stwierdził, że projekt Strategii nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, gdyż z analizy uwarunkowań, o których mowa w art. 49 ww. ustawy wynika, iż *RIS 2030* nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, realizacja ustaleń przedmiotowego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, realizacja ustaleń przedmiotowego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Konsultacje z innymi podmiotami

Do udziału w konsultacjach *RIS 2030* i zgłaszania uwag do dokumentu zaproszono szereg innych podmiotów i interesariuszy.

RIS 2030 konsultowany był z Sejmikiem Młodzieżowym Województwa Mazowieckiego. Członków Sejmiku Młodzieżowego zaproszono do uczestnictwa w spotkaniu online, które odbyło się w dniu 2 października. Zaproszenie do uczestnictwa w konsultacjach wysłano również do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w województwie mazowieckim oraz do Forum Instytucji Otoczenia Biznesu. Ponadto zaproszenie skierowane zostało do członków grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji oraz regionalnych grup interesariuszy trzech projektów Interreg Europa, tj. SMARTY, Smart SMEs for Industry 4.0 - „Inteligentne MSP dla Przemysłu 4.0”, Agri Renaissance, COHES3ION.

⁷ Dz.U. z 2019 r., poz. 1295 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 oraz z 2019 r. poz. 630.

3. Wyniki procesu konsultacji

3.1. Kryteria rozpatrywania uwag

Wszystkie zgłoszone podczas konsultacji uwagi dotyczące zapisów *RIS 2030* podlegały indywidualnemu rozpatrzeniu przez Zarząd Województwa Mazowieckiego na podstawie przyjętej metodologii, tj. uwzględnienia, częściowego uwzględnienia bądź odrzucenia uwagi:

- 1- uwaga uwzględniona
- 2- uwaga częściowo uwzględniona
- 3- uwaga odrzucona

Dla uwag, które zostały uwzględnione (1) nie wskazuje się stanowiska. W przypadku uwag, które zostały częściowo uwzględnione (2) lub odrzucone (3) każdorazowo wskazane jest stanowisko z uzasadnieniem. W uzasadnieniu przedstawiane zostały przesłanki uniemożliwiające uwzględnienie uwagi.

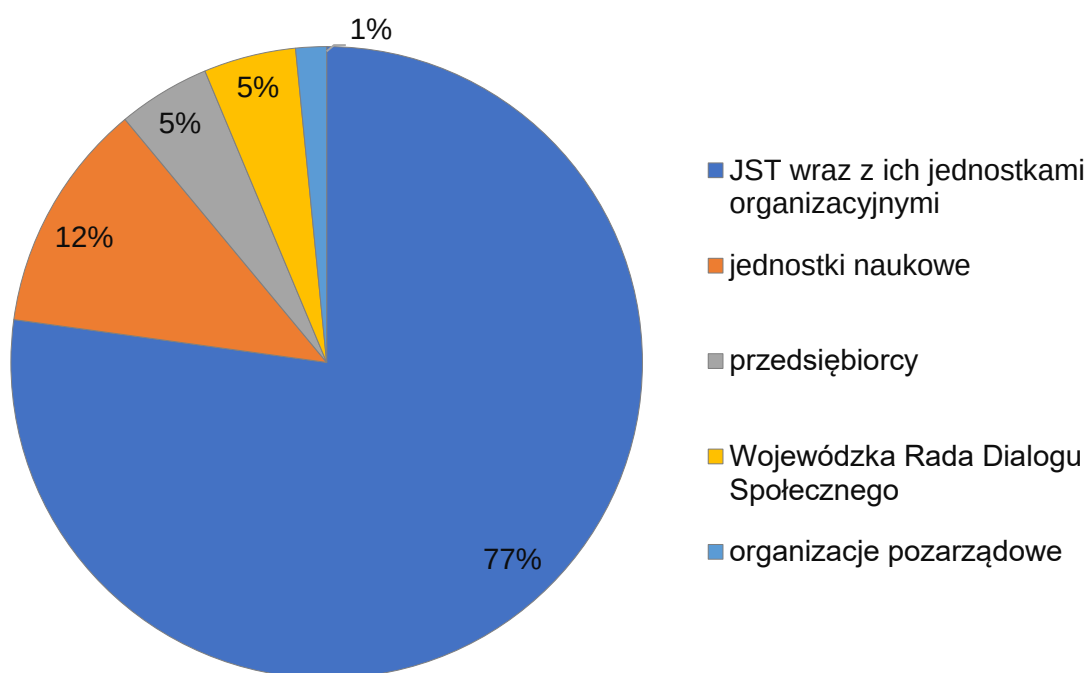
3.2. Podsumowanie procesu konsultacji

Konsultacje projektu *Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku* trwały 35 dni. Do dokumentu wpłynęło ogółem 127 uwag zgłoszonych przez 21 podmiotów biorących udział w konsultacjach, z czego 9 uwag zostało zgłoszonych po zakończeniu konsultacji. Doceniając zaangażowanie interesariuszy, który przekazali uwagi w tym trudnym czasie epidemii, również uwagi zgłoszone po terminie zostały uwzględnione i rozpatrzone (Załącznik V - Tabela nr 2).

Prawie 80,3% uwag dotyczyło istotnych zmian merytorycznych w projekcie Strategii, 18,9% stanowiły uwagi o charakterze redakcyjno-technicznym, natomiast 1 uwaga miała charakter opinii. Na wykresie 1 przedstawiono strukturę uwag w podziale według rodzaju zgłaszającego podmiotu. Najwięcej uwag zgłosiły jednostki samorządu terytorialnego wraz z ich jednostkami organizacyjnymi (77% wszystkich uwag). Pozostałe uwagi zgłosiły jednostki naukowe (12%), przedsiębiorcy (5%), Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego (5%) oraz organizacje pozarządowe (1%).

Wykres. 1. Uwagi według podmiotu zgłaszającego

Źródło: opracowanie własne

Zgłaszane uwagi dotyczyły zarówno treści merytorycznej, jak i struktury dokumentu. Ze względu na tematykę przeważały uwagi dotyczące analizy SWOT, celów strategicznych i działań oraz zakresu oraz opisu inteligentnej specjalizacji. Znaczna część uwag odnosiła się również do uwarunkowań realizacji *RIS 2030*, w tym również większego zaznaczenia wpływu epidemii COVID-19 na możliwości realizacji Strategii.

Sprawozdanie z przebiegu i wyników z konsultacji *RIS 2030* zostało skierowane na posiedzenie Zarządu Województwa Mazowieckiego, celem indywidualnego rozpatrzenia wszystkich zgłoszonych uwag, które zostały zebrane w tabeli pn. „Zestawienie uwag dotyczących projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r. wraz ze sposobem ich rozpatrzenia” (Załącznik V – Tabele nr 1 i nr 2). Treści zaprezentowane w kolumnach: „Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga, opinia (rozdział/strona/punkt)”, „Nazwa podmiotu zgłaszającego uwagi”, „Treść uwagi/opinii oraz propozycja zmiany zapisu”, „Uzasadnienie uwagi” są w zdecydowanej większości cytataми z formularzy konsultacyjnych przesłanych przez poszczególne podmioty. Uwagi i opinie, które nie wpłynęły na formularzu konsultacyjnym, lecz w formie pism w zachowanym terminie, zostały wprowadzone do tabeli i rozpatrzone.

Spośród zgłoszonych 127 uwag, 48 zostało przyjętych w całości, 48 przyjęto częściowo, a 30 nie zostało uwzględnionych. Uwaga mająca charakter opinii była pozytywna i nie zawierała propozycji zmiany zapisów w dokumencie.

Efektom konsultacji społecznych będzie opracowanie projektu *Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku*, który po przyjęciu przez Zarząd Województwa Mazowieckiego zostanie przekazany do uchwalenia przez Sejmik Województwa Mazowieckiego.

Załącznik I – Uchwała nr 1381/163/2020 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 15 września 2020 r. wraz z załącznikiem nr 2 tj. ogłoszeniem o konsultacjach oraz formularzem konsultacyjnym.

Uchwała nr 1381/163/20
Zarządu Województwa Mazowieckiego
z dnia 15 września 2020 r.
w sprawie przyjęcia projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku oraz
przekazania go do konsultacji społecznych

Na podstawie art. 41 ust. 1 i 2 pkt 1 i 4, w związku z art. 10a ust. 1 i 2 oraz art. 11 ust. 2 pkt 6 i ust. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 1 i 2a, art. 9 pkt 3 i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378) oraz § 2 uchwały nr 176/11 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie zasad i trybu prowadzenia konsultacji z mieszkańcami Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 6987) – uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2.

1. Przekazuje się do konsultacji społecznych projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku, o którym mowa w § 1.

2. Podaje się do publicznej wiadomości informację o prowadzonych konsultacjach społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku, zgodnie z ogłoszeniem, stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Mazowieckiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Marszałka Województwa
Rafał Rajkowski
Wicemarszałek

Załącznik nr 2 do uchwały nr 1381/163/20
Zarządu Województwa Mazowieckiego
z dnia 15 września 2020 r.

Ogłoszenie o konsultacjach społecznych projektu
Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (RIS 2030)

Działając na podstawie art. 41 ust. 1 i 2 pkt 1 i 4, w związku z art. 10a ust. 1 i 2 oraz art. 11 ust. 2 pkt 6 i ust. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 1 i 2a, art. 9 pkt 3 i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378) oraz § 2 uchwały nr 176/11 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie zasad i trybu prowadzenia konsultacji z mieszkańcami Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 6987) Zarząd Województwa Mazowieckiego przedkłada do konsultacji społecznych projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (zwany dalej „projektem RIS 2030”).

Konsultacje społeczne przeprowadza się w celu pozyskania opinii, uwag i wniosków do treści projektu RIS 2030, wyrażonych przez mieszkańców Województwa Mazowieckiego, jednostki samorządu terytorialnego, partnerów społecznych i gospodarczych oraz Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Konsultacje społeczne przeprowadza się od dnia 16 września 2020 r. do dnia 21 października 2020 r. Za przeprowadzenie konsultacji społecznych jest odpowiedzialny Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Proces konsultacji społecznych odbywa się z uwzględnieniem narzędzi teleinformatycznych z uwagi na stan epidemii COVID-19. Planowana jest organizacja spotkania konsultacyjnego, na którym zostaną przedstawione założenia projektu RIS 2030 z wykorzystaniem narzędzi online.

Opinie, uwagi i wnioski do treści projektu RIS 2030 należy składać za pośrednictwem formularza konsultacyjnego (stanowiącego załącznik nr 1 do ogłoszenia), zamieszczonego na stronach internetowych Samorządu Województwa Mazowieckiego: www.mazovia.pl, www.bip.mazovia.pl oraz www.innowacyjni.mazovia.pl.

Wypełniony formularz konsultacyjny należy przekazać drogą elektroniczną na adres: ris.konsultacje@mazovia.pl lub drogą korespondencyjną na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Al. Solidarności 61, 03-402, z dopiskiem „Konsultacje RIS 2030” (w przypadku przekazania formularza konsultacyjnego o zachowaniu terminu decyduje data stempla pocztowego).

Projekt RIS 2030 udostępnia się do publicznego wglądu w budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich przy Al. Solidarności 61 w Warszawie.

Opinie, uwagi i wnioski zgłoszone po dniu 21 października 2020 r., jak również opinie, uwagi i wnioski anonimowe nie będą rozpatrywane.

Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych opinii, uwag i wniosków jest Zarząd Województwa Mazowieckiego.

Zasięg terytorialny konsultacji: Województwo Mazowieckie.

FORMULARZ KONSULTACYJNY
projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (RIS 2030)

1. Informacja o podmiocie wyrażającym opinię, uwagę, wniosek.

imię i nazwisko/ nazwa organizacji	
status prawny organizacji	
adres do korespondencji	
e-mail	
tel./faks	

2. Wyrażana opinia, uwaga, wniosek.

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się wyrażana opinia, uwaga, wniosek (rozdział/strona/punkt)	Treść wyrażanej opinii, uwagi, wniosku oraz propozycja zmiany zapisu projektu RIS 2030	Uzasadnienie
1.			
2.			
...			

Wypełniony formularz konsultacyjny należy przesłać drogą elektroniczną na adres ris.konsultacje@mazovia.pl lub pocztą tradycyjną na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, al. Solidarności 61, 03-402 Warszawa, w terminie do dnia **21 października 2020 r.**, z dopiskiem „Konsultacje RIS 2030” (w przypadku przesłania uwag pocztą liczy się data stempla pocztowego).

KLAUZULA INFORMACYJNA

Na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) uprzejmie informujemy, że Administratorem danych osobowych jest Zarząd Województwa Mazowieckiego.

DANE KONTAKTOWE:

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

ul. Jagiellońska 26, 09-719 Warszawa

tel. (22) 5979100, email: urzed_marszalkowski@mazovia.pl

ePUAP: /umwm/esp

Administrator wyznaczył inspektora ochrony danych, z którym można skontaktować się pod adresem e-mail: iod@mazovia.pl lub korespondencyjnie, na adres Urzędu, z dopiskiem „inspektor ochrony danych”.

Pani/Pana dane osobowe:

1. będą przetwarzane w związku z zadaniem realizowanym w interesie publicznym, o którym mowa art. 41 ust. 1 i 2 pkt 1 i 4, w związku z art. 10a ust. 1 i 2 oraz art. 11 ust. 2 pkt 6 i ust. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 1 i 2a, art. 9 pkt 3 i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378) oraz § 2 uchwały nr 176/11 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie zasad i trybu prowadzenia konsultacji z mieszkańcami Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 6987) w celu przeprowadzenia konsultacji;
2. mogą być udostępnione podmiotom uprawnionym na podstawie przepisów prawa oraz podmiotom świadczącym obsługę administracyjno-organizacyjną Urzędu;
3. będą przechowywane nie dłużej, niż to wynika z przepisów o archiwizacji – dostępnych m.in. na stronie www.mazovia.pl, w zakładce „Polityka prywatności”.

W granicach i na zasadach określonych w przepisach prawa przysługuje Pani/Panu:

- prawo żądania dostępu do swoich danych osobowych, żądania ich sprostowania, żądania ich usunięcia oraz żądania ograniczenia ich przetwarzania;
- wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, z przyczyn związanych z Pani/Pana szczególną sytuacją;
- wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (szczegóły na stronie internetowej <https://uodo.gov.pl/>).

Podanie danych osobowych jest dobrowolne, jednak ich niepodanie może się wiązać z brakiem możliwości udzielenia odpowiedzi.

Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (projekt - konsultacje społeczne)

Warszawa, 2020 r.

Ewolucja Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza

RIS 2030 – etapy prac

Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku

- Oparta m.in. na wynikach przeprowadzonej ewaluacji średniookresowej, analiz i badań regionalnych.
- Uwzględnia wnioski z analizy wąskich gardeł dyfuzji innowacji, w tym cyfryzacji, a także potrzebę aktualizacji tej analizy w ramach systemu wdrażania strategii (zgodnie z warunkiem podstawowym dla pierwszego celu polityki spójności na lata 2021-2027).
- Opracowana w ramach doradztwa strategicznego obejmującego m.in. warsztaty z udziałem interesariuszy (członków grup roboczych, Forum Instytucji Otoczenia Biznesu i Mazowieckiej Rady Innowacyjności).

Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku

RIS
MAZOVIA

Najważniejsze zmiany obejmują:

- aktualizację diagnozy społeczno-gospodarczej,
- sformułowanie nowej wizji, celu głównego, celów strategicznych i działań,
- aktualizację opisu inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego,
- aktualizację założeń regionalnej polityki klastrowej w odpowiedzi na rozwiązania wprowadzane na szczeblu centralnym,
- uwzględnienie podziału województwa na dwie jednostki NUTS₂,
- uproszczenie i skrócenie dokumentu.

Wizja RIS 2020

RIS
MAZOVIA

Mazowsze w 2020 roku to:

- strategiczny ośrodek badań i rozwoju oraz usług biznesowych w wymiarze europejskim,
- region odznaczający się wysokim poziomem innowacyjności i usieciowienia gospodarki, zintegrowanej wokół zdefiniowanych obszarów inteligentnej specjalizacji,
- źródło dobrych praktyk w zakresie innowacji społecznych.

Wizja RIS 2030

RIS
MAZOVIA

Mazowsze jest dobrze rozwiniętym regionem Polski i Europy, wyspecjalizowanym w produktach o wysokiej wartości dodanej. Województwo mazowieckie to rozpoznawalne w świecie centrum badań i innowacji – lider Europy Środkowej i Wschodniej. Region Warszawski stołeczny jest przodującym centrum innowacji, wysokich technologii i nauki, silnie oddziałującym na region i Polskę. Współpraca pomiędzy regionem Warszawskim stołecznym a Mazowieckim regionalnym generuje impulsy dla innowacji i zmniejsza dysproporcje w województwie. Region Mazowiecki regionalny zwiększa zdolność do absorpcji najnowszych technologii i jest znaczącym ośrodkiem innowacyjności w branżach tradycyjnych w Polsce.

Cele RIS 2030

CEL GŁÓWNY

MAZOWSZE REGIONEM WYKORZYSTANEJ SZANSY –
UZYSKANIE POZYCJI JEDNEGO Z LIDERÓW INNOWACYJNOŚCI W EUROPIE
ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ DO ROKU 2030

CELE STRATEGICZNE

I

Zwiększanie
aktywności
innowacyjnej na
Mazowszu

II

Silne i efektywnie
działające
łańcuchy wartości
łączące
przedsiębiorstwa

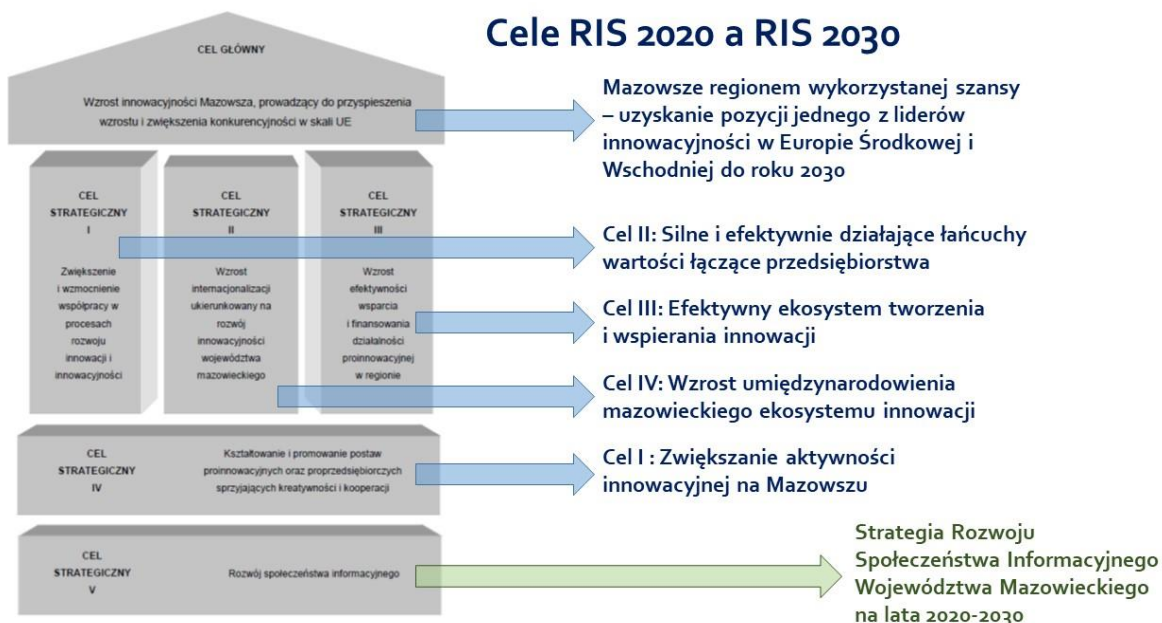
III

Efektywny
ekosystem
tworzenia i
wspierania
innowacji

IV

Wzrost
umiędzynarodowienia
mazowieckiego
ekosystemu
innowacji

Cele RIS 2030

- Realizacja celu głównego będzie odbywać się poprzez realizację czterech celów strategicznych: dwóch zorientowanych na rozwój procesów i mechanizmów prowadzących do zwiększenia innowacyjności regionu (cel I i III) oraz dwóch skoncentrowanych na zapewnieniu potencjału innowacyjnego poprzez rozwój współpracy (cel II i IV).
- Dla każdego celu strategicznego określono zestaw rekomendowanych działań, służących jego realizacji i stanowiących podstawę do konstruowania instrumentów wsparcia w ramach RIS 2030.

Cel I: Zwiększanie aktywności innowacyjnej na Mazowszu

- Wspieranie tworzenia i wdrażania innowacji w ramach regionalnej inteligentnej specjalizacji, m.in. poprzez transfer wiedzy i technologii ze sfery naukowej do przedsiębiorstw.
- Wspieranie prac B+R w obszarach inteligentnej specjalizacji.
- Wspieranie wdrażania rozwiązań cyfrowych i technologii Przemysłu 4.0 w przedsiębiorstwach i jednostkach naukowych.
- Promocja współpracy pracowników sfery nauki z przedsiębiorstwami w zakresie B+R+I.
- Wspieranie ochrony własności intelektualnej wytworzonej w jednostkach naukowych i przedsiębiorstwach z Mazowsza.
- Promocja przedsięwzięć opartych na otwartych innowacjach.

Cel II: Silne i efektywnie działające łańcuchy wartości łączące przedsiębiorstwa

- Wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami z regionu Warszawskiego stołecznego i Mazowieckiego regionalnego.
- Rozwój integratorów technologii w celu przesunięcia mazowieckich firm w łańcuchach wartości.
- Wsparcie przedsięwzięć skutkujących wdrożeniem nowych rozwiązań w tradycyjnych gałęziach przemysłu i rolnictwie.
- Promowanie współpracy w ramach projektów innowacyjnych.
- Promocja implementacji innowacyjnych rozwiązań w jednostkach administracji publicznej oraz instytucjach sfery nauki.

Cel III: Efektywny ekosystem tworzenia i wspierania innowacji (1)

- Tworzenie narzędzi wsparcia dla przedsiębiorstw i jednostek naukowych wprowadzających innowacje w ramach inteligentnej specjalizacji Mazowsza, w tym w zakresie Przemysłu 4.0 i gospodarki o obiegu zamkniętym.
- Wspieranie napływu wysokokwalifikowanych pracowników (w tym imigrantów) do regionu poprzez zachęty dla przedsiębiorstw i jednostek naukowych.
- Rozwijanie kierunków kształcenia kadr dla nowoczesnej gospodarki na różnych poziomach edukacji, opartych o regionalną inteligentną specjalizację oraz zwiększanie zaangażowania przedsiębiorstw w rozwój szkolnictwa zawodowego na Mazowszu.
- Budowanie i wspieranie sieci współpracy z udziałem firm innowacyjnych, m.in. poprzez klastry, organizacje branżowe i innych animatorów rozwoju gospodarczego.

Cel III: Efektywny ekosystem tworzenia i wspierania innowacji (2)

- Wspieranie tworzenia infrastruktury ułatwiającej powstawanie i rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych, w tym wspieranie rozwoju i utrzymania infrastruktury badawczej.
- Aktywna promocja postaw proinnowacyjnych adresowana do różnych grup społecznych, w tym m.in. promowanie zdalnych form świadczenia pracy.
- Zwiększanie aktywności IOB w zakresie dostarczania profesjonalnych usług wspomagających innowacyjność w regionie mazowieckim regionalnym, w tym m.in. rozwój systemu akredytacji IOB.
- Stały monitoring i analiza trendów w zakresie nowych technologii, modeli biznesowych i nowych innowacyjnych obszarów działalności w województwie mazowieckim na potrzeby procesu przedsiębiorczego odkrywania.

Cel IV: Wzrost umiędzynarodowienia mazowieckiego ekosystemu innowacji

RIS
MAZOVIA

- Wsparcie eksportu produktów i usług opartych na innowacyjnych rozwiązaniach.
- Budowanie przewag konkurencyjnych poprzez wsparcie wdrażania modeli biznesowych opartych o wiedzę, wzornictwo i innowacje.
- Budowanie Marki Mazowsza w Europie i na świecie.
- Wspieranie podmiotów z Mazowsza w aplikowaniu i udziale w międzynarodowych projektach B+R+I.

Inteligentna specjalizacja

RIS
MAZOVIA

Konstrukcja inteligentnej specjalizacji

- Cztery obszary tematyczne uszczegóławiane za pomocą dokumentów kierunkowych wypracowanych z interesariuszami (np. priorytetowych kierunków badań).
- Skrócenie i uporządkowanie opisów obszarów specjalizacji.
- Wskazanie dla każdego obszaru zakładanych efektów gospodarczych, oczekiwanych rezultatów projektów i przykładowych technologii wspomagających.
- Rezygnacja z „przykładów powiązań”, obecnych w RIS 2020.

Inteligentna specjalizacja

RIS
MAZOVIA

Zmiany w obszarach specjalizacji

- zmiana nazwy obszaru „inteligentne systemy zarządzania” na „inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze” i zwiększenie nacisku na Przemysł 4.0.
- zmiana nazwy obszaru „nowoczesne usługi dla biznesu” na „nowoczesny ekosystem biznesowy”. Po aktualizacji obszar dotyczy różnych form oddziaływania pomiędzy biznesem a otoczeniem, m.in. zagadnień związanych z wpływem działalności gospodarczej na środowisko (wcześniej częściowo w „inteligentnych systemach zarządzania”, „bezpiecznej żywności” i „wysokiej jakości życia”) oraz, podobnie, jak do tej pory, rozwoju oferty instytucji utoczenia biznesu.
- zmiany powinny ułatwić przyporządkowanie różnych typów projektów do jednego, wiodącego obszaru specjalizacji, m.in. na potrzeby systemu Smart Radar.
- zmiany opierają się m.in. na analizie projektów składanych do RPO WM 2014-2020 i priorytetowych kierunkach badań.

Stan zaawansowania prac

RIS
MAZOVIA

Projekt RIS 2030 został przygotowany w najpełniejszym możliwym zakresie, biorąc pod uwagę dostępność informacji, stan negocjacji kolejnej perspektywy finansowej UE oraz stan przygotowania dokumentów strategicznych i programowych na poziomie krajowym.

Brak jest jednak ostatecznych wersji kluczowych dokumentów regulujących politykę spójności i politykę rozwoju po 2020 roku, takich jak:

- pakiet rozporządzeń regulujących podmiotowy i przedmiotowy zakres kwalifikowalności projektów i wydatków,
- Umowa Partnerstwa określająca wysokość i podział alokacji na programy operacyjne,
- regulacje dotyczące udzielania pomocy publicznej w kolejnej perspektywie finansowej,
- aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r.

Wpływ epidemii COVID-19 na proces aktualizacji i realizacji strategii

Nie odbyły się zaplanowane na pierwszą połowę 2020 roku pre-konsultacje projektu RIS 2030 w subregionach województwa mazowieckiego. Obecnie nie jest wskazana organizacja tradycyjnych spotkań w ramach konsultacji społecznych. Współpraca z interesariuszami odbywa się głównie w formie elektronicznej, poprzez mailing i spotkania internetowe.

W lipcu i sierpniu br. planowane zmiany w opisie inteligentnej specjalizacji zostały poddane zdalnym konsultacjom z grupami roboczymi ds. inteligentnej specjalizacji oraz z regionalnymi grupami interesariuszy trzech projektów Interreg Europa. Część zgłoszonych uwag została uwzględniona w projekcie strategii. Ze względu na stan epidemii nie jest rekomendowane przeprowadzenie konsultacji w bardziej interaktywnej, bezpośredniej formie.

Dyskusja z interesariuszami zapewnia oddolne podejście, przez co stanowi kluczowy element koncepcji inteligentnej specjalizacji. Zapisy strategii inteligentnej specjalizacji powinny być wspólnie wypracowane z interesariuszami. Z tego powodu z października br. zorganizowane zostanie spotkanie online poświęcone projektowi RIS 2030.

Kolejne etapy prac nad RIS 2030

- Analiza zgłoszonych uwag i przygotowanie sprawozdania z konsultacji
- Uwzględnienie uwag z konsultacji w projekcie RIS 2030
- Ewaluacja ex ante RIS 2030 (równolegle z procesem konsultacji)
- Uzupełnienie informacji na temat źródeł finansowania i powiązań z innymi strategiami – uzależnione od gotowości odpowiednich dokumentów na szczeblu krajowym i UE
- Przygotowanie uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego wnoszącej projekt RIS 2030 pod obrady Sejmiku Województwa
- Przygotowanie uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego

RIS a polityka spójności UE

Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku:

- regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji - **warunek wstępny** (ex ante) przyznania środków UE na cele związane z innowacyjnością i przedsiębiorczością w okresie **2014-2020**,
- spełnienie warunku oceniane na początku okresu programowania.

Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku:

- ramy strategiczne dla dalszego wdrażania inteligentnej specjalizacji i kontynuacji procesu przedsiębiorczego odkrywania,
- dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji - **warunek podstawowy** dla pierwszego celu polityki spójności w okresie **2021-2027**, dotyczącego funduszy UE na rzecz innowacyjności, przedsiębiorczości i cyfryzacji,
- spełnienie warunku oceniane w sposób ciągły w całym okresie programowania.

Dziękuję za uwagę

Załącznik III – Uchwała nr 47/2020 Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego z dnia 20 października 2020 r.

**Uchwała Nr 47/2020
Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 20 października 2020 r.**

**w sprawie zaopiniowania przez Mazowiecką Radę Działalności Pożytku Publicznego Projektu
Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku**

Na podstawie § 1 ust. 3 pkt 5 oraz § 5 ust. 1 „Organizacji i trybu działania Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego”, stanowiącego załącznik do uchwały Nr 1236/376/14 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 9 września 2014 r. w sprawie określenia organizacji i trybu działania Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego zmienionej uchwałą nr 700/243/17 z dnia 22 maja 2017 r. oraz uchwałą nr 152/24/19 z dnia 12 lutego 2019 r. – uchwala się, co następuje:

§ 1.

Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego pozytywnie opiniuje projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku i nie zgłasza do niego uwag.

§ 2.

Zobowiązuje się Współprzewodniczącą Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego do przekazania stanowiska Dyrektorowi Departamentu Kultury Promocji i Turystyki.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

IZABELA STELMAŃSKA

Współprzewodnicząca Mazowieckiej
Rady Działalności Pożytku Publicznego

Załącznik IV – Uchwała nr 3/20 strony pracowników i strony pracodawców Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim z dnia 16 października 2020 r.

Uchwała nr 3/20
strony pracowników i strony pracodawców Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w województwie mazowieckim
z dnia 16 października 2020 r.

w sprawie opinii dotyczącej projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku

Na podstawie art. 42 ust. 2 i 3 w związku z art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i Innych Instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232 oraz z 2020 r. poz. 568) - uchwala się, co następuje:

§ 1.

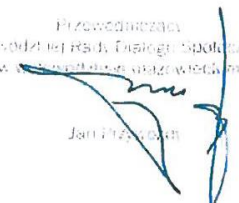
1. Strona pracowników i strona pracodawców Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim przyjmuje opinię w sprawie projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku.
2. Opinią, o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w województwie mazowieckim.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w województwie mazowieckim

Jan Przeworski

Załącznik V - Zestawienie uwag dotyczących projektu *Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r.* wraz ze sposobem ich rozpatrzenia

Tabela nr 1. Uwagi zgłoszone w trakcie trwania konsultacji

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga, opinia (rozdział/strona/punkt)	Nazwa podmiotu zgłaszającego uwagi	Treść uwagi/opinii oraz propozycja zmiany zapisu	Uzasadnienie uwagi/zapisu	Stanowisko	Uzasadnienie stanowiska
1.	Analiza strategiczna SWOT/TOWS	JSC Consulting	W przedstawionym dokumencie brak jest najważniejszych elementów analizy strategicznej SWOT/TOWS to jest matematycznego modelu pozwalającego na określenie najlepszej strategii rozwoju. Zabrakło takich elementów jak: przyporządkowanie wag do poszczególnych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń ($\Sigma = 1$ dla każdego elementu analizy), wykonania tablic krzyżowych pozwalających na porównanie zależności w układzie SWOT i w układzie TOWS, wykonania macierzy strategii jako sumy tablic krzyżowych i na tej podstawie przyjęcia odpowiedniej strategii. Na stronie 29 dokumentu powtórzono kluczowe czynniki wewnętrzne i zewnętrzne zawarte wcześniej w tabeli. Profesjonalna analiza SWOT/TOWS powinna zawierać elementy opisane w kolumnie z lewej strony oraz jako wnioski z analizy wynikające z macierzy strategii wskazać konkretny typ strategii rozwoju (agresywna, konserwatywna, konkurencyjna lub defensywna). W tak ważnym dokumencie elementy znane w nauce od wielu lat powinien wykonać specjalista	W dokumencie o kluczowym znaczeniu dla rozwoju Mazowsza nie powinno być takich błędów merytorycznych, naszym zdaniem należy to uzupełnić i wskazać konkretny typ rozwoju strategii wynikający z macierzy rozwoju strategii.	Uwaga uwzględniona częściowo	Model matematyczny i wnioskowanie zostało przeprowadzone w ramach doradztwa strategicznego. Mając na względzie dążenie do zmniejszenia objętości dokumentu, nie zdecydowano się na umieszczenie pełnej wersji analizy w treści strategii. Podsumowanie analizy SWOT, w strategii zostanie uzupełnione o informacje na temat przyjętego typu strategii rozwoju.
2.	Analiza strategiczna SWOT/TOWS	JSC Consulting	W zagrożeniach nie ujęto bardzo ważnego elementu jakim jest stan epidemii koronawirusa, w słabych stronach nie ujęto braku jakichkolwiek usystematyzowanych działań związanych z profilaktyką i najlepszymi praktykami w okresie trwania stanu epidemii i po jej wygaśnięciu.	Zwiększająca się systematycznie ilość zachorowań i ilość przypadków śmiertelnych jest faktycznym zagrożeniem dla gospodarki Mazowsza.	Uwaga uwzględniona częściowo	Analiza SWOT została przeprowadzona latem 2019 roku, przed pojawieniem się COVID-19. Wśród zagrożeń analiza wymienia sytuację geopolityczną, w ramach której uwzględniono m.in. zagrożenia epidemiczne. Przyjmując dziesięcioletnią perspektywę realizacji strategii, niewskazane jest podporządkowanie dokumentu jednej, konkretnej epidemii. Długofalowe skutki COVID-19 nie powinny być postrzegane jednoznacznie negatywnie. Z punktu widzenia innowacyjności jest to w takim samym stopniu zagrożenie, jak i szansa rozwojowa związana z koniecznością adaptacji oraz zmianą modelu funkcjonowania zarówno biznesu, jak i społeczeństwa. Analiza SWOT zostanie zaktualizowana, m.in. zwiększona zostanie waga zagrożenia wynikającego z sytuacji geopolitycznej.
3.	Projekt Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (RIS 2030)	JSC Consulting	Dokument został opracowany na 80 stronach trudnych do przeczytania przez przeciętnego odbiorcę (przedsiębiorcę). Brak jest syntetycznego streszczenia treści dokumentu.	Autorom projektu zapewne chodzi o to ażeby z projektem strategii a następnie z dokumentem jakim będzie Regionalna Strategia Innowacji zapoznało się jak najwięcej przedsiębiorców. Streszczenie powinno	Uwaga uwzględniona częściowo	Ewaluacja ex ante projektu strategii zakłada m.in. analizę przystępności dla odbiorców. Po przyjęciu strategii planowane jest opracowanie streszczenia w formie osobnej publikacji.

				być umieszczone na początku dokumentu, napisane łatwym do zrozumienia przez przeciętnego odbiorcę językiem, który zdecyduje czy po przeczytaniu streszczenia czy jest tym zainteresowany, jeżeli tak przeczyta Regionalną Strategię Rozwoju.		
4.	Scenariusze rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście wspierania i rozwoju polityki innowacyjności	JSC Consulting Jadwiga Szatkowska	W scenariuszu umiarkowanym i pesymistycznym brakuje naszym zdaniem zagrożeń związanych z epidemią COVID-19 (w scenariuszu umiarkowanym potraktowano problem epidemii bardzo optymistycznie – na jakiej podstawie wyciągnięto takie wnioski?). Podstawowymi działaniami w czasie epidemii i po jej wygaśnięciu jest profilaktyka (do chwili opracowania szczepionki). W scenariuszu nie ma żadnych odniesień do zorganizowanych działań ograniczających ryzyko zakażenia się wirusem pracowników i innych interesariuszy w okresie trwania epidemii. Nie przewidziano nakładów na podnoszenie świadomości wśród społeczeństwa na temat zagrożeń związanych z epidemią oraz dofinansowania działań związanych z minimalizowaniem ryzyka zakażenia poprzez znormalizowane działania i spełnianie wymagań pozwalających na minimalizowanie skutków epidemii.	Nasza firma opracowała 2 normy branżowe (kina i hotele) systemów zarządzania środowiskiem pracy w okresie pandemii. Są to dwie branże które najbardziej zostały dotknięte skutkami epidemii. Obecnie rozpoczęło się wdrażanie normy BN-9212/AntiCOVID 19/01:2020 – Kino z certyfikatem AntiCOVID HygieneStandard, Systemy Zarządzania, Wymagania. Certyfikacja systemu zarządzania przeprowadzana będzie przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC). Opracowana została również norma uniwersalna UN/AntiCOVID19/01:2020 której wymagania można wdrożyć w każdej organizacji tak jak np. PN-EN ISO 9001:2015. Naszym zdaniem w strategii rozwoju powinien być położony nacisk na działania profilaktyczne związane z epidemią oraz łagodzenie skutków gospodarczych epidemii. Naszym zdaniem jest to priorytet strategiczny mający olbrzymi wpływ na gospodarkę Mazowsza. Efektem potraktowania tematu jako priorytetowego powinna być możliwość dofinansowania wdrożenia i certyfikacji systemów zarządzania związanych z bezpieczeństwem zdrowotnym społeczeństwa, np. w urzędach, zakładach pracy, hotelach, kinach, itp. Dofinansowanie tych działań np. w 50% z środków publicznych. W przypadku zainteresowania naszymi uwagami jesteśmy do dyspozycji, tel. 504021551, konsultant Włodzimierz Rosiak.	Uwaga nieuwzględniona	Przyjmując dziesięcioletnią perspektywę realizacji strategii, niewskazane jest podporządkowanie dokumentu jednej, konkretnej epidemii. Bezpośrednim celem RIS 2030 jest rozwój działalności innowacyjnej na Mazowszu. COVID-19 ma wpływ na wszystkie dziedziny życia. Radzenie sobie z długofalowymi gospodarczymi skutkami epidemii będzie wymagało dużej zdolności adaptacyjnej, czyli de facto gotowości na wdrażanie innowacji. Nie oznacza to jednak, że wszystkie działania w ramach strategii powinny być ogólnie podporządkowane czynnikowi epidemii. RIS 2030 jest strategią inteligentnej specjalizacji. Oznacza to m.in. przyjęcie mechanizmów pozwalających elastycznie dostosowywać sposób wdrażania strategii do zmieniającej się sytuacji i „specjalizować” podejmowane działania na wyzwaniach i szansach rozwojowych istotnych w danym momencie – poprzez programy wdrożeniowe, dokumenty kierunkowe dla inteligentnej specjalizacji i współpracę z interesariuszami. To właśnie interesariusze wskażą, w jaki sposób i w jakim stopniu działania Samorządu Województwa Mazowieckiego powinny koncentrować się na kwestii COVID-19. W najbliższych latach jednym z priorytetów będzie radzenie sobie ze skutkami epidemii, nie można jednak zakładać, że taki stan utrzyma się w całym, dziesięcioletnim okresie wdrażania strategii. Obecnie nie jest znany zakres wydatków kwalifikowalnych i dopuszczalnej pomocy publicznej w perspektywie 2021-2027, m.in. w zakresie certyfikacji. Strategia nie precyzuje katalogu wydatków kwalifikowalnych, określa jedynie cele, które mogą być osiągnięte na różne sposoby. Scenariusze zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante. Eksperti zewnętrzeni dokonują ewaluacji dokumentu m.in. pod względem spójności i trafności, co może prowadzić do modyfikacji scenariuszy.
5.	Wstęp, str. 4	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	W kontekście prowadzonej obecnie aktualizacji SRWM proponuje się usunięcie akapitu rozpoczynającego się od zdania: „RIS przyczynia się do realizacji priorytetowego celu strategicznego SRWM [...]” i pozostawienie ogólnych zapisów, zawartych w pierwszym akapicie.	Na obecnym etapie aktualizacji SRWM nie są jeszcze znane szczegóły dotyczące brzmienia oraz ostatecznego kształtu zarówno celów priorytetowych, jak i celów strategicznych SRWM.	Uwaga uwzględniona	
6.	Wstęp, str. 4, przypis 1	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Sugerujemy zamienić w przypisie nazwę rozporządzenia na polską wersję.	Polska wersja dokumentu to: „Wniosek RZĄDZĄCE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiające wspólne	Uwaga uwzględniona	

				przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz".		
7.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, str. 6	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	W projekcie zawarto zapis, że jednym z czynników mających wpływ na opracowanie RIS Mazovia 2030 była epidemia COVID-19, skutkująca czasowym ograniczeniem aktywności społecznej i gospodarczej (w Polsce i na świecie) <u>w pierwszej połowie 2020 roku</u> . Proponuje się usunięcie ostatniej część zdania.	Ograniczenia aktywności społecznej i gospodarczej związane z epidemią COVID 19 trwają do dnia dzisiejszego.	Uwaga uwzględniona	
8.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, podrozdział 2.2, ostatni akapit, str. 8	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się dodać mapę/schemat ilustrujący nowy podział statystyczny województwa mazowieckiego.	Mapa/schemat pozwoli na lepsze zrozumienie zmian, które dokonane zostały w zakresie podziału statystycznego województwa, zwłaszcza w kontekście podziału na region Warszawski stołeczny i Mazowiecki regionalny.	Uwaga uwzględniona	
9.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, podrozdział 2.2, ostatni akapit, str. 8	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Należy podkreślić, że zmiany nastąpiły również na poziomie NUTS 3. Zmiany na poziomie NUTS 3 polegają na: • przyłączeniu powiatu garwolińskiego do podregionu siedleckiego (dotychczas w podregionie warszawskim wschodnim); • przyłączeniu powiatu nowodworskiego do podregionu warszawskiego zachodniego (dotychczas w podregionie warszawskim wschodnim); • utworzeniu nowego podregionu żyrardowskiego obejmującego powiaty grójecki, sochaczewski i żyrardowski (dotychczas wszystkie w podregionie warszawskim zachodnim). Liczba jednostek poziomu NUTS 3 w Polsce wzrosła z dotychczasowych 72 do 73.	Uwzględnienie zmian na poziomie NUTS 3 jest o tyle istotne, że na obszarze województwa mazowieckiego wydzielony został nowy podregion – żyrardowski.	Uwaga uwzględniona	
10.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, 2.4. Terytorialny wymiar RIS, str. 9	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Zapis: (...) <i>wdrożenie działań angażujących przedstawicieli JST (przede wszystkim miast subregionalnych) do uwzględniania inteligentnej specjalizacji w dokumentach strategicznych JST różnych szczebli</i> – odnosi się do uwarunkowań terytorialnych i nawiązuje do miast subregionalnych. Proponuje się uzupełnić zapis również o miasta regionalne , zgodnie z klasyfikacją miast wg KPZP 2030.	Zgodnie z KPZK 2030, miastami o statusie regionalnym są Radom i Płock, natomiast subregionalnym Ostrołęka, Siedlce i Ciechanów.	Uwaga uwzględniona	
11.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, 2.5. Charakterystyka społeczno-gospodarcza województwa mazowieckiego, s. 10	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się usunąć nawias w zdaniu: „W regionie Warszawskim stołecznym zarejestrowano 56,9% ludności województwa, a w regionie Mazowieckim regionalnym (43,1%).”.	Uwaga porządkowa.	Uwaga uwzględniona	

12.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, 2.5. Charakterystyka społeczno-gospodarcza województwa mazowieckiego, s. 10, Potencjał społeczny, pierwszy akapit	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Warto również wskazać, że koncentracja ludności (gęstość zaludnienia) w regionie Warszawskim stołecznym jest wysoka (501 osób na 1 km ² , BDL GUS, 2018) i znacząco niższa w regionie Mazowieckim regionalnym (80 osób na 1 km ² , BDL GUS, 2018).	Gęstość zaludnienia może wpływać na wielkość i jakość zasobów kapitału ludzkiego i społecznego (współpraca, interakcje międzyludzkie), w związku z czym warto uwzględnić ten wskaźnik w kontekście uwarunkowań dla kształtowania i wdrażania RSI w województwie mazowieckim.	Uwaga uwzględniona	
13.	2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, 2.5. Charakterystyka społeczno-gospodarcza województwa mazowieckiego, s. 10	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się przenieść podrozdział nr 2.5 zawierający charakterystykę województwa do rozdziału nr 4, w którym wskazane są uwarunkowania dla rozwoju systemu innowacji występujące w województwie mazowieckim wraz z analizą SWOT, której elementy (szanse, zagrożenia, słabe strony i mocne strony) wynikają wprost z charakterystyki województwa (tj. podrozdziału 2.5).	Ujęcie charakterystyki województwa (2.5) oraz podrozdziału dot. czynników rozwojowych woj. mazowieckiego (4.1) i analizy SWOT (4.2.) w innych częściach dokumentu powoduje, że powiązanie między tymi podrozdziałami jest słabo czytelne, natomiast wszystkie tezy zawarte w rozdziale 4.1. oraz czynniki określone w analizie SWOT mają swoje uzasadnienie w charakterystyce ujętej w podrozdziale 2.5. W obecnym układzie nie jest jasna rola charakterystyki w kontekście całej strategii, ponieważ nie następują po niej (sformułowane na jej podstawie) wnioski bądź wyzwania dla rozwoju systemu innowacji. W związku z tym, proponuje się ujęcie charakterystyki, czynników rozwojowych woj. mazowieckiego i analizy SWOT w jednym rozdziale dla poprawy czytelności dokumentu.	Uwaga uwzględniona	
14.	2.5. Charakterystyka społeczno-gospodarcza województwa mazowieckiego, Innowacyjność, str. 16	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Zgodnie z podanym raportem <i>Regional Innovation Scoreboard</i> 2019, oprócz regionu Warszawskiego stołecznego, jeszcze <u>siedem</u> (a nie 8 jak wskazano w tekście) polskich regionów zaliczanych jest do grona tzw. umiarkowanych innowatorów (moderate). Korekty wymaga również przypis 23 gdzie dwukrotnie wymieniono województwo podkarpackie.	Korekta ma na celu wyeliminowanie omyłki.	Uwaga uwzględniona	
15.	Rozdział 3, podrozdział 3.3. Założenia i ewolucja mazowieckiego podejścia do inteligentnej specjalizacji, s. 21, tiret 2	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	W tiret 2, rozpoczynającym się od zdania: „istnieje potrzeba rozszerzenia katalogu dokumentów wdrożeniowych [...]”, proponuje się doprecyzować zapis: „ odpowiedniej/wysokiej jakości kapitału ludzkiego”	Dla efektywnego wdrażania RSI w województwie istotny jest nie tyle sam kapitał ludzki, ile jego jakość zapewniająca m.in. kadry dla rozwoju określonych branż gospodarki.	Uwaga uwzględniona	
16.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 26	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się ująć jako mocną stronę regionu mazowieckiego regionalnego: Policentryczny układ miast regionalnych i subregionalnych, mogących pełnić rolę centrów rozwoju w poszczególnych podregionach.	Miasta regionalne i subregionalne posiadają potencjał do pełnienia funkcji centrów rozwoju w podregionach z uwagi na lokalizację uczelni wyższych bądź ich filii, IOB, kapitał ludzki itp., przy jednoczesnej dobrej dostępności do obszarów otaczających.	Uwaga uwzględniona	
17.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 26	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się doprecyzować zapis: dobrze rozwinięta infrastruktura lotnisk / transportu lotniczego, w tym w zakresie komplementarności lotniska im. F. Chopina i MPL Warszawa/Modlin.	Infrastruktura lotniskowa jest obecnie zlokalizowana praktycznie w każdym regionie Polski, cechą wyróżniającą Mazowsze jest natomiast lokalizacja największego portu lotniczego w kraju i komplementarnego wobec niego lotniska regionalnego.	Uwaga uwzględniona	
18.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 26	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się zmienić określenie ośrodków rolno-spożywczych proponuje się zmienić na branż lub sektorów rolno-spożywczych	Określenie „ośrodek” nie jest jednoznaczne – czy chodzi o zakład produkcyjny lub przemysłowy czy raczej sektory/branże, wymienione w nawiasie (sadownictwo i warzywnictwo, przemysł mięsny, mleczarski).	Uwaga uwzględniona częściowo	Proponowana modyfikacja: „Koncentracja produkcji i przetwórstwa rolno-spożywczego w regionie mazowieckim regionalnym (sadownictwo i warzywnictwo, przemysł mięsny, mleczarski)”.

19.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 26	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Szansę „Polityka wsparcia przez Komisję Europejską dla regionów słabszych” proponuje się zakreślić na zielono (jako cechę mazowieckiego regionalnego).	Zgodnie z typologią regionów UE, region mazowiecki regionalny jest regionem słabiej rozwiniętym, a warszawski stołeczny lepiej rozwiniętym.	Uwaga uwzględniona	
20.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 26, przypis dolny nr 30	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się uzupełnić zakres pojęciowy infrastruktury społecznej lub przytoczyć źródło, w oparciu o które została przygotowana treść przypisu. Wprowadzony w projekcie zapis może budzić wątpliwość: <i>Infrastruktura społeczna – infrastruktura i usługi w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, oświaty – sądy, szpitale, szkoły etc.</i>	W literaturze funkcjonują różne ujęcia zakresu pojęciowego infrastruktury społecznej. J. Kroszel (1990, s. 21, 182) stworzył definicję, zgodnie z którą <i>infrastruktura społeczna obejmuje urządzenia i instytucje świadczące usługi jednostkowe w sposób zorganizowany w zakresie oświaty i wychowania, ochrony zdrowia, opieki społecznej, upowszechniania kultury oraz kultury fizycznej i turystyki. W jej skład wchodzi m.in.: szkoły, przedszkola, szpitale, ośrodki zdrowia, domy opieki społecznej, biblioteki, muzea.</i> (Zeszyt nr 11 (2015) <i>Ekonomia międzynarodowa</i>).	Uwaga uwzględniona	
21.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 27	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Kryzys gospodarczy powinien być uwzględniony jako czynnik mający wpływ na rozwój nie tylko w „Szansach” (jako generator zmian w gospodarce) ale również w „Zagrożeniach” (jako spowalniacz rozwoju). W analizie SWOT należy uwzględnić także negatywne konsekwencje kryzysu gospodarczego, np. związane ze stagnacją nakładów budżetowych na sektor nauki i innowacyjności. Warto również odnieść się do obecnej sytuacji epidemicznej związanej z rozprzestrzenianiem się COVID 19.	Brak pogłębionego odniesienia do obecnej sytuacji kryzysowej, epidemicznej i jej wpływu na realizację Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 r. może powodować pewne trudności przy jej wdrażaniu.	Uwaga uwzględniona częściowo	Analiza SWOT została przeprowadzona latem 2019 roku, przed pojawieniem się COVID-19. Wśród zagrożeń analiza wymienia sytuację geopolityczną, w ramach której uwzględniono m.in. zagrożenia epidemiczne. Przyjmując dziesięcioletnią perspektywę realizacji strategii, niewskazane jest podporządkowanie dokumentu jednej, konkretnej epidemii. Długofalowe skutki COVID-19 nie powinny być postrzegane jednoznacznie negatywnie. Z punktu widzenia innowacyjności jest to w takim samym stopniu zagrożenie, jak i szansa rozwojowa związana z koniecznością adaptacji oraz zmianą modelu funkcjonowania zarówno biznesu, jak i społeczeństwa. Przy opracowaniu analizy przyjęto założenie, że dany czynnik może znajdować się tylko w jednej grupie, tzn. stanowić mocną albo słabą stronę, szansę albo zagrożenie. Analiza SWOT zostanie zaktualizowana, m.in. zwiększona zostanie waga zagrożenia wynikającego z sytuacji geopolitycznej.
22.	Rozdział 4. Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego, 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 27, słabe strony	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się przeformułować zapis: „Słaba infrastruktura komunikacyjna/drogowa w regionie mazowieckim” na „Niska dostępność transportem zbiorowym i niezmotoryzowanym w regionie mazowieckim”. Należy zwrócić uwagę, że region mazowiecki odznacza się niską dostępnością czasową, gałęziową i międzygałęziową, dotyczy to zwłaszcza miast: Ostrołęki i Płocka.	Wśród słabych stron regionu Mazowieckiego regionalnego wskazano „słabą infrastrukturę drogową”, choć nie wynika to z przedstawionej diagnozy, ani danych statystycznych (W drugiej dekadzie XXI wieku znaczącej poprawie uległy warunki podróży transportem samochodowym. Długość dróg o twardej nawierzchni ulepszonej w województwie wzrosła w latach 2011-2018 o 13% – do poziomu 103,7 km/100 km ² , długość dróg ekspresowych i autostrad wzrosła z 209 do ponad 350 km, a w realizacji jest kolejne 150 km.). Jednocześnie pominięto istotny problem niskiej dostępności transportu zbiorowego, która jest widoczna we wskaźnikach gęstości torów, liczby połączeń kolejowych i autobusowych itp., co utrudnia choćby dostępność do szkół wyższych i przekłada się na słabszy transfer innowacji. Położenie nacisku na dostępność nisko- i bezemisijnymi środkami transportu	Uwaga uwzględniona	

				jest zgodne z przedstawionymi w projekcie RIS założeniami polityk europejskich, które zakładają rozwój gospodarki w kierunku efektywnej i niskoemisyjnej, co obejmuje m.in. przesunięcie międzygałęziowe w kierunku alternatywnych środków transportu niż drogowy indywidualny. Również w zagrożeniach SWOT wskazano pogarszający się stan środowiska, co wynika m.in. z nadmiernego udziału transportu samochodowego.		
23.	Rozdział 5. Wizja, cele i scenariusze rozwoju, 5.1. Wizja, str. 30	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Wizja rozwoju województwa sformułowana w projekcie RIS wymaga doprecyzowania oraz weryfikacji, gdyż „region” został użyty zarówno w kontekście województwa mazowieckiego, jak również dwóch jednostek statystycznych NUTS 2: <i>regionu Warszawskiego stołecznego i regionu Mazowieckiego regionalnego</i> .	Zgodnie z podziałem statystycznym obowiązującym od 1.01.2018 r. określenie „ region ” powinno być stosowane w odniesieniu do <i>regionu Warszawskiego stołecznego i regionu Mazowieckiego regionalnego</i> . Na str. 9 projektu zawarto informację, że: <i>RIS Mazovia 2030 odnosi się do uwarunkowań terytorialnych poprzez: uwzględnienie podziału statystycznego w wizji i analizie SWOT (...)</i> .	Uwaga uwzględniona	
24.	Rozdział 5. Wizja, cele i scenariusze rozwoju, 5.1. Wizja, str. 30	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się zmienić zapis: „Współpraca pomiędzy regionem Warszawskim stołecznym a Mazowieckim regionalnym generuje impulsy dla innowacji i zmniejsza dysproporcje w województwie.” na „Współpraca pomiędzy podmiotami i instytucjami z regionu Warszawskiego stołecznego i Mazowieckiego regionalnego generuje impulsy dla innowacji i zmniejsza dysproporcje w województwie.”	Zapis w obecnej formie sugeruje, że regiony Warszawski stołeczny i Mazowiecki regionalny są samodzielne i prowadzą własną politykę rozwoju, a są to regiony statystyczne NUTS 2 województwa mazowieckiego, a nie odrębne jednostki administracyjne.	Uwaga uwzględniona	
25.	Rozdział 5, podrozdział 5.5. Cel strategiczny I	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Wskazane byłoby wyjaśnienie wzajemnej relacji/linii demarkacyjnej między działaniami 1.4 (wspieranie ochrony własności intelektualnej) i 1.5 (promocja przedsięwzięć opartych na otwartych innowacjach).	Ochrona własności intelektualnej i otwarte innowacje wydają się wzajemnie sprzeczne – tymczasem strategia wskazuje, że oba podejścia tak samo sprzyjają rozwojowi.	Uwaga nieuwzględniona	Oba podejścia nie wykluczają się wzajemnie, ale są komplementarne i powinny być stosowane w zależności od charakteru przedsięwzięcia i gotowości podmiotu wdrażającego do przyjęcia „otwartego” podejścia. Ochrona własności intelektualnej ma na celu zabezpieczenie praw do pomysłu, ale nie oznacza, że nie może on być dalej udostępniany i wykorzystywany.
26.	Rozdział 5, podrozdział 5.5. Cel strategiczny III, Efektywny ekosystem tworzenia i wspierania innowacji, s. 35	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się uwzględnić JST i instytucje z zakresu administracji publicznej jako element ekosystemu tworzenia i wspierania innowacji oraz uwzględnić ww. podmioty w działaniach w ramach celu III.	W analizie SWOT wskazano jako słabą stronę „Ograniczona skala i brak spójności działań JST w zakresie innowacji, niskie zainteresowanie niektórych JST wprowadzaniem innowacji”, jednak nie podjęto kwestii rozwiązania tego problemu ani w działaniach, ani w scenariuszach. Zgodnie z modelem potrójnej helisy, administracja, obok nauki i biznesu, jest elementem współpracy sektorowej na rzecz rozwoju innowacji.	Uwaga uwzględniona	
27.	Rozdział 5, podrozdział 5.7. Scenariusze rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście wspierania i rozwoju polityki innowacyjności, Scenariusz pesymistyczny, str. 42	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	W scenariuszu pesymistycznym rozwoju województwa mazowieckiego nie wspomina się o skutkach kryzysu wywołanego epidemią COVID 19.	Wydaje się, że skutki epidemii mogą mieć znaczący wpływ na rozwój zarówno Mazowsza, jak i całego kraju, dlatego warto byłoby wspomnieć o tym w scenariuszu pesymistycznym, tak jak ma to miejsce w scenariuszu optymistycznym i umiarkowanym.	Uwaga uwzględniona	

28.	Rozdział 7. Zestawienie stosowanych pojęć i skrótów, str. 50	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się rozszerzyć zestawienie stosowanych pojęć i skrótów o pojęcie: <i>sektor hi-tech</i> lub <i>przemysł high-tech</i> , które jest stosowane w projekcie RIS.	Uwaga porządkowa.	Uwaga uwzględniona	
29.	Rozdział 7. Zestawienie stosowanych pojęć i skrótów, str. 50	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się umieścić słownik skrótów użytych w dokumencie na początku strategii.	Uwaga porządkowa.	Uwaga uwzględniona	
30.	Rozdział 7. Zestawienie stosowanych pojęć i skrótów, str. 53, definicja pojęcia „klastery”	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	W zdaniu „Jednoczesna kooperacja, konkurencja i współpraca (tzw. „coopetition”/”kooperencja”) poszczególnych aktorów klastra” proponuje się usunąć słowo kooperacja ze względu na to, że jest to synonim słowa „współpraca”.	Uwaga porządkowa.	Uwaga uwzględniona	
31.	Załącznik nr 2 Zestawienie wskaźników monitorowania celów RIS (wskaźnik nr 2, 6, 8, 10), s. 65	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	We wszystkich wskaźnikach odnoszących się do zmniejszenia dystansu między regionem Warszawskim stołecznym a Mazowieckim regionalnym proponuje się przeformułować zdanie w kolumnie 3 „zmniejszenie dystansu o X pozycji”, np. „zmniejszenie dystansu regionu Mazowieckiego regionalnego do Warszawskiego stołecznego poprzez wzrost o 3 pozycje w rankingu”.	Zmniejszenie dystansu o X pozycji, bez uściślenia że chodzi o wzrost pozycji regionu mazowieckiego, może oznaczać spadek regionu stołecznego w rankingu, co jest zjawiskiem negatywnym i nie będzie oznaczać poprawy sytuacji w regionie mazowieckim.	Uwaga nieuwzględniona	Priorytetem w tym przypadku jest pomiar dysproporcji, niezależnie od tego, czy region Warszawski stołeczny poprawi swoją pozycję w rankingu.
32.	Załącznik nr 2 Zestawienie wskaźników monitorowania celów RIS, s. 66	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	Proponuje się doprecyzować, dla którego z regionów przytoczono wartość bazową.	Jako wartość bazową wskazano 10 pozycję wśród regionów Europy Środkowo – Wschodniej w rankingu RIS, ale nie jest jasne, którego konkretnie regionu dotyczy wartość bazowa – obu czy tylko jednego z nich (jeśli tak, to dlaczego przytoczono tylko ten?).	Uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z zapisem w RIS 2030 chodzi o pozycję dowolnego z regionów wchodzących w skład województwa mazowieckiego.
33.	Załącznik nr 3. Zestawienie powiązań pomiędzy RIS a innymi dokumentami strategicznymi, str. 70	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	W załączniku nr 3 jako jeden z dokumentów, z którym powiązana jest Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku wskazano Strategię Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej 2030, podczas gdy województwo mazowieckie nie należy już do makroregionu Polski Centralnej. W związku z powyższym wydaje się być bezzasadnym wykazywanie powiązań RIS z dokumentem, który nie obowiązuje na Mazowszu.	Województwo mazowieckie od 2018 roku nie należy już do makroregionu Polski Centralnej. Obecnie makroregion ten tworzą województwa łódzkie i świętokrzyskie, a województwo mazowieckie samodzielnie tworzy Makroregion Województwo Mazowieckie.	Uwaga uwzględniona	Odniesienia do Strategii Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej zostaną usunięte z RIS 2030.
34.	Analiza SWOT/TOWS, str. 26	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego	Wśród słabych stron województwa mazowieckiego wskazano m.in. „Słabą infrastrukturę komunikacyjną/drogową w regionie mazowieckim”. Jednocześnie w polu określającym szanse województwa mazowieckiego pominięto rządowy instrument wsparcia finansowego w ramach Funduszu Dróg Samorządowych (FDS).	FDS jest mechanizmem wieloletnim, zapewniającym dofinansowanie dużych inwestycji samorządowych, związanych z budową, przebudową oraz remontem dróg powiatowych i gminnych do 2028 r. W ramach FDS przewidziane jest również wsparcie finansowe zadań mostowych w ramach Rządowego Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów. O znaczeniu FDS świadczy wielkość alokacji środków dla województwa mazowieckiego na lata 2019 – 2021, wynosząca blisko 1,14 mld zł, podczas gdy w latach 2009 – 2018 (tj. w okresie 10 lat) na dofinansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg lokalnych w województwie przeznaczono ok. 756 mln zł z budżetu państwa. Realizacja inwestycji dofinansowanych z FDS pozwoli na stworzenie na Mazowszu spójnej sieci dróg lokalnych.	Uwaga nieuwzględniona	Fundusz Dróg Samorządowych jest instrumentem wieloletnim, a jego wdrażanie rozpoczęło się w 2019 roku. Skalę sukcesu tego instrumentu w zakresie poprawy stanu infrastruktury dróg samorządowych oraz spójności sieci drogowej można będzie ocenić dopiero po kilku latach wdrażania tego instrumentu, po zakończeniu istotnej liczby projektów modernizacyjnych. Przytoczony w uwadze fragment odnosi się do stanu infrastruktury, który był oceniany przez uczestników warsztatów (przedstawicieli MRI, Forum IOB, grup roboczych ds. IS) i ekspertów tworzących analizę SWOT z perspektywy 2019 r. Ujęcie tego punktu w analizie SWOT nie podważa zasadności takich działań podejmowanych po stronie rządowej. Diagnoza i analiza SWOT mają na celu ocenę sytuacji na dany moment przed rozpoczęciem wdrażania strategii.

						Zgodnie z decyzją Prezesa Rady Ministrów, limit na dofinansowanie zadań realizowanych przez samorządy województwa mazowieckiego wynosi w 2020 roku 306,1 mln zł, wsparciem objętych zostanie 138 zadań, co pozwoli na budowę, przebudowę lub remont 298 km dróg (źródło: https://www.gov.pl/web/infrastruktura/nabor-wnioskow-na-2020-rok, stan na dzień 15.10.2020). Tymczasem łączna długość dróg wojewódzkich, gminnych i powiatowych na Mazowszu wynosi ok. 36 tys. km. (Raport o stanie województwa za 2019 rok). Oznacza to, że w 2020 roku w ramach Funduszu Dróg Samorządowych na Mazowszu możliwe jest sfinansowanie zaledwie ok. 0,83% obecnej długości mazowieckich dróg. Przytoczone liczby pokazują, że instrument rządowy, mimo ogromnego wkładu w poprawę sytuacji, nie wystarczy do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie infrastruktury drogowej. Warto zauważyć, że Samorząd Województwa Mazowieckiego także uruchomił instrument finansowany ze środków budżetu województwa, którego celem jest poprawa infrastruktury drogowej w województwie. Potrzeba zawarta w omawianym fragmencie analizy SWOT potwierdza zasadność wdrażania zarówno instrumentu rządowego, jak i samorządowego.
35.	Analiza SWOT/TOWS, str. 28	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego	Za bezpodstawne należy uznać wskazanie wśród zagrożeń rozwoju województwa mazowieckiego „Braku konsekwencji władz państwowych w realizacji spójnej strategii przemysłowej, technologicznej oraz zintegrowanego systemu wsparcia i obsługi przedsiębiorstw”, szczególnie w kontekście podejmowanych działań przez Ministerstwo Rozwoju .	Za przykład może posłużyć choćby skierowanie do konsultacji społecznych projektu Strategii Produktywności 2030, stanowiącej aktualizację dotychczas obowiązującej Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki; prace nad Krajowym Programem Odbudowy, który ma za zadanie nie tylko pomóc w szybkiej odbudowie gospodarki w czasie pandemii Covid-19, ale również wspierać działania i reformy na rzecz zwiększenia innowacyjności gospodarki, cyfryzacji i niskoemisyjności; prace prowadzone wspólnie z Ministerstwem Finansów nad wprowadzeniem ulgi podatkowej na robotyzację, która miałaby obowiązywać już w 2021 r.	Uwaga uwzględniona częściowo	Przytoczony fragment jest elementem analizy SWOT, która oparty jest m.in na raportach przeprowadzonych przez zewnętrznych ekspertów. W analizie SWOT przygotowanej w 2019 r. nie mogły być uwzględnione informacje o konsultowaniu strategii produktywności, jak również o wprowadzeniu ulgi na robotyzację, która będzie obowiązywać w 2021 r. Zadaniem diagnozy jest przedstawienie stanu na dany moment. Nie kwestionuje ona reform wprowadzanych na szczeblu rządowym. Przeciwnie, potwierdza ona potrzebę przeprowadzenia tych reform i może być traktowana jako ich dodatkowe uzasadnienie. Uczestnicy warsztatów i eksperci przygotowujący analizę SWOT wskazali czynnik „braku konsekwencji władz państwowych w realizacji spójnej strategii przemysłowej, technologicznej oraz zintegrowanego systemu wsparcia i obsługi przedsiębiorstw” jako „zagrożenie”; czynniki umieszczone w tej grupie nie odnoszą się jedynie do stanu obecnego, ale także do zjawisk mogących wystąpić w przyszłości. Zapis nie powinien być więc traktowany jako zarzut, ale jako ostrzeżenie i uzasadnienie dla przyszłych działań. Ponadto, eksperci nie określili tego czynnika jako kluczowego zagrożenia (s. 29 strategii). W celu uniknięcia jednostronnej interpretacji zapisu zostanie on zmodyfikowany w następujący sposób: „Brak konsekwencji władz państwowych i samorządowych w realizacji spójnej strategii

						przemysłowej, technologicznej oraz zintegrowanego systemu wsparcia i obsługi przedsiębiorstw”.
36.	Wizja, cele i scenariusze rozwoju, str. 30	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego	Kwestią, która zwraca szczególną uwagę jest niespójność pomiędzy oczekiwanymi efektami realizacji RIS (zwłaszcza w przypadku scenariusza optymistycznego) a sformułowaną wizją województwa mazowieckiego w zakresie odnoszącym się do dysproporcji rozwojowych pomiędzy regionem Warszawskim stołecznym a Mazowieckim regionalnym.	Zgodnie ze wspomnianą wizją dysproporcje te powinny się zmniejszać, podczas gdy w opisie optymistycznego scenariusza wskazano, że „Różnice między regionem Warszawskim stołecznym oraz Mazowieckim regionalnym nie pogłębią się”. Podobnie określono sytuację w scenariuszu nazwanym umiarkowany, w którym przyjęto, że dysproporcje pomiędzy dwoma regionami Mazowsza „utrzymają się na mniej więcej stałym poziomie”. Z kolei z zestawienia wskaźników monitorowania celów RIS (stanowiącego załącznik nr 2 do przedmiotowego dokumentu), w którym zaprezentowano wielkości bazowe i docelowe, wynika, że region Mazowiecki regionalny będzie zmniejszał dystans w stosunku do Warszawskiego stołecznego, przy czym nie podano wprost przewidywanej, docelowej pozycji regionu Mazowieckiego. W związku z powyższym, w celu wyeliminowania niespójności i niejasności, proponuje się podanie planowanej, docelowej pozycji regionu Mazowieckiego, tak jak zostało to zrobione w przypadku regionu Warszawskiego stołecznego.	Uwaga uwzględniona częściowo	Scenariusze zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante. Eksperti zewnętrznymi dokonują ewaluacji dokumentu m.in. pod względem spójności i trafności, co może prowadzić do modyfikacji scenariuszy. Uwagi strony rządowej zostaną wzięte pod uwagę. Konstrukcja wskaźników odpowiada dążeniu do zmniejszenia dysproporcji pomiędzy regionami statystycznymi wchodzącymi w skład Mazowsza. Dlatego istotna jest ocena pozycji regionu Mazowieckiego regionalnego względem regionu Warszawskiego stołecznego, nawet w sytuacji, jeśli oba regiony obniżyłyby pozycję w rankingu.
37.	Uwaga odnośnie całego dokumentu	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego	Brak w dokumencie informacji na temat Rządowych projektów informatycznych dot. m.in. szerokopasmowej infrastruktury umożliwiającej dostęp do szybkiego Internetu, przedsięwzięć zwiększających pulę usług publicznych dostępnych drogą elektroniczną dla przedsiębiorstw oraz projektów zachęcających ludzi do korzystania z Internetu i zwiększających ich cyfrowe kompetencje oraz inwestycje w nowoczesne technologie i rozwiązania IT jako rozwój na przyszłe lata przetrwania w biznesie w Województwie Mazowieckim. Brak również informacji dot. cyfrowej transformacji naszego regionu i wspieraniu rozwoju innowacji przy wykorzystaniu potencjału pracodawców z regionu Mazowsza, a także możliwości w zakresie wsparcia dla firm z regionu Mazowsza.		Uwaga nieuwzględniona	Realizacja konkretnych instrumentów z poziomu krajowego może być oceniona w kontekście wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą Mazowsza po ich zakończeniu. Na poziomie Województwa Mazowieckiego została opracowana i przyjęta w 2020 r. przez Sejmik Województwa „Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020–2030”, która bardziej kompleksowo odnosi się do kwestii cyfryzacji. Zachowanie pewnego poziomu ogólności w projekcie RIS 2030 jest celowe i służy uniknięciu powielania tych samych treści w dwóch dokumentach strategicznych Województwa Mazowieckiego. W kontekście inteligentnej specjalizacji akcentowane są przede wszystkim działania na rzecz transformacji gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0.
38.	Str. 8	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego	Błąd w numerze załącznika przywołanego na s. 8 (powinien być nr 3, a nie jak podano nr 6).	Uwaga redakcyjna.	Uwaga uwzględniona	
39.	Załącznik 5, Tabela 4. Potencjalne źródła finansowania działań w ramach RIS, str. 79	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego	W załączniku nr 5, w tabeli 4. Potencjalne źródła finansowania działań w ramach RIS nie została wypełniona druga kolumna „Powiązania ze źródłami finansowania”.	Uwaga redakcyjna.	Uwaga uwzględniona	Tabela dot. źródeł finansowania nie została uzupełniona z uwagi na fakt, że projekt Umowy Partnerstwa dot. perspektywy 2021-2027 nie wskazuje podziału alokacji na konkretne programy, w tym, co w szczególności istotne, regionalne programy operacyjne. Należy pamiętać, że to właśnie RPO jest głównym źródłem finansowania działań zaplanowanych w RIS 2030 r. Podczas prac nad strategią przyjęto założenie, że załączniki

						odnoszące się do innych dokumentów zostaną uzupełnione bezpośrednio przed zatwierdzeniem RIS 2030, zgodnie z dostępnymi na ten moment danymi. Informacje niedostępne w momencie przyjęcia strategii przez Sejmik Województwa Mazowieckiego zostaną uzupełnione na poziomie operacyjnym w dokumentach wdrożeniowych dla strategii.
40.	IV. Wysoka jakość życia/str. 61	Departament Zdrowia UMWM	Proponuję usunąć wyraz „zdrowotnej” po wyrazie profilaktyki. Jest: „... profilaktyki zdrowotnej, ...” powinno być: „... profilaktyki chorób, ...”.	Zgodnie ze słownikiem języka polskiego profilaktyka to działania i środki zapobiegające niepożądanym sytuacjom i zjawiskom, zwłaszcza chorobom. Zaproponowane stwierdzenie „profilaktyka zdrowotna” oznacza zapobieganie zdrowiu, co nie jest pożądanym działaniem.	Uwaga uwzględniona	
41.	Całość dokumentu	Gmina Gzy	Wyrażamy pozytywną opinię o projekcie Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (RIS 2030)		Uwaga uwzględniona	
42.	Rozdz. 2. OBSZARY INTELIGETNEJ SPECJALIZACJI Str. 61 / IV. Wysoka jakość życia	Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN	Proponujemy dodanie zapisu, opisującego działania w obszarze „Wysoka jakość życia”, o treści: Obszar obejmuje również badania podstawowe i translacyjne z zakresu biomedycyny, mające na celu opracowanie nowych terapii oraz diagnostyki chorób cywilizacyjnych.	Biomedyczne badania podstawowe i translacyjne stanowią jedyną drogę do odkrycia nowych leków, terapii i testów diagnostycznych, wpływających bezpośrednio na poprawę jakości życia. Badania te, z natury, mają charakter wybitnie innowacyjny.	Uwaga uwzględniona częściowo	Na etapie konsultacji RIS 2030 brak było informacji na temat możliwości finansowania badań podstawowych przez samorządy w perspektywie 2021-2027. W poprzednich latach nie było takiej możliwości. Proponuje się nie wprowadzać sztywnego zapisu na temat rodzajów wspieranych badań (podstawowe, translacyjne), a jedynie dotyczący ich tematyki/kierunku. Szczegółowe zapisy dotyczące badań wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020.
43.	Rozdz. 2. OBSZARY INTELIGETNEJ SPECJALIZACJI Str. 61 / IV. Wysoka jakość życia	Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN	Proponujemy dodanie szczegółowego zapisu, poszerzającego działania mające na celu poprawę jakości życia, o treści: wprowadzenie powszechnego testowania bezobjawowej populacji mieszkańców pod kątem zakażenia wirusem SARS-CoV-2.	Działania mające na celu wprowadzenie powszechnego testowania bezobjawowej populacji mają kluczowe znaczenie dla ograniczenia rozwoju epidemii COVID-19 i jej potencjalnych nawrotów w przyszłości, a zatem wpłyną bezpośrednio na poprawę jakości życia.	Uwaga uwzględniona częściowo	Przyjmując dziesięcioletnią perspektywę realizacji strategii, niewskazane jest podporządkowanie dokumentu jednej, konkretnej epidemii. Bezpośrednim celem RIS 2030 jest rozwój działalności innowacyjnej na Mazowszu. COVID-19 ma wpływ na wszystkie dziedziny życia. Radzenie sobie z długofalowymi gospodarczymi skutkami epidemii będzie wymagało dużej zdolności adaptacyjnej, czyli de facto gotowości na wdrażanie innowacji. Nie oznacza to jednak, że wszystkie działania w ramach strategii powinny być odgórnie podporządkowane czynnikowi epidemii. Ewentualne wprowadzenie powszechnego testowania Analiza SWOT i opis uwarunkowań zostaną zaktualizowane w celu lepszego uwzględnienia wpływu epidemii COVID-19. Szczegółowe zapisy dotyczące kierunków badań wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji (które mogą uwzględniać także techniki wykrywania SARS-CoV-2) zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020.

44.	Uwaga ogólna	Powiat Ostrowski	Rozwój „regionu Mazowieckiego regionalnego” powinien być programowany w inny sposób niż „region Warszawski stołeczny”. Obszar znajdujący się poza aglomeracją warszawską wymaga wsparcia zindywidualizowanego. Obecna, kończąca się, perspektywa finansowa Unii Europejskiej oraz poszczególne programy operacyjne nie dostrzegają w wystarczający sposób problemów, z jakimi mierzą się przedsiębiorcy prowadzący działalność w dalszej odległości od stolicy. Powinna zostać przeprowadzona szczegółowa diagnoza w „regionie Mazowieckim regionalnym”, aby przyszłe wsparcie było kierowane do przedsiębiorców w odpowiedni dla ich etapu rozwoju sposób.	Uzasadnienie Projekt „Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku” w dużej mierze akcentuje dychotomię rozwoju Województwa Mazowieckiego. Słusznym jest odnoszenie się do „regionu Warszawskiego stołecznego” i „regionu Mazowieckiego regionalnego” zarówno osobno jak i łącznie w celu szukania wzajemnych oddziaływań. Poszczególne konkursy ogłaszane w ramach RPO WM 2014-2020 w większości planowane były w jednakowy sposób dla firm zlokalizowanych w „regionie Warszawskim stołecznym”, jak i tych w „regionie Mazowieckim regionalnym”. W okresie realizacji „Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku” konkursy powinny zostać bardziej dopasowane do warunków lokalnych na poziomach NUTS-3 i NUTS-4. Rozwój przedsiębiorstw nie może pomijać swoich poszczególnych, naturalnych etapów. Firmy działające w mniejszych miejscowościach nie są w stanie od razu wdrażać rozwiązań najbardziej rozwiniętych przedsiębiorstw bądź prowadzić własnych prac badawczo-rozwojowych nad innowacjami, gdyż naturalny proces rozwoju tradycyjnych przedsiębiorstw, a takich jest najwięcej w „regionie Mazowieckim regionalnym”, wymaga w pierwszej kolejności budowy kubaturowej infrastruktury produkcyjno-usługowej i doposażenia zakładów w nowoczesny park maszynowy. Następstwem tego procesu jest akumulacja kapitału na kolejne procesy rozwojowe. Skierowanie publicznych środków finansowych na opracowywanie nowych produktów w następstwie prac B+R, a nie danie możliwości uzyskania środków na budowę infrastruktury i zakup urządzeń do produkcji, było czynnikiem, który uniemożliwił szybszy rozwój znacznej ilości potencjalnych beneficjentów z „regionu Mazowieckiego regionalnego”. Rozwój poza głównymi centrami innowacji rozwija się głównie w sposób ewolucyjny a nie rewolucyjny.	Uwaga uwzględniona częściowo	RIS 2030 kładzie większy nacisk na nowy podział statystyczny województwa mazowieckiego. Zakłada się, że realizacja RPO WM 2021-2027 będzie lepiej dostosowana do specyfiki poszczególnych subregionów Mazowsza poprzez instrumenty terytorialne. Konkluzje dotyczące wdrażania RPO WM 2014-2020 zostaną przekazane do komórki odpowiedzialnej za przygotowanie programu na lata 2021-2027. Strategia obejmuje nie tylko zagadnienia związane z opracowaniem nowych produktów i usług. Zakłada szerokie spektrum działań, w tym także związane z rozwojem infrastruktury i ekosystemu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości. Część działań ukierunkowana jest na wykorzystanie potencjału regionu Warszawskiego stołecznego do przyspieszenia procesów transformacji gospodarczej w regionie Mazowieckim regionalnym. Analiza SWOT zostanie uzupełniona w celu lepszego oddania specyfiki obu regionów. Scenariusze rozwoju zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante. Eksperti zewnętrznymi dokonują ewaluacji dokumentu m.in. pod względem spójności i trafności, co może prowadzić do modyfikacji scenariuszy.
45.	5.3. Cel strategiczny I	Urząd Gminy Lesznów	Transfer wiedzy i technologii ze strefy naukowej nie tylko do przedsiębiorstw <u>ale i do jednostek samorządu terytorialnego (JST)</u>	JST często zamawiają usługi i powinny mieć wiedzę na temat innowacyjnych rozwiązań, które pozwoliłyby zapewnić mieszkańcom rozwiązania nowoczesne i może tańsze od tradycyjnych. JST powinny być nie tylko kupującym innowacyjne rozwiązania ale powinno się również podkreślać ich rolę we współpracy z polskimi uczelniami, dla których mogą być źródłem pomysłów i zapotrzebowania na innowacyjne produkty jak np. drogi, oświetlenie, IT i inne.	Uwaga uwzględniona częściowo	Proponowane rozwiązania są zawarte w strategii. W szczególności w ramach działania 2.5 zakładana jest promocja implementacji innowacyjnych rozwiązań w jednostkach administracji publicznej oraz instytucjach sfery nauki. Konkretnie projekty będą mogły być realizowane w ramach instrumentów terytorialnych RPO WM 2021-2027. W opisach celów i działań zostanie mocniej zaznaczona rola jednostek samorządu terytorialnego.
46.	5.4. Cel strategiczny II	Urząd Gminy Lesznów	<u>W łańcuchu wartości można wyróżnić i podkreślić rolę JST</u>	W łańcuchu wartości JST mogą pełnić dla przedsiębiorstw rolę intratnego odbiorcy - ogłaszają zamówienia publiczne na znaczne kwoty. Mogą być też miejscem do testowania innowacyjnych rozwiązań.	Uwaga uwzględniona częściowo	Proponowane rozwiązania są zawarte w strategii. W szczególności w ramach działania 2.5 zakładana jest promocja implementacji innowacyjnych rozwiązań w jednostkach administracji publicznej oraz instytucjach sfery nauki. Konkretnie projekty będą mogły być realizowane w ramach instrumentów terytorialnych RPO WM 2021-2027.

						W opisach celów i działań zostanie mocniej zaznaczona rola jednostek samorządu terytorialnego.
47.	4.2. Analiza SWOT/TOWS Słabe strony/Zagrożenia	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Brakuje zaproponowania działań w aspekcie przeciwdziałania i minimalizacji skutków słabych strony oraz mitygacji zagrożeń poprzez zaproponowanie adekwatnych i skutecznych mechanizmów kontrolnych. Analiza SWOT powinna być skorelowana z celami strategicznymi.	Brak spójności i przejrzystości dokumentu. Brak powiązania analizy SWOT z celami strategicznymi.	Uwaga uwzględniona częściowo	W ramach doradztwa strategicznego opracowano matrycę powiązań pomiędzy analizą SWOT i celami strategicznymi. W ramach ewaluacji ex ante zlecono również weryfikację logiki, spójności i trafności dokumentu. Analiza SWOT zostanie zaktualizowana, uwzględniając m.in. rozwój sytuacji epidemiologicznej.
48.	Wskaźniki celu głównego: Mazowsze regionem wykorzystanej szansy – uzyskanie pozycji jednego z liderów innowacyjności w Europie Środkowej i Wschodniej66 do roku 2030. Częstotliwość pomiaru: co dwa lata	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Zbyt mała częstotliwość pomiaru celu głównego. Powinno być max. Corocznie wraz z ewentualnymi rekomendacjami korygującymi.	Ryzyko niezrealizowania celu głównego.	Uwaga nieuwzględniona	Dane zasilające wskaźnik są aktualizowane w cyklu dwuletnim. System monitorowania jest wspierany przez ewaluację. Informacje o realizacji strategii będą wynikały z raportów ewaluacyjnych.
49.	5.3. Cel strategiczny I Zwiększenie aktywności innowacyjnej na Mazowszu. Częstotliwość pomiaru jednego ze wskaźników celu: co dwa lata	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Brakuje miernika oceny realizacji celu w poszczególnych latach. Jest tylko mowa o częstotliwości pomiaru. Zbyt rzadka częstotliwość pomiaru wskaźników celu.	Brak możliwości ocenienia czy cel jest właściwie realizowany w poszczególnych latach. Cele, wskaźniki powinny być mierzone max. corocznie.	Uwaga nieuwzględniona	System monitorowania jest wspierany przez ewaluację. Informacje o realizacji strategii będą wynikały z raportów ewaluacyjnych. W tabeli przy każdym wskaźniku podano jednostkę miary. Metodologia dla każdego wskaźnika z Regional Innovation Scoreboard została określona i opublikowana na stronach Komisji Europejskiej. Zestaw wskaźników umieszczony w RIS 2030 nie wyczerpuje możliwości monitorowania celów i działań, co zostało zaznaczone w strategii. Wnioski z analizy będą miały znaczenie przy podejmowaniu decyzji w sprawie dalszych działań, w tym ewentualnej modyfikacji, aktualizacji czy też zmiany Strategii. Program wdrożeniowy może zawierać bardziej szczegółową listę wskaźników, dostosowanych do specyfiki planowanych działań.
50.	5.4. Cel strategiczny II Silne i efektywnie działające łańcuchy wartości łączące przedsiębiorstwa Częstotliwość pomiaru wskaźników celu: co dwa lata	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Brakuje miernika oceny realizacji celu w poszczególnych latach. Jest tylko mowa o częstotliwości pomiaru. Zbyt rzadka częstotliwość pomiaru wskaźników celu.	Brak możliwości ocenienia czy cel jest właściwie realizowany w poszczególnych latach. Cele, wskaźniki powinny być mierzone max. corocznie.	Uwaga nieuwzględniona	System monitorowania jest wspierany przez ewaluację. Informacje o realizacji strategii będą wynikały z raportów ewaluacyjnych. W tabeli przy każdym wskaźniku podano jednostkę miary. Metodologia dla każdego wskaźnika z Regional Innovation Scoreboard została określona i opublikowana na stronach Komisji Europejskiej. Zestaw wskaźników umieszczony w RIS 2030 nie wyczerpuje możliwości monitorowania celów i działań, co zostało zaznaczone w strategii. Wnioski z analizy będą miały znaczenie przy podejmowaniu decyzji w sprawie dalszych działań, w tym ewentualnej modyfikacji, aktualizacji czy też zmiany Strategii. Program wdrożeniowy może zawierać bardziej szczegółową listę wskaźników, dostosowanych do specyfiki planowanych działań.

51.	5.5. Cel strategiczny III Efektywny ekosystem tworzenia i wspierania innowacji Częstotliwość pomiaru wskaźników celu: co dwa lata	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Brakuje miernika oceny realizacji celu w poszczególnych latach. Jest tylko mowa o częstotliwości pomiaru. Zbyt rzadka częstotliwość pomiaru wskaźników celu.	Brak możliwości ocenienia czy cel jest właściwie realizowany w poszczególnych latach. Cele, wskaźniki powinny być mierzone max. corocznie.	Uwaga nieuwzględniona	System monitorowania jest wspierany przez ewaluację. Informacje o realizacji strategii będą wynikały z raportów ewaluacyjnych. W tabeli przy każdym wskaźniku podano jednostkę miary. Metodologia dla każdego wskaźnika z Regional Innovation Scoreboard została określona i opublikowana na stronach Komisji Europejskiej. Zestaw wskaźników umieszczony w RIS 2030 nie wyczerpuje możliwości monitorowania celów i działań, co zostało zaznaczone w strategii. Wnioski z analizy będą miały znaczenie przy podejmowaniu decyzji w sprawie dalszych działań, w tym ewentualnej modyfikacji, aktualizacji czy też zmiany Strategii. Program wdrożeniowy może zawierać bardziej szczegółową listę wskaźników, dostosowanych do specyfiki planowanych działań.
52.	5.6. Cel strategiczny IV Wzrost umiędzynarodowienia mazowieckiego ekosystemu innowacji	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Brakuje miernika oceny realizacji celu w poszczególnych latach. Jest tylko mowa o częstotliwości pomiaru.	Brak możliwości ocenienia czy cel jest właściwie realizowany w poszczególnych latach.	Uwaga nieuwzględniona	System monitorowania jest wspierany przez ewaluację. Informacje o realizacji strategii będą wynikały z raportów ewaluacyjnych. W tabeli przy każdym wskaźniku podano jednostkę miary. Metodologia dla każdego wskaźnika z Regional Innovation Scoreboard została określona i opublikowana na stronach Komisji Europejskiej. Zestaw wskaźników umieszczony w RIS 2030 nie wyczerpuje możliwości monitorowania celów i działań, co zostało zaznaczone w strategii. Wnioski z analizy będą miały znaczenie przy podejmowaniu decyzji w sprawie dalszych działań, w tym ewentualnej modyfikacji, aktualizacji czy też zmiany Strategii. Program wdrożeniowy może zawierać bardziej szczegółową listę wskaźników, dostosowanych do specyfiki planowanych działań.
53.	5.7. Scenariusze rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście wspierania i rozwoju polityki innowacyjności	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Należy skorelować cele strategiczne z poszczególnymi scenariuszami.	Brak związku scenariuszy w aspekcie realizacji celów Strategiczných.	Uwaga częściowo uwzględniona	Scenariusze zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante.
54.	2.2. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne Nie ma informacji nt. kosztów i źródeł finansowania. Brakuje informacji nt. efektów korzyści realizacji celów w kontekście poniesionych nakładów finansowych	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Należy określić koszty realizacji poszczególnych celów oraz źródła finansowania realizacji celów	Brak określenia kosztów realizacji celów oraz źródeł finansowania może skutkować brakiem realizacji celów. Brak wyników analizy opłacalności finansowej i strategicznej realizacji celów może negatywnie wpłynąć na ich realizację.	Uwaga częściowo uwzględniona	Tabela dot. źródeł finansowania nie została uzupełniona z uwagi na fakt, że projekt Umowy Partnerstwa dot. perspektywy 2021-2027 nie wskazuje podziału alokacji na konkretne programy, w tym, co w szczególności istotne, regionalne programy operacyjne. Należy pamiętać, że to właśnie RPO jest głównym źródłem finansowania działań zaplanowanych w RIS 2030 r. Podczas prac nad strategią przyjęto założenie, że załączniki odnoszące się do innych dokumentów zostaną uzupełnione bezpośrednio przed zatwierdzeniem RIS 2030, zgodnie z dostępnymi na ten moment danymi. Informacje niedostępne w momencie przyjęcia strategii przez Sejmik Województwa Mazowieckiego zostaną uzupełnione na poziomie

						operacyjnym w dokumentach wdrożeniowych dla strategii.
55.	W okresie obowiązywania RIS przewidziana jest realizacja czterech Programów Wdrożeniowych mających na celu wypełnienie zapisów Strategii: • Program Wdrożeniowy na lata 2021-2022, • Program Wdrożeniowy na lata 2023-2025, • Program Wdrożeniowy na lata 2026-2028, • Program Wdrożeniowy na lata 2029-2030. Str. 47	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Należy przypisać poszczególne cele strategiczne i określić podcele dla poszczególnych programów wdrożeniowych	Programy wdrożeniowe powinny być jednoznacznie powiązane z celami strategicznymi, w przeciwnym razie grozi to ryzykiem niezrealizowania celów strategicznych.	Uwaga nieuwzględniona	Programy wdrożeniowe będą uwzględniać wszystkie cele strategiczne. Cele operacyjne („podcele”) znajdują się w programach wdrożeniowych, analogicznie do systemu wdrażania wprowadzonego dla RIS 2020.
56.	Fragment: <i>Zidentyfikowanym „wąskim gardłem dyfuzji innowacji” jest również „odpływ” absolwentów szkół wyższych oraz osób wysoko wykwalifikowanych z regionu mazowieckiego regionalnego</i>	Miasto Ostrołęka	Warto wskazać, że wąskim gardłem dyfuzji innowacji jest również odpływ młodzieży z regionu mazowieckiego regionalnego już po szkołach średnich, co uwarunkowane jest w dużym stopniu mało atrakcyjną ofertą (lub jej brak) szkół wyższych. W związku z powyższym narzędziem niezbędnym do zmiany tej sytuacji byłoby utworzenie w regionalnej części Mazowsza	Wskazano w treści wyrażanej opinii.	Uwaga uwzględniona	
57.	Tabela SWOT Słabe strony -	Miasto Ostrołęka	Postuluje się wskazanie jako słabej strony Mazowsza brak państwowej zawodowej szkoły wyższej w subregionie ostrołęckim	Wskazany element poruszany jest w wielu dokumentach strategicznych i programowych jako słaba strona i czynnik hamujący rozwój miasta Ostrołęki i subregionu.	Uwaga uwzględniona częściowo	Uwaga jest zbyt szczegółowa. Analiza SWOT odnosi się do najważniejszych czynników dla poziomu NUTS 1 i NUTS 2, natomiast nie odnosi się indywidualnie do poszczególnych subregionów. Problem nierównego dostępu do szkolnictwa zawodowego zostanie uwzględniony w części diagnostycznej RIS 2030.
58.	Tabela SWOT zagrożenie	Miasto Ostrołęka	Podział administracyjny Mazowsza	Postulowany przez rząd podział administracyjny Mazowsza może doprowadzić do sytuacji utraty znacznej części dochodów dla Mazowsza regionalnego i zahamowania dyfuzji innowacji.	Uwaga częściowo uwzględniona	W zagrożeniach uwzględniono m.in. „brak konsekwencji władz państwowych i samorządowych w realizacji spójnej strategii przemysłowej, technologicznej oraz zintegrowanego systemu wsparcia i obsługi przedsiębiorstw”. Ten czynnik dotyczy także ewentualnego podziału statystycznego Mazowsza, który spowoduje gwałtowną destabilizację funkcjonowania administracji samorządowej, pogłębienie dysproporcji i rozdrobnienie działań w ramach prowadzonej polityki rozwoju.
59.	Tabela SWOT Zagrożenia	Miasto Ostrołęka	Jako jedno z zagrożeń dla Mazowsza proponuje się wskazanie zagrożenia związanego z zabezpieczeniem energetycznym regionu i kraju (np. rezygnacja z planów budowy elektrowni w Ostrołęce)	Powstanie nowej elektrowni w Ostrołęce (bez przesądzania o rodzaju źródła energii) wydaje się być uzasadnione zarówno pod względem bezpieczeństwa energetycznego regionu i kraju, ale również pod kątem rozwoju gospodarczego północno-wschodniego Mazowsza, którego jednym z generatorów byłaby nowa elektrownia.	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga jest zbyt szczegółowa – analiza SWOT odnosi się do najważniejszych czynników dla poziomu NUTS 1 i NUTS 2, natomiast nie odnosi się indywidualnie do poszczególnych subregionów. Kwestia bezpieczeństwa energetycznego wykracza poza zakres RIS 2030. W ramach obszaru inteligentnej specjalizacji „inteligentne systemy w

						przemysłu i infrastrukturze" zakłada się jednak m.in. promocję rozwoju inteligentnej energetyki.
60.	2. Obszary inteligentnej specjalizacji	Miasto Ostrołęka	Postuluje się odniesienie się w dokumencie również do inteligentnych systemów i infrastruktury zarządzania odpadami, energią, wodą. Postuluje się m.in. wskazanie szczegółowego rozwiązania polegającego na wykorzystaniu mineralizacji odpadów celem rekultywacji istniejących wysypisk śmieci.	Tematyka istotna w kontekście ekologizacji gospodarki.	Uwaga uwzględniona	Zagadnienia związane z ekologią, tzn. ograniczanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko (np. poprzez redukcję ilości emitowanych odpadów i zanieczyszczeń, zagospodarowanie odpadów i produktów ubocznych, dążenie do transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii) będą promowane w ramach obszaru inteligentnej specjalizacji „nowoczesny ekosystem biznesowy”. Szczegółowe zapisy dotyczące badań i wdrożeń wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020.
61.	2. Obszary inteligentnej specjalizacji	Miasto Ostrołęka	Postuluje się dodanie zapisu nt. wykorzystania ekonomii wody dla rozwoju województwa	Ekonomia wody wydaje się być istotna w kontekście możliwości wykorzystania potencjału wód śródlądowych występujących na terenie województwa mazowieckiego.	Uwaga uwzględniona częściowo	Zagadnienia związane z ekologią, tzn. ograniczanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko (np. poprzez redukcję ilości emitowanych odpadów i zanieczyszczeń, zagospodarowanie odpadów i produktów ubocznych, dążenie do transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii) będą promowane w ramach obszaru inteligentnej specjalizacji „nowoczesny ekosystem biznesowy”. Zagadnienia związane ze zdrowiem i spędzaniem czasu wolnego mieszczą się w obszarze „wysoka jakość życia”. Szczegółowe zapisy dotyczące badań i wdrożeń wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020.
62.	Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne	Urząd m.st. Warszawy	Dokument zawiera informacje o spójności z dokumentami strategicznymi „poprzedniej generacji”, które będą niebawem aktualizowane, ponieważ mija ich perspektywa czasowa lub nie są dostosowane do znowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, której zapisy zaczną obowiązywać w listopadzie 2020 r. Projekt zawiera szczerkowe informacje o tym kontekście. Dotyczy to zarówno dokumentów na poziomie krajowym (strategie zintegrowane), jak i regionalnym (Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030). Projekt powinien zostać w tym zakresie uzupełniony o odpowiednie informacje kontekstowe aktualne w dniu przekazywania ostatecznej wersji projektu do akceptacji odpowiednich organów decyzyjnych.	Uzupełnienie dokumentu o kontekst powstawania dokumentów nowej generacji jest niezbędne m.in. z uwagi na to, że wiele priorytetów rozwoju zostało zweryfikowanych względem poprzedniej generacji dokumentów.	Uwaga uwzględniona	RIS 2030 będzie się odnosić do najaktualniejszych dostępnych wersji dokumentów krajowych i UE w momencie zatwierdzenia przez Zarząd i Sejmik Województwa Mazowieckiego. W przypadku braku ostatecznych wersji dokumentów, odpowiednie rozwiązania zostaną przyjęte na poziomie operacyjnym. Zgodność z priorytetami dokumentów wyższego rzędu została uwzględniona w załączniku nr 3 do RIS 2030.
63.	Charakterystyka społeczno-gospodarcza województwa mazowieckiego	Urząd m.st. Warszawy	Projekt nie zawiera informacji porównawczych dotyczących poziomu (dystansu) rozwojowego woj. mazowieckiego względem pozostałych regionów (ew.	Uzupełnienie ww. informacji znacząco ułatwi percepcję rozdziału.	Uwaga uwzględniona częściowo	Rozdział zostanie uzupełniony o informacje umożliwiające porównywanie regionów/województw, w miarę dostępności danych.

			średniej dla Polski). W diagnozie jest w tym zakresie jedynie powtarzająca się informacja, że woj. mazowieckie jest liderem na poziomie krajowym. Projekt nie zawiera również informacji dot. poziomu rozwoju NUTS2 „regionalnego” w porównaniu z innymi województwami w kraju (jedynie informacje, że jest on słabszy od Regionu Warszawskiego Stołecznego). Projekt powinien zostać uzupełniony o ww. informacje.			
64.	Czynniki rozwojowe województwa mazowieckiego/ograniczenia dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji w województwie mazowieckim (wąskie gardła)	Urząd m.st. Warszawy	W dokumencie powinna się znaleźć informacja nie tylko o udziale przedsiębiorstw innowacyjnych w poszczególnych częściach Mazowsza, ale także o ich liczbie. Dokument zawiera informację, że dla rozwoju innowacyjności istotna jest „liczba i potencjał” przedsiębiorstw, ale w dalszym fragmencie jest informacja jedynie o udziale przedsiębiorstw innowacyjnych, bez informacji o ich liczbie. Po czym znów następuje wniosek, że ich liczba jest niewystarczająca.	Poza odpowiednim udziałem przedsiębiorstw innowacyjnych do wytworzenia „masy krytycznej” oraz licznych i silnych powiązań kooperacyjnych, niezbędna jest ich odpowiednia liczba. Ta informacja wraz z jej interpretacją powinna się znaleźć w RIS.	Uwaga uwzględniona częściowo	Rozdział zostanie uzupełniony w miarę dostępności danych.
65.	Analiza SWOT/TOWS	Urząd m.st. Warszawy	Analiza SWOT/TOWS nie odnosi się do czynników związanych ze skutkami epidemii COVID-19 (co jest jedną z podstawowych zmiennych w części dot. scenariuszy rozwoju). Powinno to zostać uzupełnione. Dodatkowo czynnik dot. „podziału statystycznego” województwa znajduje się zarówno w szansach, jak i zagrożeniach – powinno się podjąć decyzję o jednoznacznym przypisaniu tego czynnika wraz z odpowiednim kontekstem (wydaje się, że w „normalnych” warunkach podział województwa powinien zostać uwzględniony, a ew. brak tego uwzględnienia stanowi zagrożenie). Brak także czynnika związanego z ew. podziałem administracyjnym województwa mazowieckiego, co także wydaje się warte uzupełnienia.	Uzupełnienia analizy SWOT/TOWS w powyższych zakresach są niezbędne dla pełnego ukazania kluczowych czynników mogących mieć wpływ na realizację RSI. W szczególności dotyczy to skutków epidemii COVID-19, która w części scenariuszowej jest jednym z kluczowych czynników różnicujących.	Uwaga uwzględniona częściowo	Analiza SWOT została przeprowadzona latem 2019 roku, przed pojawieniem się COVID-19. Wśród zagrożeń analiza wymienia sytuację geopolityczną, w ramach której uwzględniono m.in. zagrożenia epidemiczne. Przyjmując dziesięcioletnią perspektywę realizacji strategii, niewskazane jest podporządkowanie dokumentu jednej, konkretnej epidemii. Analiza SWOT zostanie zaktualizowana, m.in. zwiększona zostanie waga zagrożenia wynikającego z sytuacji geopolitycznej. Przy opracowaniu analizy przyjęto założenie, że dany czynnik może znajdować się tylko w jednej grupie, tzn. stanowić mocną albo słabą stronę, szansę albo zagrożenie. Podczas aktualizacji analizy SWOT czynnik podziału statystycznego zostanie usunięty z zagrożeń. Kwestia niekorzystnego podziału środków została uwzględniona w czynniku „Nierówne warunki wsparcia regionów, niska spójność w programach wsparcia przedsiębiorstw na różnych poziomach”. W zagrożeniach uwzględniono m.in. „brak konsekwencji władz państwowych i samorządowych w realizacji spójnej strategii przemysłowej, technologicznej oraz zintegrowanego systemu wsparcia i obsługi przedsiębiorstw”. Ten czynnik dotyczy także ewentualnego podziału statystycznego Mazowsza, który spowoduje gwałtowną destabilizację funkcjonowania administracji samorządowej, pogłębienie dysproporcji i rozdrobnienie działań w ramach prowadzonej polityki rozwoju.

66.	Scenariusze rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście wspierania i rozwoju polityki innowacyjności/Załącznik nr 2 Zestawienie monitorowania celów RIS	Urząd m.st. Warszawy	Wskazane części dokumentu są ze sobą niespójne pod względem założeń dotyczących różnic w poziomie innowacyjności pomiędzy Regionem Warszawskim Stołecznym oraz Mazowieckim Regionalnym. Wszystkie wskaźniki celów strategicznych zakładają zmniejszanie się „dystansu” pomiędzy RWS i RMR. Nie zakłada tego natomiast żaden ze scenariuszy rozwoju – pozytywny zakłada, że „różnice między RWS oraz MR nie pogłębiają się”, umiarkowany, że „pozostają na mniej więcej stałym poziomie”, a pesymistyczny, że różnice „pogłębiają się”. Należy uspołnić treść dokumentu w ww. zakresie.	Poszczególne części dokumentu powinny tworzyć spójną całość.	Uwaga uwzględniona	Scenariusze zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante. Eksperti zewnętrzeni dokonują ewaluacji dokumentu m.in. pod względem spójności i trafności, co może prowadzić do modyfikacji scenariuszy.
67.	Załącznik 5. Finansowanie realizacji RIS Mazovia 2030	Urząd m.st. Warszawy	Brak uwzględnienia w katalogu źródeł finansowania RIS tzw. planu odbudowy UE (Next Generation EU), w tym w szczególności <i>Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, którego istotna część ma zostać przeznaczona m.in. na cyfryzację gospodarki.</i> <i>Dokument powinien być uzupełniony w tym zakresie.</i>	Pula środków „planu odbudowy” jest na tyle znacząca, że może istotnie wpłynąć na realizację celów RIS.	Uwaga uwzględniona częściowo	Tabela dot. źródeł finansowania nie została uzupełniona z uwagi na fakt, że projekt Umowy Partnerstwa dot. perspektywy 2021-2027 nie wskazuje podziału alokacji na konkretne programy, w tym, co w szczególności istotne, regionalne programy operacyjne. Należy pamiętać, że to właśnie RPO jest głównym źródłem finansowania działań zaplanowanych w RIS 2030 r. Podczas prac nad strategią przyjęto założenie, że załączniki odnoszące się do innych dokumentów zostaną uzupełnione bezpośrednio przed zatwierdzeniem RIS 2030, zgodnie z dostępnymi na ten moment danymi. Informacje niedostępne w momencie przyjęcia strategii przez Sejmik Województwa Mazowieckiego zostaną uzupełnione na poziomie operacyjnym w dokumentach wdrożeniowych dla strategii.
68.	2.5. Charakterystyka społeczno-gospodarcza województwa mazowieckiego/ innowacyjność	Urząd m.st. Warszawy	Pod rozprawę poddajemy propozycję wskazania przykładów ekosystemu innowacyjnego w województwie, który tworzą, m.in.: stałe ośrodki wspierania innowacji oraz transferu technologii, wydarzenia dedykowane innowacjom (np. w obszarze technologii cyfrowych).	Dokument z oczywistych względów ma charakter syntetyczny, również diagnoza i charakterystyka oparta jest na informacjach statystycznych. Brakuje jednak przykładów – tworzy to wrażenie obracania się w sferze wskaźników i statystyk, a nie realnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej regionu.	Uwaga nieuwzględniona	Zagadnienia prezentowane w charakterystyce społeczno-gospodarczej zostały ujęte w sposób syntetyczny w celu możliwie zwięzłego sformułowania RIS Mazovia 2030. Strategia stara się postrzegać całe województwo jako jeden ekosystem i dążyć do zwiększenia jego spójności i efektywności.
69.	3.1. Koncepcja inteligentnej specjalizacji	Urząd m.st. Warszawy	Dokument w różnych miejscach podkreśla, że wdrożenie koncepcji inteligentnej specjalizacji opiera się w znacznej mierze na relacjach pomiędzy sferą badań i innowacji a sferą gospodarczą. Pod rozprawę poddajemy możliwość uwzględnienia (we wskazanym rozdziale i innych miejscach Dokumentu i jego Załączników) również relacji pomiędzy biznesem a samorządem oraz relacji trójstronnej.	Tego rodzaju współpraca może być również źródłem generowania innowacji zarówno w ramach działalności usług ekosystemu wspierającego innowacje, rozszerzonej formuły współpracy w obszarze R+B w poszukiwaniu rozwiązań dla wyzwań samorządu (np. w formule tzw. living labów), udostępniania przez samorządy otwartych danych (w ramach ponownego użycia danych sektora publicznego), promocję dobrych praktyk etc.	Uwaga częściowo uwzględniona częściowo	RIS 2030 uwzględnia współpracę z samorządem terytorialnym, m.in. w ramach działania 2.5 zakładana jest promocja implementacji innowacyjnych rozwiązań w jednostkach administracji publicznej oraz instytucjach sfery nauki. Konkretnie projekty będą mogły być realizowane w ramach instrumentów terytorialnych RPO WM 2021-2027. W opisach celów i działań zostanie mocniej zaznaczona rola jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto, w grupach roboczych ds. inteligentnej specjalizacji oraz w Mazowieckiej Radzie Innowacyjności mogą brać udział przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego.

70.	Załącznik nr 1. Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego/ 2. OBSZARY INTELIGENTNEJ SPECJALIZACJI/ IV. Wysoka jakość życia	Urząd m.st. Warszawy	Dokument w tym miejscu wymienia oczekiwane obszary dla realizacji projektów, które mają na celu przyczynić się do zwiększenia jakości i dostępności produktów oraz usług skierowanych do mieszkańców województwa mazowieckiego. Warto rozważyć rozszerzenie tego katalogu o inne obszary, np. wsparcie społeczne, społeczną partycypację, ochronę środowiska i zrównoważony rozwój, zarządzanie zasobami, mobilność miejską, zarządzanie kryzysowe etc.	Proponowana lista obszarów dla realizacji projektów mających się przyczyniać do wysokiej jakości usług dla mieszkańców województwa jest niepotrzebnie zamykająca, proponujemy dodanie innych obszarów, które wpisującą się w koncepcję tzw. inteligentnego miasta i mogą generować innowacje.	Uwaga nieuwzględniona	Strategia inteligentnej specjalizacji, jaką jest RIS 2030, odnosi się przede wszystkim do wykorzystania zasobów wiedzy w gospodarce. Przytoczone kwestie częściowo znajdują odzwierciedlenie w obszarach inteligentnej specjalizacji, np. ochrona środowiska i zrównoważony rozwój w „nowoczesnym ekosystemie biznesowym”. Rozwój „inteligentnych miast” jest uwzględniony w „inteligentnych systemach w przemyśle i infrastrukturze”.
71.	Struktura wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza, s. 46	Urząd m.st. Warszawy	„W pracach grup roboczych i zespołów udział mogą brać również przedstawiciele jednostek naukowych, samorządu lokalnego i jednostek mu podległych i instytucji otoczenia biznesu (jako partnerzy dla przedsiębiorstw).”	Dołączenie przedstawicieli samorządu lokalnego do grup roboczych pozwoli na reprezentowanie szerszej grupy przedsiębiorców lub/i na ich zastąpienie (przedsiębiorcy nie zawsze mają czas i chęć brać udział w takich pracach). Osoby zajmujące się tematyką innowacji w lokalnych samorządach mają odpowiednią wiedzę i większe możliwości uczestniczenia w pracach grup roboczych w ramach swoich obowiązków służbowych.	Uwaga uwzględniona	
72.	Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze, s. 60	Urząd m.st. Warszawy	Brakuje informacji o innowacyjnych rozwiązaniach (np. aplikacji) ułatwiających podróżowanie publicznym transportem zbiorowym (kolej, transport autobusowy)	W obecnych czasach, w których coraz ważniejsza jest ochrona środowiska naturalnego, istotne jest wprowadzanie ułatwień zachęcających do pozostawienia samochodu osobowego w domu i podróżowania transportem publicznym. Takim narzędziem jest np. aplikacja, w której na skalę województwa, mogłyby znajdować się informacje skupiające ofertę przewoźników (państwowych, samorządowych, prywatnych) i ułatwiające wykonywanie codziennych podróży (w tym zakup biletu).	Uwaga uwzględniona częściowo	Szczegółowe zapisy dotyczące badań i wdrożeń wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020. Rozwój „inteligentnych miast” jest uwzględniony w „inteligentnych systemach w przemyśle i infrastrukturze”.
73.	Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze, s. 60	Urząd m.st. Warszawy	Należy uzupełnić przykładowe technologie wspierające obszar specjalizacji o: - sztuczną inteligencję – dział informatyki zajmujący się tworzeniem modeli zachowań inteligentnych oraz programów i systemów symulujących te zachowania; - technologie informacyjno-komunikacyjne – technologie przetwarzające, gromadzące i przesyłające informacje w formie elektronicznej; - wirtualna rzeczywistość – technologie informatyczne umożliwiające kreowanie komputerowej wizji przedmiotów, przestrzeni i zdarzeń.	Wszystkie technologie zostały wskazane w najnowszych diagnozach sytuacji gospodarczej w Warszawie jako najbardziej rozwojowe działy biznesu i te z dużym potencjałem rozwoju w Warszawie. Dodatkowo sztuczna inteligencja jest technologią, w której upatruje się kierunku dalszego rozwoju rozwiązań w zakresie inteligentnych miast, w szczególności nowych aplikacji ułatwiających życie w mieście. (Uwaga dodatkowa: definicje wzięte z Internetu).	Uwaga uwzględniona	
74.	Cały dokument	Urząd m.st. Warszawy	Projekt RIS 2030 wymaga uproszczenia języka.	Tematyka jaką podejmuje dokument wymaga stosowania specjalistycznego języka. Jednak ze względu na długość dokumentu, i skomplikowany język trudno się na nim skupić. Uproszczenie języka stosowanego w dokumencie zdecydowanie ułatwi jego odbiór.	Uwaga uwzględniona częściowo	Ewaluacja ex ante projektu strategii zakłada m.in. analizę przystępności dla odbiorców. Po przyjęciu strategii planowane jest opracowanie streszczenia w formie osobnej publikacji.
75.	Podrozdział 2.2. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, str. 6	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii UMWM	Sugeruje się uzupełnienie zakresu współlistnienia i synergii dokumentów także w zakresie celu 4 Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030 (SRSI), przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa z dnia 8 września 2020, Nr 114/20.	Współdziałanie obu strategii dla sektora naukowego i przemysłowego jest nieodzownym procesem rozwoju. Jednocześnie w kilku miejscach obu dokumentów podkreślana jest rola współpracy i zaufania pomiędzy sferą B+R i przedsiębiorcami, a także silna potrzeba transferu rozwiązań z etapów badawczych na wdrożeniowe, zgodnie z zapotrzebowaniem	Uwaga uwzględniona	Tekst rozdziału zostanie uzupełniona o informację, że dokumentem komplementarnym do RIS Mazovia 2030 jest Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030.

				poszczególnych sektorów przemysłowych. Zarówno te procesy, jak i transformacja przemysłowa nie mogą odbywać się bez znacznego udziału rozwiązań cyfrowych. W tej sytuacji synergia RIS i SRSI warta wydaje się podkreślenia w celu uświadamiania adresatom strategii nici powiązań szeregu równoległych działań regionalnych objętych zarówno RIS, jak i SRSI.		
76.	Podrozdział 4.2. Analiza SWOT/TOWS, str. 25-29.	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii UMWM	W Strategii warto wskazać również na potencjał technologii kosmicznych dla rozwoju innowacyjności w regionie.	Województwo Mazowieckie podejmuje aktywne działania na rzecz promowania i wspierania rozwoju sektora kosmicznego w regionie takie jak współpraca w ramach Sieci Regionów Europejskich Wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS oraz działania na rzecz utworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości Europejskiej Agencji Kosmicznej na Mazowszu (ESA BIC Poland). Jak wskazano w Ewaluacji średniookresowej Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku podejście oddolne związane z powadzeniem prac w ramach Grup Roboczych pozwoliło zauważyć takie branże jak technologie kosmiczne, które być może nie generują wysokich wskaźników udziału w gospodarce regionu, ale niewątpliwie spełniają kryteria wysoko innowacyjnych projektów. Ponadto zgodnie z Analizą obecnego funkcjonowania i perspektyw rozwoju sektora kosmicznego na Mazowszu, Polska dysponuje znaczącym potencjałem w sektorze kosmicznym, a dzięki wysokiej jakości kształcenia oraz obecności kluczowych dla branży jednostek naukowych Mazowsze posiada silną przewagę w branży. Zgodnie z ww. opracowaniem najbardziej obiecującymi kierunkami rozwoju sektora kosmicznego są serwisy, systemy oprogramowania dedykowane dla kosmosu oraz optoelektronika. We wszystkich obszarach podmioty z regionu Mazowsza wykazują dobre zaplecze techniczne i spore doświadczenie w realizacji projektów z programów kosmicznych ESA i Komisji Europejskiej.	Uwaga uwzględniona	Technologie kosmiczne zostaną bardziej podkreślone w opisie inteligentnej specjalizacji. Jak wspomniano w uzasadnieniu uwagi, technologie kosmiczne same w sobie nie generują wysokich wskaźników udziału w gospodarce województwa, jednak rozwiązania na styku technologii kosmicznych i innych sektorów stanowią istotne nisze rozwojowe w ramach inteligentnej specjalizacji.
77.	Cel strategiczny I, Cel szczegółowy 1.2. Wspieranie wdrażania rozwiązań cyfrowych i technologii Przemysłu 4.0 w przedsiębiorstwach i jednostkach naukowych, Str. 32.	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii UMWM	Proponujemy poszerzenie zakresu celu szczegółowego 1.2 w następujący sposób: „Wspieranie wdrażania rozwiązań cyfrowych oraz technologii Przemysłu 4.0 <u>wspierających zrównoważony wzrost gospodarczy i budowę odporności na ryzyka</u> w przedsiębiorstwach i jednostkach naukowych”.	W związku z obecną polityką KE („Europejski Zielony Ład”, „Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego”), ważnym aspektem rozwoju innowacji powinna być zarówno cyfryzacja i wdrażanie koncepcji Przemysłu 4.0, jak i dążenie do zrównoważonego wzrostu gospodarczego poprzez wdrażanie zielonych rozwiązań oraz budowa odporności organizacji, społeczeństwa i gospodarki na obecne i przyszłe sytuacje kryzysowe.	Uwaga nieuwzględniona	Dotychczasowy zapis dopuszcza zastosowania rozwiązań cyfrowych i technologii Przemysłu 4.0 m.in. w celu zapewnienia zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Niewskazane jest zawężanie tego działania.
78.	Cel strategiczny III, Cel szczegółowy 3.1. „Tworzenie narzędzi wsparcia dla przedsiębiorstw i jednostek naukowych wprowadzających innowacje w ramach inteligentnej specjalizacji Mazowsza, w tym w zakresie Przemysłu	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii UMWM	Proponujemy poszerzenie zakresu celu szczegółowego w następujący sposób „Tworzenie narzędzi wsparcia dla przedsiębiorstw i jednostek naukowych wprowadzających innowacje w ramach inteligentnej specjalizacji Mazowsza, w tym w zakresie Przemysłu 4.0 i <u>zielonych inwestycji obejmujących rozwiązania w zakresie</u> gospodarki o obiegu zamkniętym” lub „Tworzenie narzędzi wsparcia dla przedsiębiorstw i jednostek naukowych wprowadzających innowacje w ramach inteligentnej specjalizacji Mazowsza, w tym w	Proponowana zmiana umożliwi wsparcie wdrażania szerszego katalogu innowacyjnych rozwiązań umożliwiających rozwój zielonej gospodarki zgodnie z działaniami określonymi przez Europejski Zielony Ład, nie tylko w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, ale także np. poprzez rozwój technologii niskoemisyjnych.	Uwaga częściowo uwzględniona	Nazwa działania zostanie zmodyfikowana: „Tworzenie narzędzi wsparcia dla przedsiębiorstw i jednostek naukowych wprowadzających innowacje w ramach inteligentnej specjalizacji Mazowsza, w tym <u>m.in.</u> w zakresie Przemysłu 4.0, gospodarki niskoemisyjnej i inwestycji w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym”

	4.0 i gospodarki o obiegu zamkniętym", str. 35.		zakresie Przemysłu 4.0 i <u>zrównoważonych inwestycji obejmujących rozwiązania w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym</u> ".			
79.	Załącznik nr 1. Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego, pkt 2. Obszary inteligentnej specjalizacji I. Bezpieczna żywność, str. 59.	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii UMWM	W odniesieniu do opisu rozwiązań wpływających na jakość i bezpieczeństwo żywności, proponujemy następującą zmianę w tirecie pierwszym: „technik upraw i hodowli (w tym rolnictwa precyzyjnego, <u>zrównoważonych praktyk rolniczych</u>)”.	Proponowana zmiana pozwoli na silniejsze powiązanie wsparcia w ramach inteligentnej specjalizacji Bezpieczna żywność z Unijną Strategią na rzecz bioróżnorodności 2030 Przywracanie przyrody do naszego życia oraz Strategią „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego.	Uwaga nieuwzględniona	Ewentualne doprecyzowanie obszaru nastąpi podczas prac nad dokumentami kierunkowymi dla inteligentnej specjalizacji.
80.	Rozdział 6. System wdrażania strategii, str. 45-49 oraz Schemat 4	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii UMWM	Przedstawiono zakres odpowiedzialności Zespół Rozwoju i Zarządzania Regionalną Strategią Innowacji. Nie wskazano jednak relacji tego ciała z Województwem, Urzędem i wskazówek w zakresie składu osobowego. Czy jest to ciało tożsame z opisaną wyczerpująco „Instytucją Zarządzającą RIS”? Wyjaśnienia wymaga z jakich podmiotów i w jakim charakterze występować będą członkowie Zespołu i jakie są jego relacje z Instytucją Zarządzającą RIS. Podobnie wygląda sytuacja wskazanego na schemacie 4, str. 45 Zespołu Regionalnego Systemu Innowacji i jego relacji z „Instytucjami wdrażającymi”.	Uwzględnienie w opisie pod schematem 4 także opisu tych zespołów pozwoli czytelnikowi/adresatowi Strategii na zrozumienie nie tylko samej struktury wdrażania dokumentu, ale i poszczególnych ról w tym procesie.	Uwaga nieuwzględniona	Strategia jest przyjmowana na okres 10 lat. Kompetencje poszczególnych wydziałów/zespołów/departamentów mogą w tym czasie ulec zmianie. Niezbędne jest elastyczne podejście do definiowania zadań zespołów.
81.	Rozdział 2 Potencjał gospodarczy str. 13	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie treści o dane w zakresie wypracowanego zysku netto oraz produktywności miejsc pracy dla przedsiębiorstw z obszaru Mazowsza regionalnego	Przeanalizowano dane wyłącznie dla obszaru Mazowsza stołecznego, pomijając dane dla pozostałej części województwa, co wpływa na jakość wyciągniętych wniosków.	Uwaga uwzględniona	Diagnoza zostanie uzupełniona o informacje dotyczące regionu Mazowieckiego regionalnego.
82.	Rozdział 2 Potencjał gospodarczy str. 14	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie treści o dane w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych z obszaru Mazowsza regionalnego	Przeanalizowano dane wyłącznie dla obszaru Mazowsza stołecznego, pomijając dane dla pozostałej części województwa, co wpływa na jakość wyciągniętych wniosków.	Uwaga nieuwzględniona	Informacje podane w tekście diagnozy nie dotyczą regionu Warszawskiego stołecznego, lecz całego województwa mazowieckiego. Analizę w zakresie BIZ przeprowadzono na poziomie województwa z uwagi na brak bardziej szczegółowych danych.
83.	Rozdział 4, pkt. 4.1 Ograniczenia dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji w województwie mazowieckim str. 22 - 25	Gmina Miasta Radomia	Korekta określenia „wąskie gardło”	Określenie „wąskie gardło” wydaje się nie do końca właściwe w kontekście problemów wynikających z dysproporcji rozwojowych pomiędzy Mazowszem Regionalnym a Stołecznym charakterystycznych dla 85% powierzchni Mazowsza. Trudno zatem uznać zdecydowaną większość obszaru województwa za „wąskie gardło dyfuzji innowacji”.	Uwaga nieuwzględniona	Pojęcie jest stosowane m.in. w dokumentach Komisji Europejskiej i odnosi się do warunku podstawowego dla pierwszego celu polityki spójności w okresie 2021-2027. Określenie nie odnosi się do regionu Mazowieckiego regionalnego, ale do występujących w obrębie województwa dysproporcji rozwojowych.
84.	Rozdział 4, Pkt 4.1. Ograniczenia dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji w województwie mazowieckim (wąskie gardła) str. 23	Gmina Miasta Radomia	Mazowsze pod względem kredytów i pożyczek, jako % przychodów z działalności ogółem, zajmuje 15 pozycję w kraju. Powinno być: Mazowsze pod względem kredytów i pożyczek w relacji do przychodów z działalności ogółem, zajmuje 15 pozycję w kraju.	Konieczność wprowadzenia uściślenia wynika z faktu, iż kredyty i pożyczki nie są częścią przychodów przedsiębiorstwa.	Uwaga uwzględniona	
85.	Rozdział 4, Pkt 4.2 Analiza SWOT/TOWS str. 25 - 29	Gmina Miasta Radomia	Opracowanie analizy SWOT z uwzględnieniem podziału na regiony: Mazowiecki Stołeczny i Mazowiecki Regionalny	W opracowanej diagnozie w pkt 2.5 Regionalnej Strategii Innowacji podkreślono duże dysproporcje pomiędzy regionami Mazowsza. Jednakże w analizie SWOT próbuje się ujednolicić kwestie problemów i potencjałów dla całego Mazowsza, co w przypadku tak	Uwaga częściowo uwzględniona	Analiza SWOT w ramach doradztwa strategicznego była przeprowadzona w ramach dwóch warsztatów, oddzielnie dla obu regionów. Należy jednak pamiętać, że wypracowywany dokument strategiczny dotyczy całego województwa, dlatego

				zróżnicowanego obszaru wydaje się niemożliwe. W efekcie większość mocnych stron wynika z potencjału Warszawy, a słabych z problemów Mazowsza Regionalnego. W niewielkim stopniu uwzględnione zostały zatem mocne strony Regionu i słabe strony obszaru stołecznego, co w przypadku przeprowadzenia oddzielnych analiz SWOT byłoby możliwe.		analiza powinna przekładać się na jeden wspólny zestaw celów i działań. Analiza SWOT zostanie zaktualizowana przed przyjęciem RIS 2030, uzupełniony zostanie także opis analizy.
86.	Rozdział 4, Pkt 4.2 Analiza SWOT/TOWS str. 25 - 29	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie słabych stron i szans województwa mazowieckiego.	Przeprowadzona analiza nie oddaje szeregu słabych stron regionu mazowieckiego, m.in. odpływu kapitału ludzkiego (szczególnie absolwentów), słabego wzrostu liczby przedsiębiorstw w regionie południowego Mazowsza (w tym z kapitałem zagranicznym), nikłej bazy uczelni wyższych w regionie, ram prawnych nie pozwalających na przenoszenie produkcji w ramach województwa, braku wsparcia, które uzyskują przedsiębiorstwa z innych regionów (Polska Wschodnia). W ramach szans nie uwzględniono budowy lotniska w południowej części Mazowsza.	Uwaga częściowo uwzględniona	Analiza SWOT odnosi się do najważniejszych czynników dla poziomu NUTS 1 i NUTS 2, natomiast nie odnosi się indywidualnie do poszczególnych subregionów. Część z przytoczonych słabych stron przekłada się na czynniki zidentyfikowane na poziomie województwa, np. niewystarczające skorelowanie szkolnictwa z potrzebami gospodarki województwa, ograniczone zasoby dostępnych wykwalifikowanych pracowników dla innowacyjnego przemysłu. Infrastruktura lotniskowa została uwzględniona w mocnych stronach. Analiza SWOT zostanie zaktualizowana przed przyjęciem RIS 2030, uzupełniony zostanie także opis analizy.
87.	Rozdział 5 pkt. 5.2 cel główny str. 32	Gmina Miasta Radomia	Korekta drzewa celów strategii w oparciu o wskazane problemy w części diagnostycznej.	Wskazane cele strategiczne nie współgrają z analizą dla całego Mazowsza, w której uwidocznione zostały dysproporcje rozwoju między regionem warszawskim i mazowieckim, a szczególnie częścią południową regionu. Zaznaczenie w dalszej części opracowania dualizmu rozwojowego może być niewystarczające, aby zmotywować realizatorów strategii do doboru odpowiednich narzędzi niwelujących dualizm rozwojowy.	Uwaga częściowo uwzględniona	Przeciwdziałanie dysproporcjom rozwojowym zostało uwzględnione w działaniach, np.: 2.1. Wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami z regionu Warszawskiego stołecznego i Mazowieckiego regionalnego, 2.3. Wsparcie przedsięwzięć skutkujących wdrożeniem nowych rozwiązań w tradycyjnych gałęziach przemysłu i rolnictwie, 3.7. Zwiększanie aktywności IOB w zakresie dostarczania profesjonalnych usług wspomagających innowacyjność w regionie mazowieckim regionalnym, w tym m.in. rozwój systemu akredytacji IOB. Także działania zorientowane na rozwój Przemysłu 4.0, szkolnictwa
88.	Rozdział 5 pkt. 5.3 – 5.6 cele strategiczne str. 32 - 38	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie celów o cele ukierunkowane na zmniejszenie dysproporcji rozwojowych we wdrażaniu innowacji w obu regionach Mazowsza.	Przeprowadzona diagnoza wyraźnie wskazuje na znaczące dysproporcje rozwojowe pomiędzy Mazowszem Regionalnym a Stołecznym. Wyszczególnione problemy nie znajdują jednak odzwierciedlenia w opracowanych celach strategicznych. Żaden z nich nie jest ukierunkowany na kluczowy problem, jakim jest polaryzacja Mazowsza. Wolniejsze wdrażanie innowacji od regionu stołecznego stanowi problem dla większości obszaru Mazowsza, dlatego winno znaleźć odzwierciedlenie w każdym z celów strategicznych Regionalnej Strategii Innowacji.	Uwaga częściowo uwzględniona	Przeciwdziałanie dysproporcjom rozwojowym zostało uwzględnione w działaniach, np.: 2.1. Wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami z regionu Warszawskiego stołecznego i Mazowieckiego regionalnego, 2.3. Wsparcie przedsięwzięć skutkujących wdrożeniem nowych rozwiązań w tradycyjnych gałęziach przemysłu i rolnictwie, 3.7. Zwiększanie aktywności IOB w zakresie dostarczania profesjonalnych usług wspomagających innowacyjność w regionie mazowieckim regionalnym, w tym m.in. rozwój systemu akredytacji IOB.
89.	Rozdział 5, pkt. 5.2. Cel główny, str. 31	Gmina Miasta Radomia	Drugie zdanie drugiego akapitu brzmi: Cel główny, wynikający z analizy eksperckiej i wizji, wskazuje na dążenie do osiągnięcia przodującej pozycji	Propozycja modyfikacji celu głównego wynika ze sformułowania zawartego na str. 36, gdzie napisano o konieczności poprawy pozycji województwa mazowieckiego „w skali europejskiej”.	Uwaga nieuwzględniona	Brzmienie celu zostało wypracowane wspólnie z interesariuszami w ramach warsztatów strategicznych. Na obecnym etapie istotniejsze jest poprawienie pozycji przynajmniej względem

			pod względem innowacyjności w Europie Środkowej i Wschodniej. Powinno być: Cel główny, wynikający z analizy eksperckiej i wizji, wskazuje na dążenie do osiągnięcia przodującej pozycji pod względem innowacyjności w Europie Środkowej i Wschodniej oraz poprawy dotychczasowej pozycji w Unii Europejskiej.			najbliższego otoczenia geograficznego, przy jednoczesnym zwiększaniu spójności województwa.
90.	Rozdział 5, pkt 5.5 Cel strategiczny III, str. 36	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie celu 3.	Nie wskazano jako celu operacyjnego tworzenia ośrodków akademickich, szczególnie w regionie mazowieckim (np. wyższych szkół zawodowych).	Uwaga nieuwzględniona	RIS nie określa celów operacyjnych – jedynie cele strategiczne i działania. Wynika to z potrzeby uproszczenia dokumentu strategicznego – postulatu zgłaszanego przez interesariuszy. Cele operacyjne zostaną zawarte w programach wdrożeniowych. Samorząd szczebla wojewódzkiego nie tworzy wyższych szkół zawodowych, stąd istnieje małe prawdopodobieństwo, że działania podejmowane w ramach RIS przyczynią się do powstania tego typu placówki. Jeśli jednak pojawi się możliwość realizacji tego typu przedsięwzięcia, wpisuje się ono w III cel strategiczny, działanie 3.3. Rozwijanie kierunków kształcenia kadr dla nowoczesnej gospodarki na różnych poziomach edukacji, opartych o regionalną inteligentną specjalizację oraz zwiększanie zaangażowania przedsiębiorstw w rozwój szkolnictwa zawodowego na Mazowszu.
91.	Rozdział 5, pkt. 5.7. Scenariusze rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście wspierania i rozwoju polityki innowacyjności str. 39	Gmina Miasta Radomia	Korekta scenariusza optymistycznego.	Scenariusz optymistyczny nie powinien zakładać utrzymania status quo dot. utrzymania różnic rozwojowych pomiędzy regionami województwa mazowieckiego – znaczące różnice są identyfikowane w strategii RIS jako problem. W scenariuszu powinno się znaleźć dążenie do niwelowania różnic pomiędzy regionami.	Uwaga uwzględniona	Scenariusze zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante. Eksperti zewnętrzni dokonują ewaluacji dokumentu m.in. pod względem spójności i trafności, co może prowadzić do modyfikacji scenariuszy.
92.	Rozdział 5, pkt. 5.7. Scenariusze rozwoju województwa mazowieckiego w kontekście wspierania i rozwoju polityki innowacyjności str. 39	Gmina Miasta Radomia	Usunięcie zdania: W UMWM działa mocny merytorycznie i stabilny zespół realizujący RIS – praca w zespole RIS jest postrzegana jako atrakcyjna i dająca szansę na spełnienie zawodowe.	Nie jest to informacja wpływająca na realizację scenariusza optymistycznego dla całości Mazowsza.	Uwaga uwzględniona	
93.	Rozdział 6, pkt 6.1 Instytucje zaangażowane we wdrażanie RIS Mazovia 2030	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie składów ciał zaangażowanych we wdrażanie RIS o wyraźne wskazanie przedstawicielstwa w nich obu regionów: Mazowieckiego Stołecznego i Mazowsza Regionalnego.	Pozwoli to na właściwą reprezentację interesów obu regionów we wdrażaniu strategii.	Uwaga uwzględniona częściowo	Treść strategii nie narzuca uczestnictwa konkretnych zewnętrznych podmiotów w systemie wdrażania RIS 2030. Reprezentacja obu regionów statystycznych będzie zapewniona na poziomie operacyjnym, poprzez skład Mazowieckiej Rady Innowacyjności (zapewnienie przedstawicielstwa miast regionalnych i subregionalnych) i w grupach roboczych ds. inteligentnej specjalizacji (możliwość uczestnictwa przedstawicieli zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego)
94.	Załącznik nr 2 Zestawienie wskaźników monitorowania celów RIS	Gmina Miasta Radomia	Uzupełnienie wskaźników.	Brak wskaźników monitorujących poziom rozwarstwienia rozwoju gospodarczego pomiędzy regionem warszawskim a regionem mazowieckim.	Uwaga uwzględniona częściowo	Zestaw wskaźników umieszczony w RIS 2030 nie wyczerpuje możliwości monitorowania celów i działań, co zostało zaznaczone w strategii. Wnioski z analizy będą miały znaczenie przy podejmowaniu

						decyzji w sprawie dalszych działań, w tym ewentualnej modyfikacji, aktualizacji czy też zmiany Strategii. Program wdrożeniowy może zawierać bardziej szczegółową listę wskaźników, dostosowanych do specyfiki planowanych działań. Na poziomie strategicznym poziom rozwarstwienia będzie mierzony poprzez dystans obu regionów w klasyfikacji Regional Innovation Scoreboard.
95.	5.5 Cel strategiczny III str. 35. Pkt 3.4	Centrum Doskonałości „ENSEMBLE3” Spółka z o.o. – Spółka z o.o. Łukasiewicz-Institut Mikroelektroniki i Fotoniki– Instytut badawczy	Proponujemy uzupełnienie zapisu „3.4 Budowanie i wspieranie sieci współpracy z udziałem firm innowacyjnych, m.in. poprzez klastry, organizacje branżowe i innych animatorów rozwoju gospodarczego.” o nazwę „centra doskonałości”.	W województwie mazowieckim utworzono 9 Centrów Doskonałości, w ramach programu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej - Międzynarodowe Agendy Badawcze oraz prestiżowego konkursu Teaming for Excellence, który jest realizowany ze środków programu Komisji Europejskiej „Horyzont 2020”. Celem powołanych Centrów Doskonałości jest prowadzenie badań naukowych na najwyższym poziomie światowym oraz zwiększanie dostępu wysokich technologii dla przemysłu.	Uwaga uwzględniona	
96.	5.5 Cel strategiczny III Str. 36. Akapit 3 „Ważnym aspektem...”	Centrum Doskonałości „ENSEMBLE3” Spółka z o.o. – Spółka z o.o. Łukasiewicz-Institut Mikroelektroniki i Fotoniki– Instytut badawczy	Proponujemy przeredagować zapis „Niezbędne jest wsparcie przedsiębiorstw i jednostek naukowych w procesie pozyskiwania wysoko wyspecjalizowanej kadry.” na „Niezbędne jest wsparcie przedsiębiorstw, jednostek naukowych oraz wyspecjalizowanych centrów doskonałości w procesie pozyskiwania wysoko wyspecjalizowanej kadry.	Głównym celem Centrów Doskonałości jest stworzenie zespołów badawczych o bardzo unikatowych i pożądanych kompetencjach. Zespoły te tworzone są z najwybitniejszych naukowców i wpływają na otoczenie zarówno naukowe jak i biznesowe. Dzięki innowacyjnym badaniom możliwe jest tworzenie nowych wartości dodanych dla istniejących bądź nowych rozwiązań w zakresie innowacyjnych technologii.	Uwaga uwzględniona częściowo	Centrum doskonałości mieści się w pojęciu jednostki naukowej przyjętym na potrzeby RIS Mazovia 2030
97.	str. 36 Akapit 5 „Rozwój regionalnego „	Centrum Doskonałości „ENSEMBLE3” Spółka z o.o. – Spółka z o.o. Łukasiewicz-Institut Mikroelektroniki i Fotoniki– Instytut badawczy	Proponujemy przeredagowanie zapisów w następujący sposób: „jak i wsparcie przy tworzeniu i rozwijaniu klastrów oraz centrów doskonałości” oraz „Rozwój współpracy wymaga zaangażowania szerokiego spektrum animatorów rozwoju gospodarczego, takich jak organizacje branżowe, koordynatorzy klastrów, stowarzyszenia oraz centra doskonałości działające na rzecz podnoszenia potencjału, konkurencyjności i kompetencji przedsiębiorstw.	Międzynarodowy charakter Centrów Doskonałości wpisuje się w rozwój regionalny Województwa Mazowieckiego oraz wpływa na poszerzenie zasięgu ekosystemu Nauka-Biznes.	Uwaga uwzględniona częściowo	Uzupełniono uzasadnienie działania 1.4: „Ważnym czynnikiem wspierającym kooperację będą sprawnie działające centra doskonałości”
98.	Scenariusz umiarkowany, str. 40	Centrum Doskonałości „ENSEMBLE3” Spółka z o.o. – Spółka z o.o. Łukasiewicz-Institut Mikroelektroniki i Fotoniki– Instytut badawczy	Omyłka pisarska drugi akapit „Według tech scenariusza” -> tego.		Uwaga uwzględniona	
99.	Wstęp lub Rozdz. 6. System wdrażania Strategii, ss. 45-49	Kancelaria Marszałka UMWM	Proponuje się określenie roli Sejmiku Województwa Mazowieckiego w stosunku do RIS 2030.	Zgodnie z art.18 pkt 2 ustawy o samorządzie województwa, do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy uchwalanie strategii rozwoju województwa. Natomiast w myśl zapisów projektu dokumentu RIS (s. 4), pełni on m.in. funkcję uszczegółowienia Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.	Uwaga nieuwzględniona	Sejmik Województwa Mazowieckiego jest odpowiedzialny za uchwalenie strategii, natomiast nie odpowiada za poziom operacyjny.
100.	Po wstępie (po s.4)	Kancelaria Marszałka UMWM	Proponuje się zamieszczenie w dokumencie jego streszczenia (o objętości ok. 4-5 stron) napisanego językiem niespecjalistycznym.	Tego rodzaju streszczenie, łatwo dostępne merytorycznie, przybliżające czytelnikom złożone treści może stać się czynnikiem stymulującym powiększenie	Uwaga uwzględniona częściowo	Ewaluacja ex ante projektu strategii zakłada m.in. analizę przystępności dla odbiorców. Po przyjęciu

				kręgu interesariuszy Strategii (realnie nią zainteresowanych).		strategii planowane jest opracowanie streszczenia w formie osobnej publikacji.
101.	Uwaga ogólna	Kancelaria Marszałka UMWM	Dla osiągania celów RIS, wydaje się być niewystarczające oprzyrządowanie, które przypisano instytucjom systemu wdrażania. Zagadnienie to należy wyjaśnić w części wstępnej Strategii, odnosząc się m.in. do planowanych do opracowania programów wdrożeniowych.	Zamieszczenie we wstępie dokumentu niektórych wyjaśnień może przyczynić się do zmniejszenia wrażenia jego "abstrakcyjności".	Uwaga uwzględniona częściowo	Zestawienie używanych pojęć i skrótów zostanie umieszczone na początku dokumentu. Dokładniej opisana zostanie także rola programów wdrożeniowych i obszarów inteligentnej specjalizacji we wdrażaniu RIS 2030.
102.	Uwaga ogólna	Kancelaria Marszałka UMWM	Należy rozważyć, czy w dokumencie RIS Mazovia 2030 innowacyjność regionu nie została w zbyt dużym stopniu utożsamiona z innowacyjnością gospodarki, co zmniejszyłoby wartość Strategii, pozostawiając wiele ważnych aspektów poza obszarem jej zainteresowania.	Przykładem mogą być "innowacje społeczne", których rola jest widoczna zwłaszcza w obszarze inteligentnej specjalizacji "wysoka jakość życia" (s.61), przy czym przede wszystkim występują one jako dane z zewnątrz narzędzie podnoszenia jakości życia, a raczej nie jako przedmiot przedsiębiorczego odkrywania.	Uwaga uwzględniona częściowo	Strategia inteligentnej specjalizacji, jaką jest RIS 2030, odnosi się przede wszystkim do wykorzystania zasobów wiedzy w gospodarce i powinna przyczynić się do transformacji gospodarczej. Nie oznacza to, że strategia pomija kwestie niezwiązane bezpośrednio z aktywnością przedsiębiorstw. Częściowo znajdują one odzwierciedlenie w obszarach inteligentnej specjalizacji, np. ochrona środowiska i zrównoważony rozwój w „nowoczesnym ekosystemie biznesowym”. Innowacje społeczne mogą być narzędziem wdrażania RIS 2030, ale powinny być podporządkowane rozwojowi gospodarczemu.
103.	Rozdz. 2. Uwarunkowania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza lub Podrozdz. 2.2. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne	Kancelaria Marszałka UMWM	Proponuje się wprowadzenie do dokumentu odrębnego podrozdziału poświęconego otoczeniu globalnemu kraju (i regionu), z uwzględnieniem megatrendów gospodarczych i trendów technologicznych (ew. stosowne rozbudowanie podrozdz. 2.2. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne).	Regionalna Strategia Innowacji na najbliższe 10 lat XXI wieku dla najsilniejszego pod wieloma względami regionu w kraju nie powinna abstrahować od globalnej perspektywy. To właśnie globalne sieci oraz państwa i korporacje o znaczeniu globalnym stanowią na świecie najważniejsze źródło inspiracji dla innowacyjnych pomysłów i rozwiązań. Optyka globalna, w niewielkim stopniu widoczna w dokumencie, zagubiła się dodatkowo w treściach zdominowanych przez optykę Europy Środkowo-Wschodniej. RIS powinna sytuować Mazowsze w sposób widoczny na mapie świata.	Uwaga uwzględniona częściowo	Megatrendy zostały uwzględnione w analizie SWOT i w działaniach. Ze względu na poruszaną tematykę RIS Mazovia 2030 odnosi się przede wszystkim do megatrendów bezpośrednio oddziałujących na gospodarkę, takich jak rozwój Przemysłu 4.0, przejście na gospodarkę niskoemisyjną, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym. Dodatkowo, w wyniku uwag zgłoszonych w ramach konsultacji szerzej opisana zostanie kwestia skutków epidemii COVID-19.
104.	Rozdz. 6. System wdrażania Strategii, Podrozdz. 6.1. Instytucje zaangażowane we wdrażanie RIS Mazovia 2030 oraz Podrozdz. 6.2. System monitorowania i ewaluacji RIS, ss. 45-49	Kancelaria Marszałka UMWM	W dokumencie RIS, a w szczególności w rozdz. 6., poświęconym zaangażowanym w RIS instytucjom, zabrakło odniesienia zarówno do Departamentów UMWM, jak i wsjo oraz obszarów działalności Samorządu Województwa Mazowieckiego, w ramach których Departamenty i wsjo realizują zadania samorządowe.	Naturalną przestrzenią innowacji dla samorządów województw są ich ustawowo określone kompetencje, w związku z czym odniesienie się w dokumencie RIS do konkretnych instytucji samorządowych należałoby, jak się wydaje, uznać za zasadne. Potwierdzają to doświadczenia z wdrażania RIS do 2020 roku.	Uwaga nieuwzględniona	Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 r. jest strategią średniookresową, dlatego powinna być sformułowana w sposób umożliwiający jej niezakłóconą realizację niezależnie od zmian organizacyjnych w jednostkach zaangażowanych w jej realizację. Konkretnie departamenty i jednostki organizacyjne będą wskazane w programach wdrożeniowych, jako podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań w ramach programów.
105.	Rozdz. 6. System wdrażania Strategii, Podrozdz. 6.1. Instytucje zaangażowane we wdrażanie RIS Mazovia 2030, s. 47, akapit 1 po schemacie	Kancelaria Marszałka UMWM	<u>Zamiast:</u> "Proponuje się trzyletnie perspektywy kolejnych programów wdrożeniowych RIS" <u>powinno być:</u> "Dla programów wdrożeniowych RIS proponuje się perspektywy dwuletnie (w początkowym i końcowym okresie obowiązywania Strategii) oraz trzyletnie (w okresach środkowych)".	Sprostowanie oczywistej pomyłki, jako że wymienione na s. 47 Programy Wdrożeniowe dotyczą kolejno okresów: 2021-2022, 2023-2025, 2026-2028, 2029-2030.	Uwaga uwzględniona	
106.	Zapisy dotyczące COVID-19 w całym dokumencie RIS	Kancelaria Marszałka UMWM	Z uwagi na czas, w którym była opracowywana Strategia, oraz obecną perspektywę konsultacji społecznych ("druga fala pandemii"), zgłaszamy	W obecnym okresie istnieje możliwość skorzystania z większej liczby, lepiej udokumentowanych opracowań analitycznych na temat pandemii COVID-19 i jej skutków dla przebiegu przyszłych procesów	Uwaga uwzględniona	W wyniku uwag zgłoszonych w ramach konsultacji, szerzej opisana zostanie kwestia skutków epidemii COVID-19.

			sugestię ponownego przejrzania (weryfikacji) i ew. uzupełnienia zapisów dotyczących COVID-19.	rozwojowych w perspektywie światowej, europejskiej, krajowej i regionalnej.		
107.	Załącznik nr 5. Finansowanie realizacji RIS Mazovia 2030, s. 78-80	Kancelaria Marszałka UMWM	Treści dotyczące finansowania realizacji RIS wymagają uzupełnienia, w tym w szczególności tab. 4 (s. 79-80) – w zakresie finansowania działań.	W procesie programowania wypełnienie wymogu określenia źródeł finansowania każdej strategii należy do najtrudniejszych zadań, niemniej wymóg ten powinien zostać spełniony.	Uwaga uwzględniona	Tabela dot. źródeł finansowania nie została uzupełniona z uwagi na fakt, że projekt Umowy Partnerstwa dot. perspektywy 2021-2027 nie wskazuje podziału alokacji na konkretne programy, w tym, co w szczególności istotne, regionalne programy operacyjne. Należy pamiętać, że to właśnie RPO jest głównym źródłem finansowania działań zaplanowanych w RIS 2030 r. Podczas prac nad strategią przyjęto założenie, że załączniki odnoszące się do innych dokumentów zostaną uzupełnione bezpośrednio przed zatwierdzeniem RIS 2030, zgodnie z dostępnymi na ten moment danymi. Informacje niedostępne w momencie przyjęcia strategii przez Sejmik Województwa Mazowieckiego zostaną uzupełnione na poziomie operacyjnym w dokumentach wdrożeniowych dla strategii.
108.	Załącznik nr 5. Finansowanie realizacji RIS Mazovia 2030, s. 78, drugie wyliczenie	Kancelaria Marszałka UMWM	Po ostatniej kropce należy dodać kolejną kropkę w brzmieniu: „Interreg Europe”.	Wśród ścieżek finansowania Strategii z funduszy strukturalnych zabrakło programu międzyregionalnego „Interreg Europe”, który należy do grupy programów szczególnie predestynowanych do wspierania innowacji (przewiduje się kontynuację tego programu w perspektywie 2021-2027).	Uwaga uwzględniona	
109.	Strona 60 Obszary Inteligentnych Specjalizacji II. Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze	Polskie Centrum Fotoniki i Światłowodów Koordynator Klastra Fotoniki i Światłowodów	Rozszerzenie podobszaru tematycznego rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0	Proponujemy uwzględnienie podobszaru o zapis rozwijania sieci 5G oraz czujników światłowodowych. Rozwój sieci czujników nowych generacji jest kluczowy w rozwoju Przemysłu 4.0 Proponujemy także uwzględnienie technologii do przesyłania dużych ilości informacji czyli sieci 5G. Sieci 5G są obecnie wdrażane lokalnie, aby ją wdrożyć na większą skalę niezbędne są nowe technologie oraz rozwiązania które daje fotonika np. zwiększenie przepustowości.	Uwaga uwzględniona częściowo	Szczegółowe zapisy dotyczące badań i wdrożeń wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020. Wskazane zagadnienia mieszczą się w obszarze „Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze”.
110.	Strona 62 Obszary Inteligentnych Specjalizacji IV. Wysoka jakość życia	Polskie Centrum Fotoniki i Światłowodów Koordynator Klastra Fotoniki i Światłowodów	Rozszerzenie zakresu podobszaru tematycznego sensorów.	Elementy czujnikowe są niezwykle ważnym elementem współczesnej elektroniki, ponieważ stanowią one niezbędny interfejs pomiędzy światem fizycznym, a układami elektronicznymi. Proponujemy aby obszar ten nie skupiał się przede wszystkim na zastosowaniach kosmicznych oraz dla przemysłu rolno-spożywczego tylko aby uwzględnić w nim także obszar tematyczny obejmujący innowacyjność w zakresie opracowania nowych materiałów sensorycznych na bazie polimerów, technologii wytwarzania powtarzalnych materiałów na skalę produkcyjną, a także docelowych produktów i systemów oraz algorytmów umożliwiających analizę danych w czasie rzeczywistym. Na uwagę w tym temacie zasługują polimery do zastosowań jako powłoki aktywne światłowodów mikrostrukturalnych.	Uwaga uwzględniona częściowo	Szczegółowe zapisy dotyczące badań i wdrożeń wspieranych w ramach inteligentnej specjalizacji zostaną opracowane na etapie wdrażania RIS 2030, analogicznie do priorytetowych kierunków badań opracowanych dla RIS 2020. Powiązanie wymienionych zagadnień z obszarami inteligentnej specjalizacji będzie wynikać z ich docelowych zastosowań.

111.	Załącznik nr 1. Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego	Warszawski Uniwersytet Medyczny	Proponujemy dopisanie w pkt 2 (Obszary inteligentnej specjalizacji) , w podpunkcie IV. Wysoka jakość życia następującego fragmentu: „Obszar obejmuje innowacje przyczyniające się do poprawy jakości życia mieszkańców województwa mazowieckiego w zakresie: (...) zdrowia, w szczególności powiązanie prowadzonej działalności badawczej i badawczo-rozwojowej w obszarze zdrowia z zapewnieniem mieszkańcom dostępu do innowacyjnych terapii, rozwój badań klinicznych (zarówno niekomercyjnych jak i komercyjnych) oraz zacieśnianie współpracy między uczelniami medycznymi i ośrodkami naukowymi a firmami farmaceutycznymi ”	Uzasadnieniem dla proponowanej zmiany są: - duży potencjał naukowo-badawczy w obszarze zdrowia (uczelnie medyczne, szpitale kliniczne) - duża koncentracja firm farmaceutycznych w regionie - dynamiczny rozwój badań klinicznych w Polsce, zarówno niekomercyjnych jak i komercyjnych	Uwaga nieuwzględniona	Propozycja odnosi się tylko do jednego z elementów wymienionych w obszarze wysoka jakość życia. Zapis jest zbyt szczegółowy, jego brak nie wyklucza podjęcia działań w tym zakresie na poziomie operacyjnym – w ramach priorytetowych kierunków badań lub jako projektu w programie wdrożeniowym.
112.	Załącznik nr s. 62 – tabela; pozycja „oczekiwane rezultaty projektów”	Warszawski Uniwersytet Medyczny	W tabeli na str. 62 proponujemy modyfikację treści tabeli w pozycji „oczekiwane rezultaty projektów”, poprzez dodanie słów: Zwiększenie jakości i dostępności produktów, usług lub świadczeń (terapii) w obszarze edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa, środowiska pracy lub spędzania czasu wolnego, w szczególności ukierunkowanych na zaspokojenie konkretnych potrzeb określonych grup społecznych, aktywność w zakresie włączenia społecznego.	Uzasadnienie: Ze względu na specyfikę obszaru zdrowia nie wystarczy wskazać produkty i usługi, konieczne naszym zdaniem jest uwzględnienie również świadczeń np. innowacyjnych terapii (terapia oznacza tu np. nowe zastosowanie terapeutyczne istniejącego już na rynku leku, uzyskane w wyniku badań klinicznych).	Uwaga nieuwzględniona	W kontekście zakresu i celów RIS 2030 świadczenie mieści się w pojęciu usługi.
113.		Urząd Gminy w Błędowie	Wyodrębnienie obszarów wysokiej specjalizacji w ramach Regionalnej Inteligentnej Specjalizacji obszaru sadownictwa i ogrodnictwa.		Uwaga nieuwzględniona	Koncepcja inteligentnej specjalizacji nie służy tworzeniu „wysokiej specjalizacji” gospodarczej. Ponadto, wdrożenia w zakresie sadownictwa i ogrodnictwa mieszczą się w obszarze „bezpieczna żywność”.
114.		Urząd Gminy w Błędowie	Umożliwienie samorządom lokalnym oraz organizacjom obywatelskim tworzenia wspólnie partnerstwa o charakterze prywatno-publicznym do realizacji i zaspokajania potrzeb lokalnych a także budowania przewag rynkowych.	Wyrażamy przekonanie, że samorząd lokalny jest elementem integrującym i ukierunkującym działania w tym obszarze a potencjał miejscowych przedsiębiorców daje synergia i kapitał społeczny.	Uwaga uwzględniona	Strategia nie ogranicza możliwości tworzenia partnerstw. Ponadto, powiązania kooperacyjne są wspierane m.in. w działaniach: 2.1. Wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami z regionu Warszawskiego stołecznego i Mazowieckiego regionalnego, 2.3. Wsparcie przedsięwzięć skutkujących wdrożeniem nowych rozwiązań w tradycyjnych gałęziach przemysłu i rolnictwie, 2.4. Promowanie współpracy w ramach projektów innowacyjnych, 2.5. Promocja implementacji innowacyjnych rozwiązań w jednostkach administracji publicznej oraz instytucjach sfery nauki.
115.		Urząd Gminy w Błędowie	Zrównoważony rozwój regionalny oparty na Inteligentnej Specjalizacji obejmować będzie trzy miejscowe żywioły: społeczność, środowisko i przedsiębiorczość. Ograniczenie rozwoju tylko do sfery biznesu czy ochrony środowiska bez zaangażowania potrzebnych środków na rozwój społeczeństwa nie przyniesie oczekiwanych efektów.	Uważamy, że ten temat powinien być w opracowaniu pogłębiony co wynika z doświadczenia wdrażanego przez nas Klastera „Polska Natura” we współpracy z władzami Gminy Błędów i środowiska sadowników.	Uwaga uwzględniona częściowo	Społeczeństwo, środowisko i przedsiębiorczość są uwzględnione w RIS 2030. Strategia inteligentnej specjalizacji, jaką jest RIS 2030, odnosi się przede wszystkim do wykorzystania zasobów wiedzy w gospodarce. Aspekt środowiskowy jest podkreślany w części diagnostycznej, w działaniach dotyczących wsparcia rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym oraz w obszarze inteligentnej specjalizacji „nowoczesny ekosystem biznesowy”. Kwestie związane ze społecznym wymiarem

						innowacyjności są poruszane w celu strategicznym I i III oraz w obszarze inteligentnej specjalizacji „wysoka jakość życia”.
116.		Urząd Gminy w Błędowie	Instytucja Zarządzająca Regionalną Strategią Innowacji posiada fundamentalne znaczenie w jej realizacji. Poza określeniem zadań należy dokonać wyboru kompetentnych ludzi i ustanowić przewidzianą kontrolą społeczną.		Uwaga uwzględniona	Kontrola społeczna odbywa się w ramach grup roboczych, Mazowieckiej Rady Innowacyjności i Forum Instytucji Otoczenia Biznesu. Kwestie związane z kompetencjami pracowników zaangażowanych w realizację RIS wykraczają poza zakres merytoryczny strategii. Należy jednak podkreślić, że Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie zapewnia spełnienie wskazanych potrzeb poprzez procedury naboru kadr, system podnoszenia kwalifikacji oraz system ocen okresowych.
117.		Urząd Gminy w Błędowie	W katalogu Instytucji Wdrażających Regionalną Strategię Innowacji powinny znaleźć się tylko te podmioty, których dotychczasowa działalność i posiadane zasoby oraz sprawdzona strategia rozwoju jest zbieżna z Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza.		Uwaga uwzględniona częściowo	Katalog Instytucji Wdrażających nie jest zamknięty. IZ RIS dąży do jak najszerszego angażowania podmiotów w proces wdrażania strategii.
118.		Urząd Gminy w Błędowie	W projekcie nie znajdujemy odpowiedzi na pytanie, z jakich możliwości pomocy ze strony Instytucji Zarządzającej RIS będzie mógł skorzystać Klaster „Polska Natura” w jego dążeniu do uzyskania statusu klastra krajowego. Wytyczenie indywidualnej ścieżki dojścia do statusu klastra krajowego powinno być ściśle powiązane z konkretnym przypadkiem a nie z wytycznymi ogólnymi.		Uwaga nieuwzględniona	Strategia nie definiuje szczegółowych instrumentów wsparcia, które będą ulegały zmianom w okresie realizacji. Poziom dokumentu strategicznego nie jest odpowiedni do definiowania indywidualnych ścieżek wsparcia podmiotów funkcjonujących na Mazowszu. Szczegółowe rozwiązania znajdują się m.in. w programach wdrożeniowych i w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2027.

Tabela nr 2. Uwagi zgłoszone po terminie zakończenia konsultacji

1.	2. Obszary inteligentnej specjalizacji	Politechnika Warszawska	Brak ujęcia w Strategii potencjału wynikającego z udziału uczelni w programie „Inicjatywa doskonałości - uczelnia badawcza” (IDUB). Rekomenduje się uwzględnienie priorytetowych obszarów badawczych określonych w ramach IDUB w obszarach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego.	Z perspektywy szans skutecznego wdrożenia RSI kluczową rolę może odgrywać tu korelacja pomiędzy priorytetowymi obszarami badawczymi wyznaczonymi w ramach uczelni badawczej z priorytetowymi kierunkami badań określonych w RSI. Szanse jakie daje IDUB to przede wszystkim koncentracja na obszarach specjalizacji największych mazowieckich uczelni publicznych (Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Warszawskiego) realizowanych w ramach programu uczelni badawczej, w aktywnym rozwijaniu potencjału innowacyjnego ze szczególnym zwróceniem uwagi na obszar Regionalny Mazowiecki.	Uwaga nieuwzględniona	Inteligentna specjalizacja jest określana w procesie oddolnym, przy udziale interesariuszy, w szczególności przedsiębiorców. Synergia pomiędzy programem „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” może być zapewniona na poziomie priorytetowych kierunków badań, opracowanych po przyjęciu strategii.
2.	5. Wizja, cele i scenariusze rozwoju	Politechnika Warszawska	Projekt RSI nie dotyczy jednej z głównych ról uczelni - kształcenie pracowników o wysokim poziomie kapitału ludzkiego i społecznego. Skuteczne wywiązywanie się z tego zadania ma istotny wpływ na wzmocnienie ekosystemu innowacyjności województwa.	Uwzględnienie w RSI kwestii związanych ze wsparciem uczelni w podnoszeniu jakości kapitału ludzkiego i społecznego na Mazowszu pozwoli na wykształcenie kadr gotowych do współdziałania na styku nauki i biznesu.	Uwaga uwzględniona częściowo	W RIS 2030 uwzględniono działania „miękkie”. W ramach celu strategicznego III uwzględniono działanie 3.3. Rozwijanie kierunków kształcenia kadr dla nowoczesnej gospodarki na różnych poziomach edukacji, opartych o regionalną inteligentną specjalizację oraz zwiększanie zaangażowania przedsiębiorstw w rozwój szkolnictwa zawodowego

			Rekomenduje się dodanie celu strategicznego dot. kształcenia kompetencji cyfrowych oraz kompetencji menadżerskich potrzebnych do współpracy pomiędzy nauką a biznesem.	W publikacjach naukowych wskazuje się, że sprawnie działający regionalny system innowacji wymaga również uwzględnienia perspektywy dot. kształcenia kadr: • Mikołaj Herbst, Edukacja jako czynnik i wynik rozwoju regionalnego, http://www.euroreg.uw.edu.pl/pl/publikacje/edukacja-jako-czynnik-i-wynik-rozwoju-regionalnego • Anna Marszałek, Rola uczelni w regionie, https://www.znak.com.pl/ksiazka/rola-uczelni-w-regionie-anna-marszalek-73404		na Mazowszu. Kwestia ta zostanie rozszerzona na poziomie operacyjnym.
3.	5. Wizja, cele i scenariusze rozwoju	Politechnika Warszawska	Wzmocnienie obszarów dotyczących przedsiębiorczości akademickiej.	Brak jest w dokumencie bezpośrednich odniesień do obszarów dotyczących rozwoju akademickiej przedsiębiorczości, w tym szczególnie preinkubacji, inkubacji oraz akceleracji spin-offów (czy bardziej ogólnie startupów). Dlatego warto rozważyć wsparcie grantami kierowanymi do niskich poziomów TRL (1-4) lub na opracowanie MVP (Minimum Viable Product – czyli produkt/ usługa, który jest minimalnie gotowy do wprowadzenia na rynek/ zaprezentowania odbiorcom/ użytkownikom). W naszej opinii przygotowanie/ rozwój pomysłów, które w pewnym momencie stanie się podstawą budowania spin-offów, musi rozwijać się i zostać dopracowane aż do poziomu zdolności do odłączenia się od jednostki macierzystej. Przykładem może być korzystanie z laboratoriów. Znacznej części spin-offów zależy na posiadaniu dostępu do laboratoriów (przynajmniej w zakresie high-tech). Uczelnie/jednostki badawcze wydają się zatem być właściwą częścią tego ekosystemu. Dlatego rekomendujemy opracowanie instrumentu/ rozwiązania systemowego, które refinansowałyby koszty wpierania startupów w takich przypadkach (nie w formie wsparcia bezpośredniego). Mogłoby to mieć (tak bywa w niektórych rozwiniętych krajach EU) formę bonu dla startupu do wykorzystania w „dowolnym” laboratorium akredytowanym się w takim systemie.	Uwaga uwzględniona częściowo	Cel strategiczny III poświęcony jest rozwojowi efektywnego ekosystemu tworzenia i wspierania innowacji. Odbywać się to będzie m.in. poprzez działanie 3.7 Zwiększanie aktywności IOB w zakresie dostarczania profesjonalnych usług wspomagających innowacyjność w regionie mazowieckim regionalnym, w tym m.in. rozwój systemu akredytacji IOB. W ramach tego działania mieści się także rozwój usług inkubatorów i akceleratorów przedsiębiorczości.
4.	6. System wdrażania strategii	Politechnika Warszawska	Wykorzystanie w większym stopniu potencjału uczelni pozwalającego na włączenie ich w proces monitorowania i ewaluacji RIS Mazovia 2030.	Aktywny udział uczelni w określaniu aktualnych trendów i kierunków realizacji RSI 2030 w ramach kolejnych planów wdrożeniowych (kilkuletnich etapach realizacji RSI dla Mazowsza), może zostać rozszerzony poza udział w ciałach doradczych, ale także zaangażowanie się w ramach realizacji projektów o charakterze systemowym (w ramach realizacji RSI), czy ogólnopolskim – konkursowym, we współpracy z UM WM. Celem projektów powinny być między innymi działania zmierzające do weryfikacji, ale także prognozowania aktualnych trendów technologicznych na świecie i określenie możliwości ich realizacji na Mazowszu. Przykładem może być prowadzony przez Urząd Marszałkowski, SGH i CZłITT PW projekt „Zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego w nowym układzie jednostek NUTS2 i NUTS3” (w	Uwaga uwzględniona częściowo	W ramach systemu wdrażania RIS przewidziano możliwość udziału uczelni w grupach roboczych ds. inteligentnej specjalizacji oraz Mazowieckiej Radzie Innowacyjności – ciałach uczestniczących w procesach monitorowania i ewaluacji RIS.

				procedurze konkursowej), którego celem jest dostarczenie wiedzy potrzebnej do planowania i realizacji polityk nastawionych na zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego, szczególnie w wyniki podziału województwa na dwie odrębne jednostki statystyczne NUTS 2.		
5.	5.3. Cel strategiczny Zwiększanie aktywności innowacyjnej na Mazowszu	Politechnika Warszawska	Uczelnie, zarówno Politechnika Warszawska jak i pozostałe szkoły wyższe w województwie, mają potencjał, który daje podstawy do wskazania dodatkowych ról w procesie wzmacniania innowacyjności województwa.	Takimi działaniami może być realizacja aktywności tzw. „obserwatoriów technologicznych”. Głównym celem działalności obserwatoriów jest wsparcie i usprawnienie zarządzania rozwojem regionu w zakresie regionalnego potencjału naukowo-technologicznego. Dodatkowym celem projektu może być upowszechnianie wiedzy wśród wszystkich interesariuszy strategii dotyczącej dostępnych technologii i możliwości współpracy B+R+I. Do zadań obserwatoriów zaliczyć można: • wsparcie w aktualizacji dokumentów strategicznych województwa; • analizę potencjału województwa w wybranych specjalizacjach technologicznych zawierających rekomendacje dotyczące obszarów technologicznych; • analizy potrzeb technologiczno-innowacyjnych przedsiębiorstw ukierunkowane na tworzenie polityki rozwoju; • raporty zawierające trendy rynkowe w obszarach inteligentnej specjalizacji, związane z ich rozwojem. System „obserwatoriów” rozwijany jest m.in. w Województwie Śląskim.	Uwaga uwzględniona częściowo	Gotowość mazowieckich uczelni do prowadzenia badań na potrzeby RIS Mazovia 2030 jest ważnym czynnikiem, który będzie brany pod uwagę na etapie wdrażania RIS. Strategia zakłada możliwość wykorzystania rezultatów projektów jako wsparcie systemu monitorowania i ewaluacji.
6.	6. System wdrażania strategii	Politechnika Warszawska	Określenie celów RSI z perspektywy teorii zmiany, określenia zależności przyczynowo-skutkowych zaczynając od celów, poprzez zasoby, sposoby ich wykorzystania do planowanych rezultatów.	Brakuje konkretnie zdefiniowanego policy-mix, czyli jaki instrument będzie wspierał osiągnięcie konkretnych celów. Dla potrzeb monitoringu powinna zostać przedstawiona pewna logika interwencji, czyli problem/ wyzwanie, instrument oraz oczekiwana zmiana/ rezultat. System monitoringu nie określa mierników specyficznych dla danej specjalizacji. Zdefiniowane są tylko zakładane efekty bądź oczekiwane rezultaty projektów.	Uwaga uwzględniona częściowo	Przypisanie instrumentów do konkretnych celów strategicznych i mierników nastąpi w programach wdrożeniowych do RIS. Obszary specjalizacji nie stanowią celów strategii. Inteligentna specjalizacja nie powinna narzucać specjalizacji gospodarczej. Scenariusze zostaną poddane ponownej analizie w kontekście spójności z całością strategii w ramach ewaluacji ex ante. Eksperti zewnętrzn dokonyją ewaluacji dokumentu m.in. pod względem spójności i trafności, co może prowadzić do modyfikacji scenariuszy.
7.	Załącznik nr 2. Zestawienie wskaźników monitorowania celów RIS	Politechnika Warszawska	Dopasowanie celów do potencjału regionów Warszawskiego Stołecznego i Regionalnego Mazowieckiego.	Należałoby się zastanowić, które cele strategiczne pasują do regionu Warszawskiego stołecznego, a które do Mazowieckiego regionalnego. Czy określenie celu „Wzrost umiędzynarodowienia mazowieckiego ekosystemu innowacji” jest odpowiednie dla tego drugiego? Warto rozważyć wprowadzenie zmiany w celach strategii opierającej się na efekcie dyfuzji działalności innowacyjnej z regionu stołecznego do regionalnego, który nie będzie opierał się wyłącznie na zachęcie w dostępie do środków oraz zasadach pomocy regionalnej. Ograniczona dostępność środków na	Uwaga uwzględniona częściowo	Formułując cele strategiczne przyjęto założenie, że region Warszawski stołeczny powinien przyczyniać się do wzmocnienia dyfuzji innowacji w regionie Mazowieckim regionalnym. Strategia nie powinna traktować obu regionów całkowicie osobno – mogłoby to prowadzić do pogłębienia dysproporcji w rozwoju. W celu strategicznym II uwzględniono m.in. działanie na rzecz tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami z regionu Warszawskiego stołecznego i Mazowieckiego regionalnego oraz przedsięwzięć skutkujących

				poziomie stołecznym może spowodować ukierunkowanie agentów na środki zarządzane bezpośrednio przez KE szczególnie w przypadku braku zdolności realizacji projektów w regionie Mazowieckim regionalnym, a to w efekcie może tylko pogłębić dystans pomiędzy dwoma regionami. Ponadto należy ponownie rozważyć mierzenie stopnia osiągnięcia celów dla regionu Mazowieckiego regionalnego na zasadzie skracania dystansu w rankingu innowacyjności do regionu stołecznego. Wydaje się, że to podejście nie jest właściwe. Przykładowo: czy spadek w rankingu regionu stołecznego o 3 i zachowanie tej samej pozycji regionu regionalnego będzie oznaczało poprawienie pozycji tego drugiego względem pierwszego?		wdrożeniem nowych rozwiązań w tradycyjnych gałęziach przemysłu i rolnictwie. Zestaw wskaźników umieszczony w RIS 2030 nie wyczerpuje możliwości monitorowania celów i działań, co zostało zaznaczone w strategii. Wnioski z analizy będą miały znaczenie przy podejmowaniu decyzji w sprawie dalszych działań, w tym ewentualnej modyfikacji, aktualizacji czy też zmiany Strategii. Program wdrożeniowy może zawierać bardziej szczegółową listę wskaźników, dostosowanych do specyfiki planowanych działań. Na poziomie strategicznym poziom rozwarstwienia będzie mierzony poprzez dystans obu regionów w klasyfikacji Regional Innovation Scoreboard.
8.	Załącznik nr 1. Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego 2. Obszary Inteligentnej specjalizacji: II. Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze (str.60)	InPhoTech sp. z o.o.	Proponujemy: Obszar koncentruje się na rozwiązaniach technologicznych prowadzących do optymalizacji, automatyzacji, adaptacyjności lub autonomizacji, oraz zapewnienie bezpieczeństwa procesów związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstw i infrastruktury. Obejmuje m.in. wdrożenie innowacji w zakresie:[...]	Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze przeznaczone do monitorowania stanu maszyn mają na celu zapewnienie zabezpieczenia przed wybuchami, pożarami, czy też innymi awariami grozącymi uszkodzeniem maszyny, a także będącymi zagrożeniem dla zdrowia, czy nawet życia. W związku z tym proponujemy dodanie przymiotnika „bezpieczne”, aby podkreślić jedną z ról wspomnianych systemów.	Uwaga uwzględniona	
9.	Załącznik nr 1. Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego 2. Obszary Inteligentnej specjalizacji: II. Inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze: Przykładowe technologie wspierające obszar specjalizacji (str.60)	InPhoTech sp. z o.o.	Fotonika – technologie łączące optykę, technologie światłowodową , elektronikę i informatykę w celu opracowywania technik i urządzeń (w tym czujników rozłożonych i sensorów) wykorzystujących promieniowanie elektromagnetyczne (oprócz radiowego) do wykonywania pomiarów oraz przenoszenia i przetwarzania informacji.	Zaproponowana przez Państwa definicja fotoniki sprowadza się wyłącznie do funkcji telekomunikacyjnej, natomiast w wielu branżach i obszarach kluczowe jest zastosowanie czujników fotonicznych. Dodanie tego elementu do zakresu inteligentnej specjalizacji pozwoli na rozszerzenie możliwości optymalizacji, automatyzacji, adaptacyjności czy też autonomizacji procesów związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstw i infrastruktury. Unikalna technologia światłowodowych czujników rozłożonych pozwoli nie tylko na przesyłanie informacji, ale również na ich detekcję i przetwarzanie, co jest kluczowym działaniem w wielu obszarach gospodarki. Czujniki i detektory światłowodowe mogą usprawnić również zarządzanie, sterowanie i monitorowanie procesów technologicznych. Pozwoli to na przetransformowanie polskiej gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0, na zoptymalizowanie pracy nad sztuczną inteligencją i Internetem rzeczy w przemyśle i infrastrukturze, a więc elementów wskazanych jako należące do obszaru wskazanej specjalizacji.	Uwaga uwzględniona	

